

ΘΕΣΕΙΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΤΗΣ
ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΜΙΑ

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ

ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ

(ΑΡΑΝ, Κ/ΣΧΕΔΙΟ, ΑΝΕΝΤΑΧΤΟΙ/ΕΣ)

ΑΓΩΝΑΣ

για την ανατροπή της επίθεσης και την αντιστροφή του ιστορικού βέλους
για εργατικές, λαϊκές, οικολογικές, φεμινιστικές κατακτήσεις σήμερα!
για δημοκρατικές ελευθερίες & δικαιώματα, ειρήνη, λαϊκή ανεξαρτησία

ΜΕΤΩΠΟ

του κόσμου της εκμεταλλεόμενης εργασίας
για ενωτική, νικηφόρα παρέμβαση στα κινήματα & την πολιτική
για την ενωτική συσπείρωση της ανατρεπτικής Αριστεράς

ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΠΑΛΗ

ενάντια στον καπιταλισμό της εποχής μας
τον ιμπεριαλισμό, τον πόλεμο και τον φασισμό
για τις επαναστάσεις και τον κομμουνισμό του 21^{ου} αιώνα

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Με το παρόν κείμενο επιχειρούμε μία πολιτική – προγραμματική εμβάθυνση της συζήτησης της πρωτοβουλίας μας. Μία εμβάθυνση αναγκαία για την ολοκλήρωση της πορείας προς την ιδρυτική συνδιάσκεψη μίας νέας μεταβατικής κομμουνιστικής οργάνωσης, όπως είχαμε ήδη εξαγγείλει ως αρχική πρόθεσή μας. Αυτή η ιδρυτική συνδιάσκεψη δεν είναι το τέρμα, επιδιώκουμε να είναι ένας ενδιάμεσος σταθμός σε μία πορεία ανασύνθεσης - επανίδρυσης των κοινωνικών και πολιτικών μορφών του σύγχρονου υποκειμένου της ρήξης, της ανατροπής και τελικά του επαναστατικού μετασχηματισμού της κοινωνίας σε σοσιαλιστική – κομμουνιστική κατεύθυνση. Με καθοριστική σημασία σε αυτή την πορεία, σε τελική ανάλυση, της επανίδρυσης της κομμουνιστικής προοπτικής και ενός αντίστοιχου προγράμματος, κινήματος και κόμματος. Σαφώς απέχουμε από αυτό το στόχο και εμείς και λείπει συνολικότερα. Γνωρίζουμε τους σημερινούς συσχετισμούς, τα υπαρκτά όρια και αδυναμίες και της δικής μας προσπάθειας, όπως και αυτών άλλων εγχειρημάτων που έχουν παρόμοιες αγωνίες και αναζητήσεις. Ξέρουμε ότι όλα αυτά ίσως κάνουν τέτοιες προσπάθειες να φαντάζουν ως υπερφίαλες και «εκτός εποχής». Σε πείσμα των καιρών, επιμένουμε ότι αυτοί οι σκοποί και στόχοι είναι δραματικά επίκαιροι και αναγκαίοι.

Γνωρίζουμε βέβαια ότι κάθε τέτοια προσπάθεια μπορεί να είναι γόνιμη μόνο αν μπολιαστεί και αν μπολιάσει ευρύτερες κοινωνικές διεργασίες και τάσεις που αναπτύσσονται σήμερα στον κόσμο και τη χώρα μας.

Με αυτή την επίγνωση, είμαστε αποφασισμένοι/ες να πορευτούμε αναζητώντας νέες απαντήσεις, όπου οι παλιές εμφανώς δεν αρκούν πια. Βλέποντας κατάματα και αυτοκριτικά την έως τώρα ιστορία των αποτυχημένων προσπαθειών, μαθαίνοντας ταυτόχρονα από αυτή ενώ αναζητούμε νέους δρόμους, ιδέες, μορφές και περιεχόμενα πάλης. Με την ιδρυτική συνδιάσκεψή μας επιχειρούμε να κάνουμε ακριβώς ένα τέτοιο πρώτο βήμα. Γνωρίζοντας ότι δεν είμαστε μόνες και μόνοι σε αυτό το εγχείρημα, επιδιώκοντας να βρεθούμε στο μέλλον μαζί με όλες τις δυνάμεις και τους αγωνιστές/τριες που έχουν πειστεί και αναζητούν νέες προσπάθειες χωρίς τα κουσούρια του παρελθόντος σε κινηματικό, προγραμματικό και στρατηγικό επίπεδο.

Προχωράμε!

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΜΙΑ ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ

- 8 | Μετασχηματισμοί του κεφαλαίου και των μηχανισμών του
- 15 | Οι διεθνείς αλλαγές, η εκτίναξη των ανταγωνισμών και η φρίκη του πολέμου
- 19 | Η παγκόσμια οικολογική και κλιματική κρίση
- 21 | Οι μετασχηματισμοί στην εργασία και τις τάξεις
- 25 | Μετασχηματισμοί στο κράτος και την αστική πολιτική
- 29 | Βασικές επισημάνσεις για την Ελλάδα σήμερα

ΓΙΑ ΜΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ: ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΑΦΕΤΗΡΙΕΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΑ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ

- 37 | Οι στρατηγικές μας κατευθύνσεις

ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

- 43 | Για ένα ενωτικό αγωνιστικό κίνημα των εργαζομένων και των υποτελών στρωμάτων
- 47 | Για το κοινωνικοπολιτικό μέτωπο της εργατικής τάξης και του εκμεταλλεόμενου κόσμου της εργασίας
- 49 | Η ανάγκη μιας μεταβατικής κομμουνιστικής οργάνωσης

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΜΕΣΗ ΤΑΚΤΙΚΗ ΜΑΣ

- 53 | Εργατική - λαϊκή ανατροπή για κοινωνικές και δημοκρατικές κατακτήσεις εντός και εναντίον του συστήματος
- 55 | Προγραμματικές διεκδικήσεις ως οδηγός των αγώνων
- 59 | Συσπείρωση των δυνάμεων της ανατρεπτικής Αριστεράς

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ένας άλλος κομμουνισμός είναι αναγκαίος είναι και εφικτός;

Η επικαιρότητα του κομμουνιστικού αιτήματος και της οργάνωσής του προκύπτει ως ανάγκη της εποχής μας. Ανάγκη αντίστασης στη σημερινή καπιταλιστική βαρβαρότητα, αλλά και έκφρασης των δυνατοτήτων του σύγχρονου κόσμου της εργασίας. Και τελικά ανάγκη για να οργανωθεί το εγχείρημα της συνειδητής ανατροπής των αστικών κοινωνικών και παραγωγικών σχέσεων και του μετασχηματισμού προς μία κοινωνία χωρίς εκμετάλλευση του ανθρώπου και της φύσης από τον άνθρωπο. Αυτός ο σκοπός δεν αναφέρεται αφηρημένα σε ένα μακρινό μέλλον, αλλά οι όροι διαμόρφωσής του περνούν αναγκαστικά μέσα από τους σημερινούς κοινωνικούς αγώνες και κινήματα, καθώς και τη συγκρότηση ευρύτερων μετωπικών πολιτικών μορφών.

Πιστεύουμε πως ένας νέος κομμουνισμός είναι αναγκαίος, γιατί ενώ ο κομμουνισμός υπάρχει σαν διακήρυξη, κόμμα ή οργάνωση με διάφορους τρόπους δεν υπάρχει και είναι αναγκαίο να υπάρξει ως ένα πραγματικό κίνημα που καταργεί την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων. Για μια καλύτερη ζωή και συνθήκες αγώνα σήμερα, για να μετασχηματίζεται η εργατική τάξη σε τάξη για τον εαυτό της και η δράση της σε πολιτικά ανεξάρτητο κίνημα.

Εκτιμούμε, επίσης, πώς είναι αναγκαίος ως πρόγραμμα που αλλάζει την προτεραιότητα από την άμυνα στην αντεπίθεση, από το «δεν πάει άλλο» στον αγώνα για εργατικές και λαϊκές κατακτήσεις εντός και εναντίον του καπιταλισμού, της ΕΕ και του ΝΑΤΟ. Η πρόσφατη εμπειρία έδειξε την αδυναμία του ρεφορμισμού να ανταποκριθεί σε αυτή την επείγουσα ανάγκη. Αλλά και η ιστορική εμπειρία δείχνει ότι οι κατακτήσεις εντός του καπιταλισμού διευκολύνθηκαν και διευρύνθηκαν όταν υπήρξε μαζικό κομμουνιστικό κίνημα που έθεσε και μία συνολικότερη προοπτική υπέρβασης του καπιταλισμού, την οποία επιχείρησε σε μία σειρά χωρών. Πολύ περισσότερο, μία νέα κομμουνιστική θεώρηση είναι αναγκαία ως ένα συνολικό πρόγραμμα που θα δίνει θετικό νόημα στον αντικαπιταλισμό, τοποθετώντας στο κέντρο του μια σύγχρονη αντίληψη για την αταξική κομμουνιστική κοινωνία. Και που ως κόμμα θα προωθεί ταυτόχρονα ένα ανατρεπτικό, ριζοσπαστικό μέτωπο της Αριστεράς και ένα πολύμορφο διεκδικητικό και πολιτιστικό κίνημα της μισθωτής εργασίας και των καταπιεζόμενων στρωμάτων ως συνολικό υποκείμενο του ιστορικού αγώνα.

Για όλους αυτούς τους λόγους, εκτιμούμε ότι ένα νέο κομμουνιστικό πρόγραμμα, κόμμα και κίνημα είναι αναγκαίο. *Πιστεύουμε όμως πως είναι και δυνητικά εφικτό.* Κυρίως, επειδή έχουμε περάσει σε μια νέα εποχή όπου το καπιταλιστικό σύστημα βιώνει πολλαπλές κρίσεις και ταυτόχρονα δημιουργεί μια εργατική τάξη πολυλειτουργική, με αυξημένες δεξιότητες, πιο μορφωμένη, πιο ικανή να αναλάβει καθήκοντα διεύθυνσης και οργάνωσης της ίδιας της παραγωγής και των κοινωνικών λειτουργιών. Με νέα κοινωνικά κινήματα δίπλα της που θέτουν αιτήματα αμφισβήτησης και μετασχηματισμού σε ένα ευρύτερο φάσμα κοινωνικών λειτουργιών και δραστηριοτήτων. Έχουμε την πεποίθηση ότι στην εποχή μας θα δυναμώσουν οι προϋποθέσεις για το «νεκροθάφτη του κεφαλαίου» και ότι ξαναγεννιούνται προσδοκίες, επιθυμίες και νέα ρεύματα αναζήτησης, ιδιαίτερα στη νεολαία, για ένα νέο κομμουνισμό ως κοινωνικό σύστημα. Με τη βασική αρχή και κατεύθυνση ότι η απελευθέρωση της εργατικής τάξης θα είναι έργο της ίδιας και όχι κρατικών ή κομματικών οργάνων. Ο κομμουνισμός που αναζητούμε εντάσσεται σε ένα πολύμορφο ριζοσπαστικό ρεύμα που αντλεί δύναμη από τις καλύτερες παραδόσεις του ιστορικού κομμουνιστικού κινήματος που συναντά το «νέο» στην εποχή μας, όχι στην άρνηση ή τον φόβο της επανάστασης, αλλά στην επαναθεμελίωση της προοπτικής της.

Για να δημιουργηθεί όμως ένα νέο, μαζικό κι επικίνδυνο κομμουνιστικό κίνημα απαιτείται να λογαριαστούμε και με το παρελθόν μας. Να πάρουμε στο ταξίδι μας τις μεγάλες κατακτήσεις, αλλά και να ανασυνθέσουμε τη στρατηγική και την πρακτική και τελικά να υπερβούμε διαλεκτικά και αυτοκριτικά τα λάθη και τα όρια που καθόρισαν τον κομμουνισμό του 20^{ου} αιώνα. Συνεπώς, να υπερβούμε και τις δυνάμεις που τον εκπροσωπούν σήμερα.

Ο κόσμος της εργασίας, η Αριστερά και το μαζικό κίνημα της χώρας μας σίγουρα δεν χρειάζονται απλά άλλη μια κομμουνιστική οργάνωση στο γαλαξία οργανώσεων που αποτελούν θραύσματα ιστορικών διασπάσεων και ρευμάτων χωρίς να έχουν κάτι σύγχρονο να πουν. Εάν κάτι είναι αναγκαίο είναι μια *σύγχρονη κομμουνιστική οργάνωση* που να απαντήσει στις προκλήσεις της εποχής. Γιατί ο κομμουνισμός χρειάζεται επανίδρυση σε όλες του τις διαστάσεις. Σε αυτή την κατεύθυνση επιδιώκουμε να συμβάλλουμε με την προσπάθειά μας.

Χρειάζεται ένας κομμουνισμός του 21^{ου} αιώνα.

ΜΕΡΟΣ Α

ο κόσμος και η Ελλάδα σε μια νέα εποχή πολλαπλών κρίσεων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

μετασχηματισμοί του κεφαλαίου και των μηχανισμών του

1. Οδηγός για κάθε προσπάθεια κοινωνικής αλλαγής πρέπει να είναι η ίδια η κοινωνία που θέλει να αλλάξει. Και σήμερα αυτή δεν είναι η καπιταλιστική κοινωνία των αναλύσεων των «κλασικών», όσο και αν ο δομικός πυρήνας της παραμένει ίδιος. Ο σύγχρονος καπιταλισμός και η ταξική πάλη έχουν μπει σε μια νέα εποχή. Με ιστορική αφετηρία τη δομική κρίση του 1973-75, που σηματοδοτούσε τη χρεοκοπία του τειλορικού - φορντικού μοντέλου συσσώρευσης κεφαλαίου και της κεϋνσιανής πολιτικής διαχείρισης, το κοινωνικό σύστημα της εποχής μας έχει αλλάξει ποιοτικά, διατηρώντας τις θεμελιώδεις κεφαλαιοκρατικές σχέσεις του. Για το χαρακτήρα αυτής της αλλαγής υπάρχουν διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις (νέα φάση ή στάδιο, διεθνοποίηση του κεφαλαίου ή «παγκοσμιοποίηση», «χρηματοπιστικοποίηση» κλπ.) που χρειάζεται να συζητηθούν βαθύτερα, χωρίς να αποτελούν εμπόδιο για το κεντρικό ζήτημα: την ανάγκη για ένα νέο κομμουνιστικό πρόγραμμα αντίστοιχο της εποχής.

2. Η μεταφορτική ρύθμιση του μοντέλου απόσπασης υπεραξίας και συσσώρευσης κεφαλαίου περιλαμβάνει ένα σύνολο αλλαγών στο παραγωγικό πρότυπο: «σπάσιμο» της ενιαίας αλυσίδας παραγωγής και της συγκέντρωσης της εργατικής δύναμης, κατακερματισμό της καθετοποιημένης παραγωγής με χρήση υπεργολαβιών, κατακερματισμό των εργασιακών συνθηκών και δικαιωμάτων (ευελιξία & επισφάλεια, πολλαπλές διαφορετικές συμβάσεις, διάκριση παλιών-νέων εργαζομένων, άλλα καθεστώτα εργασίας σε συνεργαζόμενους εργολάβους). Διεθνώς, έφερε σημαντική χωρική μεταφορά λειτουργιών: διατήρηση καίριων επιχειρήσεων έντασης κεφαλαίου και των επιτελικών και χρηματιστικών λειτουργιών στα δυτικά καπιταλιστικά κέντρα, με αύξηση αναλογικά των υπηρεσιών («τριτογενοποίηση»), μεταφορά επιχειρήσεων έντασης εργασίας (και σταδιακά και κεφαλαίου) σε πιο φθηνές εργασιακά χώρες, «κοινωνικό dumping» που ρίχνει το κόστος εργασίας. Οι παραγωγικές αλλαγές συνοδεύτηκαν από την απελευθέρωση των αγορών και τη νεοφιλελεύθερη πολιτική διαχείριση. Η διεύρυνση των χρηματιστικών λειτουργιών και η εξάπλωση της χρήσης του διαδικτύου επιτάχυνε τις διαδικασίες διεθνοποίησης και το χρόνο περιστροφής του κεφαλαίου. Με το πλαίσιο αυτό, περάσαμε σταδιακά σε μία νέα ιστορική περίοδο ολομέτωπης επίθεσης στις λαϊκές κατακτήσεις δεκαετιών. Μία επίθεση που άλλαξε δραματικά προς το χειρότερο το συσχετισμό δύναμης υπέρ των δυνάμεων του κεφαλαίου παγκόσμια, ακόμα περισσότερο μετά και την κατάρρευση του «υπαρκτού σοσιαλισμού» το 1989-'91.

3. Η διαδικασία αυτή χαρακτηρίζεται από τη διεύρυνση των πολυεθνικών πολυκλαδικών μονοπωλιακών ομίλων και τις διεθνείς αλυσίδες αξίας που συγκροτούν πολύ μεγαλύτερα παραγωγικά σύνολα πρακτικά υπό ενιαία διεύθυνση, ακόμα και αν τυπικά δεν ανήκουν στην ίδια επιχείρηση. Έχουμε γιγάντωση της συγκέντρωσης, συγκεντροποίησης και διεθνοποίησης του κεφαλαίου. Το 1960 υπήρχαν περίπου 2.000 πολυκλαδικοί πολυεθνικοί όμιλοι, στις ημέρες μας περίπου 65.000 μπητρικές με 850.000 θυγατρικές εταιρείες. Οι όμιλοι ελέγχονται και συμπλέκονται με το σύγχρονο χρηματοπιστωτικό σύστημα που αυτονομείται σχετικά, δημιουργώντας εντάσεις και ανταγωνισμούς, αλλά χωρίς να έρχεται σε αντίθεση με το παραγωγικό κεφάλαιο. Γύρω τους κινούνται σε υποτελή θέση οι επιχειρήσεις του μεσαίου και μικρού κεφαλαίου. Στην Ελλάδα, στις αρχές του 2000, υπήρχαν περίπου 280 όμιλοι με 1.388 θυγατρικές, εκ των οποίων οι 85 ελληνικοί πολυεθνικοί και πολυκλαδικοί όμιλοι, 17 ξένης ιδιοκτησίας. Παράλληλα, έχουμε σημαντικό κατακερματισμό της εργασίας που αδυνατίζει τη συγκρότηση μίας σχετικά ενιαίας εργατικής συνείδησης και τελικά των αντιστάσεων και της οργάνωσής της.

4. Το εργατικό κίνημα και η αριστερά άργησαν να αντιληφθούν αυτή τη διαδικασία και τις συνέπειές της. Ενώ το κεφάλαιο την αξιοποίησε για την υποτίμηση της εργατικής δύναμης. Οργανώνοντας νέους συνδυασμούς απόσπασης υπεραξίας, με αύξηση της απόλυτης στο τοπίο της υποχώρησης των εργατικών αντιστάσεων, με ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών, τεχνικών και οργανωτικών καινοτομιών στην παραγωγή. Όμως, δεν κατάφερε να αυξήσει σοβαρά την απόσπαση σχετικής υπεραξίας και τελικά την παραγωγικότητα της εργασίας στα προηγούμενα επίπεδα, ώστε να ανορθώσει σημαντικά το ποσοστό κέρδους. Έτσι, δεν έχει καταφέρει να συγκροτήσει ένα νέο ηγεμονικό κοινωνικό-τεχνολογικό υπόδειγμα συσσώρευσης, αδυνατώντας να πετύχει ένα νέο «κοινωνικό συμβόλαιο» αυξάνοντας ουσιαστικά τους μισθούς. Όσο δεν ξεπερνιέται αυτή η αδυναμία, δημιουργεί τη θεμελιακή ανάγκη του κεφαλαίου για διαρκή υποτίμηση της αξίας της εργατικής δύναμης, κάνοντας για ένα μεσοπρόθεσμο διάστημα τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές της λιτότητας «αναγκαίο» μονόδρομο.

5. Βαδίζοντας προς την καρδιά του 21^{ου} αιώνα, οι σύγχρονες καπιταλιστικές κοινωνίες και το εργατικό κίνημα βρίσκονται μπροστά σε μια νέα μεγάλη πρόκληση που προέρχεται από την εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης σε μεγάλη κλίμακα. Κύριο χαρακτηριστικό της είναι η προσπάθεια ενσωμάτωσης στοιχείων της ανθρώπινης νόησης σε αυτοματοποιημένες μηχανές, επεκτείνοντας έτσι την παραγωγικότητα της εργασίας σε πρωτόγνωρα όρια. Γύρω από τον έλεγχο και την ιδιοποίησή της διεξάγεται μια αποφασιστική μάχη για το μέλλον του κόσμου: Ποιος θα καρπωθεί τις πρωτόγνωρες δυνατότητές της και πώς; Το κεφάλαιο και οι πολυεθνικές ή η μισθωτή εργασία και οι λαοί; Με δημιουργική απελευθέρωση χρόνου εργασίας ή με διεύρυνση των εκμεταλλευτικών δυνατοτήτων του κεφαλαίου; Ένα σύγχρονο κομμουνιστικό κίνημα, κατανοώντας τους φόβους που γεννά στους εργαζόμενους/ες η καπιταλιστική ιδιοποίηση της τεχνητής νοημοσύνης, χρειάζεται να αποφύγει τεχνοφοβικές μάχες οπισθοφυλακών, αντιμετωπίζοντας ταυτόχρονα και την αυταπάτη της τεχνολατρίας ως λύσης για τις κοινωνικές αντιθέσεις. Η τεχνητή νοημοσύνη – όπως και κάθε επιστημονική εφαρμογή - δεν είναι ο δρόμος από μόνη της, μπορεί να αναπτυχθεί ως εργαλείο έντασης της εκμετάλλευσης ή απελευθέρωσης των δημιουργικών δυνατοτήτων της κοινωνίας, εκεί βρίσκεται το κοινωνικό και πολιτικό διακύβευμα.

6. Οι νέες τεχνολογίες και ο αυτοματισμός συναντούν όρια στην απόσπαση υπεραξίας, στο βαθμό που αυτή παράγεται από τη ζωντανή και όχι τη νεκρή εργασία. Όρια που δεν φαίνεται να ξεπερνιούνται από κάποια άλλη σημερινή τεχνολογία (βιοτεχνολογία, ημιαγωγοί κλπ.). Και από αυτή τη σκοπιά ο καπιταλισμός δεν καταφέρνει σήμερα να υπερβεί την αδυναμία συγκρότησης νέου υποδείγματος συσσώρευσης. Αξιοποιεί τις κατακτήσεις της εργασίας, της επιστήμης και του ανθρώπινου πολιτισμού για τη βαθύτερη εκμετάλλευση, για νέους τύπους πολέμου, καταστολής κι ελέγχου και όχι προς όφελος της κοινωνικής πλειοψηφίας. Ταυτόχρονα, πλευρές των νέων επιστημονικών γνώσεων και τεχνολογιών δημιουργούν δυνατότητες και για την ταξική πάλη (διαδικτυακή οργάνωση συνδικάτων σε μεγάλους ομίλους, αξιοποίηση διαδικτύου και νέων τεχνολογιών σε σύγχρονες εξεγέρσεις και λαϊκούς πολέμους κλπ.).

Αποτελούν έτσι μέρος των άυλων και υλικών προϋποθέσεων για την ανατροπή και υπέρβαση του καπιταλισμού. Με αξιοποίησή τους πάντα υπό μία κριτική σκοπιά, καθώς δεν είναι ποτέ πλήρως ουδέτερες «κοινωνικά», δεδομένου ότι αναπτύσσονται μέσα και επηρεάζονται από τις αστικές κοινωνικές και παραγωγικές σχέσεις.

7. Απόπειρες διεξόδου από αυτά τα όρια για τη συγκρότηση ενός νέου υποδείγματος συσσώρευσης, που έδωσαν χρόνο και ώθηση στο κεφάλαιο διεθνώς, ήταν αφενός η μετά το '91 νέα «πρωταρχική συσσώρευση» στις πρώην χώρες του «υπαρκτού σοσιαλισμού» και στην Κίνα και αφετέρου η όλο και αυξανόμενη επένδυση λιμναζόντων κεφαλαίων στη χρηματοπιστωτική σφαίρα, με την πλήρη απελευθέρωση των χρηματαγορών και τη δημιουργία νέων χρηματιστικών προϊόντων. Η «χρηματιστικοποίηση» είναι μορφή εμφάνισης και όχι η πρωτογενής αιτία των κρίσεων, που μήτρα τους – σε τελευταία ανάλυση - είναι η όξυνση της αντίθεσης ανάμεσα σε μία όλο και πιο κοινωνικοποιημένη παραγωγή και στην ατομική - καπιταλιστική ιδιοποίηση των αποτελεσμάτων της, στην αντίφαση μεταξύ της κοινωνικής ανάγκης για παραγωγή συγκεκριμένων αξιών χρήσης και της καπιταλιστικής ανάγκης για παραγωγή ανταλλακτικών αξιών με στόχο το κέρδος. Η αντίθεση αυτή εμφανίζεται στην εποχή μας με τη μορφή της αδυναμίας αύξησης του ποσοστού κέρδους στην παραγωγή. Λόγω αυτής της αδυναμίας αυξήθηκε υπέρμετρα το πλασματικό κεφάλαιο με τη διαρκή χρηματιστική επένδυση σε μελλοντικές προσδοκίες κερδοφορίας. Κάτι που τελικά οδήγησε σε κατάρρευση στο βαθμό που αυτές δεν επιβεβαιώθηκαν. Αυτό είναι το υπόβαθρο της κρίσης υπερσυσσώρευσης του 2008, μίας δομικής κρίσης των θεμελιωδών σχέσεων του κεφαλαίου που εγκαινίασε την μεταβατική περίοδο στην οποία βρισκόμαστε. Περίοδο ταξικής πάλης με άγνωστη κατάληξη που χαρακτηρίζεται από ασθενική και σχετικά ασταθή καπιταλιστική ανάπτυξη (κυρίως στην «Δύση»), με πολλαπλά κρισιακά στιγμιότυπα και φαινόμενα. Όπου το κεφάλαιο και τα αστικά κράτη αδυνατούν να εκπληρώσουν ηγεμονικά τα «πανκοινωνικά» καθήκοντά τους, καλύπτοντας στοιχειώδεις ανάγκες της εργατικής τάξης και των λαϊκών στρωμάτων.

8. Η απάντηση του κεφαλαίου μετά την κρίση του 2008, παρά την αρχική αμηχανία και ταλαντεύσεις, ήταν η εκ νέου εμβάθυνση αυτής της κατεύθυνσης που έφερε την κρίση. Κρίσιμο για αυτό ήταν η απουσία επαρκούς αντίπαλου κοινωνικού δέους. Παλιότερα, ο κεϋνσιανισμός δεν ήταν απλά η «βέλτιστη» τεχνικά λύση, αλλά συμβιβασμός υπό την πίεση του εργατικού κινήματος, των επαναστάσεων και της ύπαρξης σοβιετικών καθεστώτων. Σήμερα, οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές λιτότητας και μείωσης των δημόσιων χρεών παραμένουν ο κανόνας λόγω και του δυσμενούς συσχετισμού δύναμης και επανέρχονται δριμύτερα πλέον για να πληρώσει το λογαριασμό εκ νέου η εργαζόμενη κοινωνική πλειοψηφία. Η νέα, μετά την κρίση, ένταση της «χρηματιστικοποίησης» και επέκτασης του πλασματικού κεφαλαίου αποτελεί ένδειξη ότι οι αιτίες της κρίσης δεν έχουν ακόμα αναταχθεί επαρκώς και μπροστά μας έχουμε νέο γύρο επίθεσης από τις δυνάμεις του κεφαλαίου διεθνώς.

9. Όλες αυτές οι διαδικασίες οξύνουν στο έπακρο την ιστορική αντίθεση κεφαλαίου-εργασίας. Ταυτόχρονα, και δίπλα σε αυτήν, οξύνουν τους ανταγωνισμούς μεταξύ αστικών μερίδων και χωρών, αφήνουν ανοιχτά τα ενδεχόμενα μιας νέας ύφεσης, κρίσης ή μακράς στασιμότητας και ενισχύουν την πιθανότητα μιας «διεξόδου» μέσω ενός γενικευμένου πολέμου, αρχικά σε περιφερειακή και στη συνέχεια σε εκτεταμένη μορφή. Τα ενδεχόμενα, ωστόσο, παραμένουν ανοιχτά. Η δημιουργία όρων όξυνσης ή υπέρβασης της καπιταλιστικής κρίσης «προς τα δεξιά» ή «προς τα αριστερά» είναι κοινωνικό διακύβευμα της ταξικής πάλης.

10. Μέσα σε αυτές τις αντιθέσεις και όρια, αναπτύσσεται η καταστροφική πλευρά του κεφαλαίου για να δημιουργήσει νέες δυνατότητες κερδοφορίας. Στο βαθμό που δεν ανατάσσονται τα ποσοστά κέρδους, η αυθόρμητη λειτουργία του συστήματος θα τείνει να καταστρέφει εργασία, μη ανταγωνιστικά κεφάλαια και το περιβάλλον. Το σύστημα σαν σύνολο, μη μπορώντας να ξεπεράσει πλήρως την κρίση του, δημιουργεί και οξύνει σοβαρούς κινδύνους ακόμα και για την ίδια την ανθρωπότητα πλέον (πόλεμος, κλιματική κρίση). Πρόκειται για τάσεις στο πεδίο της ταξικής πάλης με ανοιχτή την έκβαση τους, που όμως θέτουν επιτακτικά το ζήτημα της υπέρβασης του καπιταλισμού όχι μόνο για την απελευθέρωση της μισθωτής εργασίας, αλλά και για την άρση αυτών των δυνητικά οικουμενικών κινδύνων.

11. Η σημερινή αδυναμία του καπιταλισμού να δώσει θετική προοπτική διαβρώνει ακόμη και την ίδια την αστική κοινοβουλευτική δημοκρατία, στρέφει το σύστημα στην αντίδραση, αξιοποιώντας και την ακροδεξιά και το φασισμό, ενάντια στις συλλογικές ελευθερίες και τα ατομικά δικαιώματα, στη διαρκή επιτήρηση, στον έλεγχο και στην καταστολή, αξιοποιώντας τις σύγχρονες τεχνολογίες. Ο σύγχρονος καπιταλισμός γίνεται όλο και πιο ασύμβατος με τις δημοκρατικές απαιτήσεις της εποχής μας. Ένα σύγχρονο κομμουνιστικό κίνημα καλείται να συνδεθεί και να εκφράσει αυτές τις απαιτήσεις, να συμπεριλάβει μια νέου τύπου δημοκρατία στο πρόγραμμα και στην αυριανή κοινωνία, δίνοντας δείγματα γραφής μέσα στις οργανώσεις και τα κόμματά του, στις σχέσεις του με το πολιτικό μέτωπο και το κίνημα.

12. Γενικότερα, ο σύγχρονος καπιταλισμός οξύνει το σύνολο των κοινωνικών αντιθέσεων πέραν της βασικής αντίθεσης κεφαλαίου – εργασίας και των ενδοαστικών και ενδοϊμπεριαλιστικών αντιθέσεων. Με κυριότερες την αντίθεση καπιταλισμού – φύσης, την έμφυλη καταπίεση και την πατριαρχία, αλλά και τις αντιθέσεις πόλης – υπαίθρου, τις εθνικές αντιθέσεις και το ρατσισμό, τις πολιτισμικές – θρησκευτικές αντιθέσεις κλπ. Στο πλαίσιο αυτό μετασχηματίζονται αντιδραστικά και οι κοινωνικοί & ιδεολογικοί μηχανισμοί. Κάτι που κάνει ακόμα πιο αναγκαία την ταξική ανασυγκρότηση του εργατικού κινήματος, καθώς και την οικοδόμηση των σχετικά αυτοτελών κινήματων σε κάθε πεδίο με ταυτόχρονη προσπάθεια σύνδεσής τους με το ευρύτερο ταξικό κίνημα και ρεύμα για την απελευθέρωση των εργαζομένων και του λαού. Μία σύνδεση που απαιτεί σύγχρονες ειδικές αναλύσεις και πρακτικές ανά πεδίο όσο και μία συνολική ταξική οπτική σε αντικαπιταλιστική κατεύθυνση εντός των κινήματων αυτών, με μία διαρκή προσπάθεια συντονισμού και συμπόρευσης τους ενάντια στο θεματικό κατακερματισμό που τελικά αδυνατίζει και τα ίδια.

13. Μετασχηματίζονται αντιδραστικά οι βασικοί ιδεολογικοί μηχανισμοί του συστήματος. Η εκπαίδευση προωθεί την κατάρτιση για τη δημιουργία ενός πειθήνιου και ειδικευμένου εργαζόμενου/ης και σε όψεις της συντηρητικοποιείται ξανά. Εντατικοποιεί ασφυκτικά την καθημερινότητα των νέων, την ίδια στιγμή που δεν τους δίνεται μία ελπιδοφόρα προοπτική για το μέλλον. Τα ΜΜΕ γίνονται ο βασικός πολιτικοϊδεολογικός αρμός στήριξης του συστήματος, προωθώντας την κυρίαρχη προπαγάνδα και ιδεολογία σε μία προσπάθεια να την επιβάλλουν μαζικά. Και ο πολιτισμός ασφυκτιά στη μέγγενη των εφήμερων ρευμάτων που προβάλλουν ολόένα και πιο κυνικά τα κυρίαρχα πρότυπα (ατομισμός, απολίτικη αντίληψη, καταναλωτισμός, σεξισμός κλπ.). Από αυτή τη σκοπιά επείγει ένα σύγχρονο ιδεολογικό – πολιτιστικό ρεύμα κριτικής και αμφισβήτησης των κυρίαρχων προτύπων. Η αριστερά, και ειδικά η κομμουνιστική αριστερά, πρέπει να ξανακατακτήσει θέσεις μάχης σε αυτό το πεδίο αποκτώντας εκ νέου έναν μαζικό πολιτιστικό – ιδεολογικό ρόλο. Αντιμετωπίζοντας και τα διάφορα αστικά ρεύματα (νεοσυντηρητικό, νεοφιλελεύθερο, μεταμοντέρνο κλπ.) μέσα από μία δημιουργική ανάπτυξη του μαρξισμού, με τον εμπλουτισμό του από νέα πεδία ανάπτυξης των κοινωνικών κινήματων και των επιστημών. Για να στραφεί ξανά μαζικά το βέλος της κοινωνικής - λαϊκής συνείδησης σε πιο προοδευτική κατεύθυνση, για μία σύγχρονη εργατική - λαϊκή, νεανική ριζοσπαστική αντιπαράθεση στο πεδίο της ιδεολογίας και του πολιτισμού.

14. Οξύνεται η πολιτικοϊδεολογική επίθεση απέναντι στις γυναίκες, τους ΛΟΑΤΚΙ και γενικά στα έμφυλα δικαιώματα από ένα, συχνά – αλλά όχι μόνο – ακροδεξιό, συντηρητισμό, ενώ ταυτόχρονα διευρύνονται οι έμφυλες και οι σεξουαλικές ταυτότητες και σχέσεις και μετασχηματίζεται ο ρόλος της πυρηνικής οικογένειας. Για αυτό είναι αναγκαίος και σήμερα ένας σύγχρονος μαρξιστικός φεμινισμός με ταξικά χαρακτηριστικά και η πάλη ενάντια στο σεξισμό και την πατριαρχία, σε διάκριση από το αστικό – φιλελεύθερο και το μεταμοντέρνο (κυρίως αναρχοφεμινιστικό) ρεύμα. Χρειάζεται πάλη για ίσα δικαιώματα στην εργασία και τον ελεύθερο χρόνο, μέτρα προστασίας για τις γυναίκες και τους ΛΟΑΤΚΙ ενάντια στην έμφυλη εκμετάλλευση και καταπίεση από τις πιο απλές – και συχνά ασυνείδητες – έως τις πιο βίαιες μορφές της (παρενόχληση, κακοποίηση, βιασμός, γυναικοκτονία), για κατακτήσεις στο πεδίο της κοινωνικής αναπαραγωγής, για την οικοδόμηση αντισεξιστικής συνείδησης εντός όλων των κοινωνικών χώρων και κινήματων.

15. Για όλους αυτούς τους λόγους, εκτιμούμε πως ο σύγχρονος καπιταλισμός αδυνατεί σήμερα να δώσει ένα ηγεμονικό κοινωνικό σχέδιο. Δεν μπορεί να αυτομεταρρυθμιστεί εκτονώνοντας τις αντιθέσεις του. Προσφεύγει διαρκώς στην αντι-μεταρρύθμιση οξύνοντάς τις. Επί τέσσερις σχεδόν δεκαετίες, από τα μέσα του 1980, οι νεότερες γενιές ζουν χειρότερα από τις προηγούμενες. Και αυτό το μακρύ καθοδικό κύμα όλα δείχνουν ότι θα συνεχιστεί. Για αυτό γεννιούνται διαρκώς νέες ανεκπλήρωτες ανάγκες και διαθέσεις ριζοσπαστικής αμφισβήτησης. Διαμορφώνονται αντιστάσεις, αγώνες, αιτήματα, συλλογικές προσδοκίες και προς την ακροδεξιά αλλά και προς την ανατρεπτική αριστερά. Εντός αυτών γεννιούνται τάσεις αναζήτησης μιας σύγχρονης κομμουνιστικής προοπτικής ενάντια στις κυρίαρχες παραγωγικές και κοινωνικές σχέσεις. Στη βάση αυτών θεωρούμε ότι υπάρχει η ανάγκη, αλλά και η δυναμική εφικτότητα ενός νέου κομμουνιστικού προγράμματος, κινήματος και κόμματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

οι διεθνείς αλλαγές, η εκτίναξη των ανταγωνισμών και η φρίκη του πολέμου

16. Το κεφαλαιοκρατικό σύστημα οργανώνεται διεθνώς σε μία δυναμικά εξελισσόμενη, ιμπεριαλιστική πυραμίδα ανισότιμης ισχύος, ετεροβαρούς αλληλεξάρτησης και ανταγωνισμών. Είναι ένα σύστημα σχέσεων που δημιουργείται από την αυθόρμητη λειτουργία του κεφαλαίου στο διεθνές επίπεδο και δημιουργεί σχέσεις οικονομικής και πολιτικής ανισοτιμίας στη βάση της μεταφοράς αξίας στη σφαίρα της κυκλοφορίας (μέσω των διαδικασιών του ενδοκλαδικού και διακλαδικού ανταγωνισμού διεθνώς και τελικά και μέσω χρηματοπιστωτικών πιέσεων). Αυτό το σύστημα σχέσεων βάθυνε και ολοένα βαθαίνει με την άρση κάθε είδους «προστασίας» (νομισματικής ή μη) των εγχώριων οικονομιών. Δηλαδή με την ένταση των λειτουργιών διεθνοποίησης του κεφαλαίου στην εποχή μας, ως αποτέλεσμα της τάσης για ανεύρεση υψηλότερων επιπέδων κερδοφορίας. Και μέσα στην κρίση διευκολύνει τις ισχυρότερες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις να μετακυλίουν ευκολότερα την κρίση τους σε πιο «αδύναμους κρίκους». Κάτι που γίνεται και στο επίπεδο των ενδοϊμπεριαλιστικών αντιθέσεων (π.χ. μετακύλιση κρίσης το 2009 από τις ΗΠΑ αρχικά στην Ευρωζώνη λόγω και των δομικών αντιφάσεων της) και φυσικά προς τις πιο αδύναμες οικονομίες (π.χ. το πώς επωφελείται η Γερμανία εντός της ΟΝΕ κλπ.).

17. Οι σχέσεις μεταξύ καπιταλιστικών κρατών και εθνικών κεφαλαίων είναι σχέσεις ιεραρχίας βασισμένες στη δύναμη, στον ανταγωνισμό και τη σύγκρουση. Οι ανισότιμες ιεραρχικές σχέσεις δεν σηματοδοτούν συνθήκες εξάρτησης, οι πιο αδύναμες χώρες δεν είναι απλά ενεργούμενα των ισχυρών. Υπόκεινται σε έναν συσχετισμό ισχύος που δεν είναι μόνο οικονομική, αλλά και στρατιωτική, ιδεολογική, ο πληθυσμός, η εθνική συνοχή κ.ά. Ο συσχετισμός αυτός εγγράφεται στην στρατηγική των κυρίαρχων τάξεων του «έθνους» ώστε να εξυπηρετούνται τα αυτοτελή, μακροπρόθεσμα ή βραχυπρόθεσμα, συμφέροντά τους.

Οι διαφορές ανταγωνιστικότητας και η παραγωγική διάρθρωση της κάθε οικονομίας οφείλονται, σε τελική ανάλυση, στη δυναμική της ταξικής πάλης και της εσωτερικής καπιταλιστικής συσσώρευσής της, αλλά πρακτικά επικυρώνονται (και οξύνονται) στο επίπεδο της κυκλοφορίας διεθνώς. Υπό αυτό το πρίσμα, ο ιμπεριαλισμός δεν περιορίζεται σε ένα βασικά «εξωγενές» πολιτικό φαινόμενο, ως «κατακτητικότητα», ούτε ερμηνεύεται στενά οικονομίστικα απλώς ως αναζήτηση πρώτων υλών ή αγορών (διάσταση που υπάρχει, αλλά το περιεχόμενό του δεν εξαντλείται σε αυτή). Αντανακλά τη δυναμική της διεθνοποίησης του κεφαλαίου και την «εσωτερικεύση» της εγχώρια, αφορά την ίδια τη διεθνοποίηση της καπιταλιστικής παραγωγικής διαδικασίας. Και όσο πιο πολύ διεθνοποιείται η παραγωγή και η αγορά, τόσο περισσότερο ο διεθνής ανταγωνισμός γίνονται μοχλός εμβάθυνσης των καπιταλιστικών κοινωνικών σχέσεων. Που αναπτύσσονται όμως ανισόμετρα διαμορφώνοντας διαφορετικά επίπεδα ανάπτυξης ανά χώρα, ανάλογα με την ιδιαίτερη δυναμική της καπιταλιστικής συσσώρευσής της.

18. Η «ανταγωνιστικότητα» και η «ανάπτυξη», λοιπόν, εξαρτώνται από τη δυναμική της ταξικής πάλης εγχώρια. Και αυτό θέτει αντίστοιχα αντικαπιταλιστικά καθήκοντα πάλης και διεκδίκησης, ειδικά σε συνθήκες κρίσης όπου η επίθεση του κεφαλαίου οξύνεται. Ταυτόχρονα, η διεθνοποίηση του κεφαλαίου (και η ένταξη σε καπιταλιστικές ολοκληρώσεις ως ειδική έκφρασή της) δημιουργεί ένα πλαίσιο που λειτουργεί ως διαρκής μοχλός πειθάρχησης για την εγχώρια καπιταλιστική συσσώρευση. Αυξάνοντας τις πιέσεις (στο εγχώριο κεφάλαιο που μετακυλιούνται στις εργαζόμενες τάξεις) για ολοένα και μεγαλύτερες αναδιαρθρώσεις και ένταση της εγχώριας εκμετάλλευσης. Μέρος της εγχώριας εκμετάλλευσης αποσπάται από τα πιο ανταγωνιστικά ξένα κεφάλαια στη σφαίρα της κυκλοφορίας μέσω των διαδικασιών του διεθνούς ανταγωνισμού. Αυτή είναι η ουσία της *ιμπεριαλιστικής εκμετάλλευσης σε οικονομικό επίπεδο*. Και συμπληρώνει στα αντικαπιταλιστικά καθήκοντα την διόλου δευτερεύουσα αντιιμπεριαλιστική διάσταση ενάντια σε αυτή τη «διπλή» εκμετάλλευση και τις πολιτικές μορφές που παίρνει (π.χ. ένταξη σε ΟΝΕ-ΕΕ, μνημόνια, επιτροπεία κλπ.). Κάθε προοπτική σύγκρουσης και ρήξης με το σημερινό καθεστώς, λοιπόν, απαιτεί άμεσες ρήξεις και με το εγχώριο και με το διεθνές κεφάλαιο και τους πολιτικούς εκφραστές τους. Και το λαϊκό κοινωνικό μπλοκ που θα κληθεί να την υλοποιήσει θα αναγκαστεί από την πρώτη μέρα να αντιπαρατεθεί με ένα συνασπισμό αυτών των δυνάμεων όπως έδειξε και η πρόσφατη εμπειρία στη χώρα μας.

19. Η παγκόσμια δομική κρίση του 2008-09 ανέδειξε την σημαντική υποχώρηση του αμερικανικού καπιταλισμού και των χωρών της «Δύσης» και μια μεγάλη αλλαγή των οικονομικών συσχετισμών στην ιμπεριαλιστική πυραμίδα. Το 2000 το ΑΕΠ των ΗΠΑ αποτελούσε το 30,4% του παγκόσμιου ΑΕΠ. Το 2010, αμέσως μετά την κρίση, αντιπροσώπευε το 22,6%. Η Κίνα, από το 1,8% του παγκόσμιου ΑΕΠ το 1990, ανήλθε στο 15,7% το 2018. Το σύνολο των ΑΕΠ των BRICS το 2000 αντιπροσώπευε μόλις το 7,5% τους παγκόσμιου ΑΕΠ. Το 2018 εκτινάχθηκε στο 23,5%. Οικονομικά έχει ήδη δημιουργηθεί ένας πολυπολικός κόσμος και στη βάση αυτών των αλλαγών η αρχιτεκτονική του διεθνούς συστήματος μετασχηματίζεται βίαια: αναπροσαρμογή της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής (ΑΥΚΥΣ, σκλήρυνση ΝΑΤΟ, ρυμούλκηση Ευρώπης), αναδυόμενος επεκτατισμός Κίνας (σε Αφρική, Ασία) και ρωσοκινεζικού άξονα, δημιουργία κι επέκταση των BRICS, αμφισβήτηση του δολαρίου προοπτικά, ανακατατάξεις στις αναπτυσσόμενες χώρες (π.χ. εξώθηση γαλλικού στρατού από παλιές αφρικανικές αποικίες), πραξικοπήματα που έχουν την αμέριστη βοήθεια των ΗΠΑ και γενικά στήριξη της επιθετικής ακροδεξιάς τύπου Μπολσονάρου & Μιλίι για την οριστική υποχώρηση της «ροζ παλίρροιας» σε Λατινική Αμερική, νέος κύκλος μεγάλων κινητοποιήσεων. Είναι εμφανές πλέον ότι οξύνεται σημαντικά ο ανταγωνισμός μεταξύ ευρωατλαντικού ιμπεριαλισμού και ρωσοκινεζικού άξονα, αναδεικνύοντας πολλά «θερμά» μέτωπα διεθνώς και κάνοντας το ενδεχόμενο του πολέμου να δείχνει ολοένα και πιο κοντινό.

20. Ο πόλεμος στην Ουκρανία αποτελεί ένα ιστορικό ορόσημο και απότοκο των παραπάνω. Εγκαινίασε μια νέα περίοδο όπου το ενδεχόμενο πολυμερών πολεμικών αντιπαραθέσεων τίθεται στο προσκήνιο και ο πυρηνικός όλεθρος μετατρέπεται από αποτρεπτική δυνατότητα σε υπαρκτή πιθανότητα. Πλευρά αυτών των αντιθέσεων εκφράζεται στις οξύτατες αντιπαραθέσεις της Μέσης Ανατολής, πάνω στο έδαφος του άλυτου παλαιστινιακού ζητήματος, που εκρήγνυται κάτω από την βάρβαρη ισραηλινή κατοχή σε συνεργασία με τον ευρωατλαντικό ιμπεριαλισμό.

21. Απαιτείται ένα αντιπολεμικό κίνημα στη χώρα μας και διεθνώς, ανεξάρτητο από όλες τις μεγάλες δυνάμεις, τα κράτη και τις αστικές τάξεις, που θα αγωνίζεται ενάντια στους ιμπεριαλιστικούς πολέμους και τους εθνικισμούς της εποχής μας. Που θα αγωνίζεται πρωτίστως για την ήττα του αμερικανονατοϊκού ιμπεριαλισμού από τους λαούς στο βαθμό που παρεμβαίνουμε σε μία ΝΑΤΟϊκή χώρα. Για το διεθνή πυρηνικό αφοπλισμό, για έναν αμοιβαίο συμβιβασμό και μια δίκαιη ειρήνη, σε μια πλήρως ανεξάρτητη, ουδέτερη και αντιφασιστική Ουκρανία. Για την άμεση απεμπλοκή της Ελλάδας από κάθε πόλεμο, την έξοδο της χώρας από τις αντιρωσικές κυρώσεις, τον αντιδραστικό άξονα Ισραήλ-Αιγύπτου-Κύπρου υπό τη σκέπη των ΗΠΑ, το ΝΑΤΟ και τις συμφωνίες για ξένες βάσεις. Για την αλληλεγγύη στον παλαιστινιακό λαό, την καταδίκη και απομόνωση του Ισραήλ, την άμεση αποχώρησή του από τη Γάζα και την άρση του αποκλεισμού της. Στεκόμαστε στο πλευρό της παλαιστινιακής αντίστασης στον αγώνα της για ανεξάρτητο κράτος, ελευθερία, δικαιοσύνη. Χωρίς ισραηλινή και ευρωατλαντική κηδεμονία και καθεστώς διακρίσεων-απαρτχάϊντ, χωρίς εποίκισμούς και καταπάτηση των θεμελιωδών ανθρωπίνων και δημοκρατικών δικαιωμάτων και ελευθεριών.

22. Η ΕΕ εσωτερικεύει τις δυναμικές της διεθνούς κρίσης και είναι ο «μεγάλος ασθενής» του δυτικού καπιταλισμού. Ως ταξική στρατηγική του ευρωπαϊκού κεφαλαίου κινείται στην κατεύθυνση ενός αυταρχικού αντεργατικού νεοφιλελευθερισμού που ήταν πιο έντονα εγγεγραμμένος εξαρχής και στη λογική της ευρωζώνης. Η ανισόμετρη ανάπτυξη και η μειωμένη εθνική - λαϊκή κυριαρχία είναι δομικά στοιχεία αυτής της στρατηγικής και δημιουργούν όρους για νέες κρίσεις χρέους και πολιτικές κρίσεις.

Ταυτόχρονα, η ατμομηχανή της ΕΕ, η γερμανική οικονομία, τίθεται σε καθοδική τροχιά λόγω της εξάντλησης των ειδικών μειωμένων μισθών και της έλλειψης του φθηνού ρωσικού αερίου. Ο ρόλος της ΕΕ μειώνεται διεθνώς, ενώ οι εσωτερικοί ανταγωνισμοί οξύνονται, γεγονός που οδηγεί σε πολιτικές κρίσεις και αυταρχική σκλήρυνση με ακροδεξιές ροπές, οι οποίες ενσωματώνονται πλέον και θεσμικά. Για αυτό, οποιοδήποτε φιλολαϊκό δημοκρατικό πολιτικό σχέδιο είναι ασύμβατο με την ΟΝΕ και την ΕΕ και απαιτεί ρήξη και έξοδο από αυτές για να υλοποιηθεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

η παγκόσμια οικολογική και κλιματική κρίση

23. Η κλιματική αλλαγή είναι υπαρκτή, έχει ως αιτία τον κεφαλαιοκρατικό χαρακτήρα του κοινωνικού μεταβολισμού με τη φύση. Την ίδια αιτία είχε και η πανδημία του κορωνοϊού, όπως και οι υπόλοιπες επιδημίες. Τα φαινόμενα αυτά αποτελούν μέρος μιας ευρύτερης, ραγδαία αναπτυσσόμενης, παγκόσμιας οικολογικής κρίσης που συνδυάζεται με την κρίση της υπεραξίας και της διευρυμένης αναπαραγωγής του κεφαλαίου. Η καπιταλιστική παραγωγή έχει την τάση να σπαταλά τις δυο πηγές πλούτου, την εργασία και τη φύση. Αυτή η διπλή λεηλασία έχει πάρει σήμερα πρωτοφανείς διαστάσεις. Τόσο η νεοσυντηρητική άρνηση της κλιματικής και περιβαλλοντικής κρίσης, για την υπεράσπιση υποτίθεται της εργασίας όσο και η νεοφιλελεύθερη «πράσινη μετάβαση», στο όνομα υποτίθεται της προστασίας του κλίματος, είναι συμπληρωματικές αστικές στρατηγικές που εξυπηρετούν πρωτίστως διαφορετικές αστικές μερίδες και τα κέρδη τους. Στρατηγικές που δεν σταματούν, αλλά εντείνουν τη διπλή καταστροφή εργασίας και φύσης.

24. Μία σύγχρονη αντικαπιταλιστική απάντηση δεν μπορεί να είναι ούτε η διαρκής ποσοτική ανάπτυξη ούτε η ποσοτική αποανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων («οικολογική», «πράσινη» κ.α.), μέσα στις ίδιες καπιταλιστικές σχέσεις ιδιοκτησίας που οδηγούν στη διπλή καταστροφή. Ο κίνδυνος αυτός επιτάσσει να τεθεί σε προτεραιότητα η ποιοτική αλλαγή των κοινωνικών και παραγωγικών σχέσεων έτσι ώστε η ανθρωπότητα να καθορίζει τις ανάγκες της σε αρμονία με τη φύση και όχι με κίνητρο το κέρδος. Η εποχή μας επιτάσσει έναν συνδυασμό του αγώνα για την επιβίωση και χειραφέτηση της μισθωτής εργασίας με τον αγώνα για τη σωτηρία του ανθρώπινου είδους, της φύσης, της ζωής και του πλανήτη από τη δράση του κεφαλαίου. Ο εργατικός και οικολογικός αγώνας δεν μπορούν να αποσπαστούν ο ένας από τον άλλο. Για αυτό χρειαζόμαστε έναν εργατικό οικοσοσιαλισμό με προοπτική μια κοινωνία όπου παραγωγή, διανομή και κατανάλωση θα έχουν κίνητρο τις κοινωνικές ανάγκες και την βιωσιμότητα του πλανήτη.

25. Σε αυτή την κατεύθυνση, σήμερα χρειάζεται αγώνας για την αποτροπή και τον κοινωνικό έλεγχο της καταστροφικής δράσης των πολυεθνικών, ειδικά της ενέργειας και του αγροτο/κτηνοτροφικού συμπλέγματος. Πάλι ενάντια και στον «εξορυκτισμό» και την «πράσινη μετάβαση»: ενέργεια ως δημόσιο αγαθό και ιδιοκτησία, κοινωνικά και περιβαλλοντικά ελεγχόμενη χρήση του ορυκτού πλούτου και των ΑΠΕ για τις λαϊκές ανάγκες, καλλιέργεια κουλτούρας μείωσης και εξοικονόμησης της ενεργειακής κατανάλωσης με ειδικά δημόσια μέτρα και έλεγχο όσον αφορά μεγάλες επιχειρήσεις και οργανισμούς, κατανάλωση με κέντρο τη χρήση και όχι την ιδιοκτησία/ανταλλαγή, ασφαλής και δημόσια ελεγχόμενη αγροτική/κτηνοτροφική παραγωγή στα χέρια συνεταιρισμών και εργαζομένων. Όλα αυτά με την επίγνωση ότι η οικολογική κρίση επιδρά μεν σε όλη την ανθρωπότητα, αλλά οι συνέπειές της έχουν ταξική διαβάθμιση. Και για αυτό απαιτείται ειδικός τρόπος απεύθυνσης και σύναψης συμμαχιών με κατώτερα λαϊκά στρώματα και με τους λαούς των αναπτυσσόμενων χωρών, από τους οποίους δεν μπορεί κανείς και καμία να αναζητά τις ίδιες ευθύνες και να επιβάλλει τα ίδια μέτρα όπως στις αστικές τάξεις, τις μεγάλες ρυπογόνες επιχειρήσεις και τις χώρες της «Δύσης».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

οι μετασχηματισμοί στην εργασία και τις τάξεις

26. Για το κομμουνιστικό κίνημα του 21^{ου} αιώνα, η σύγχρονη εργατική τάξη, με όλες τις υπαρκτές αντιθέσεις της, αποτελεί το βασικό αντίπαλο της αστικής τάξης και τον δημιουργό του κοινωνικού πλούτου. Κυρίως, αποτελεί το βασικό δυνητικό υποκείμενο - δημιουργό της ιστορίας, τον κινητήρα της κοινωνικής αλλαγής και της επαναστατικής ρήξης, όταν μετασχηματίζεται από τάξη προς εκμετάλλευση σε τάξη για τον εαυτό της. Είναι η κοινωνική τάξη που μπορεί, όχι «αντικειμενικά», αλλά μέσω των στρατηγικών και πολιτικών οργανώσεών της, να προχωρήσει την υπόθεση της ανατροπής και του κοινωνικού μετασχηματισμού σε σοσιαλιστική και τελικά κομμουνιστική κατεύθυνση. Οικοδομώντας μία συμμαχία υπό την ηγεμονία της με τα άλλα «ενδιάμεσα», εκμεταλλεζόμενα κοινωνικά στρώματα, κατηγορίες και ρεύματα σε ένα κοινωνικοπολιτικό μέτωπο της εργατικής τάξης, του λαού, όλου του εκμεταλλεζόμενου κόσμου της εργασίας.

27. Ο σύγχρονος καπιταλισμός μετασχημάτισε και την εργατική τάξη και τις τάξεις μετασχηματίζοντας την παραγωγή. Η εποχή μας χαρακτηρίζεται από τη μαζική επέκταση της μισθωτής εργασίας μέσα από την απαλλοτρίωση της μικρής ιδιοκτησίας από το μεγάλο κεφάλαιο και το πολυεθνικό πολυκλαδικό μονοπώλιο (92,89% στις ΗΠΑ το 2008, 86,52% στην Ιαπωνία, στην Ελλάδα, από 48,1% το 1981, στο 64,4%). Εντός της, η εργατική τάξη διευρύνεται παγκόσμια, ποσοτικά και ποιοτικά. Στην Ελλάδα, μεταξύ 1990-2010, η διεύρυνση αυτή έκανε ένα άλμα κατά 10%, φτάνοντας το 60%. Μετά την κρίση, μπορεί να εκτιμηθεί ότι η εργατική τάξη στην Ελλάδα κινείται κοντά στο 65%. Η σύγχρονη εργατική τάξη αναπτύσσεται επίσης ποιοτικά. Πολύμορφη και πιο μορφωμένη, με αυξημένες τεχνικές δεξιότητες και δυνατότητα καλύτερης εποπτείας της παραγωγής, αλλά υποταγμένα στους σχεδιασμούς της καπιταλιστικής παραγωγής. Εμπλουτίζεται από την προλεταριοποίηση μεγάλων τμημάτων της διανομής, από τη μαζικότερη είσοδο των γυναικών στην παραγωγή (33% το 1980, πάνω από 45% σήμερα) και από τα διεθνή μεταναστευτικά ρεύματα. Όμως, είναι και πιο κατακερματισμένη από ποτέ, με χαμηλό επίπεδο αυτοσυνείδησης και υποχώρηση της συγκροτημένης παλιότερα «εργατικής ταυτότητας».

28. Παράλληλα με τον κατακερματισμό, αναπτύσσεται και μια νέα, ανώτερη συγκέντρωση της εργατικής τάξης με πολλές μορφές: Στους γιγαντιαίους πολυκλαδικούς πολυεθνικούς ομίλους, σε νέες μεγάλες μονάδες παραγωγής & υπηρεσιών και στις μεγα-πόλεις που αναπτύσσονται διεθνώς. Στους πολυεθνικούς ομίλους εργάζεται πάνω από το 27% της παγκόσμιας μισθωτής εργασίας. Μόνο η Amazon το 2022 απασχολούσε 1.541.000 εργαζόμενους σε όλο κόσμο. Στην Ελλάδα το 2013 οι 62 μεγαλύτεροι όμιλοι συγκέντρωναν περίπου το 24% των μισθωτών της χώρας. Και γενικότερα οι επιχειρήσεις με πάνω από 250 εργαζόμενους/ες αποτελούν το 0,25% όλων των επιχειρήσεων, αλλά συγκεντρώνουν το 25% των εργαζομένων στη χώρα. Η Teleperformance στο τέλος του 2022 απασχολούσε στην Ελλάδα 12.211 εργαζόμενους σε επτά κτίρια.. Το 2007, για πρώτη φορά στην ανθρώπινη ιστορία, ο αριθμός του αστικού πληθυσμού ξεπέρασε αυτόν της υπαίθρου, φτάνοντας το 2020 στο 55%, (92% στην Ολλανδία, 80% στην Ελλάδα, 76% στο Μεξικό και 63% στην Αλγερία). Σε 34 μητροπόλεις ζουν πάνω από 10 εκατομμύρια κάτοικοι. Σε αυτό το τοπίο, η συλλογική οργάνωση δυνητικά μπορεί να μπλοκάρει και να ελέγχει μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής, την ίδια ώρα όμως ο κατακερματισμός των εργαζομένων και των εργασιακών σχέσεων που εντάσσονται μέσα στις δομές της την κάνει δυσκολότερη. Κατακερματισμός σε επίπεδο εταιρικών μονάδων (όμιλοι, μητρική εταιρεία και θυγατρικές, υπεργολάβοι), εργασιακών σχέσεων (επισφάλεια, ευελιξία, μονιμότητα, οιονεί μισθωτή εργασία με μπλοκάκι κλπ.), αμοιβών και δικαιωμάτων (νέοι/ες-παλιοί/ες, άνδρες-γυναίκες, ντόπιοι/ες-μετανάστες/τριες, «μαύρη» εργασία), χωρικά (διάσπαση εργασιακών μονάδων και χώρων, τηλεργασία) κλπ.

29. Στο πεδίο αυτό αναδεικνύεται η στρατηγική σημασία του ρατσισμού για την συνολική αναπαραγωγή του σύγχρονου καπιταλισμού. Η μαζική μετανάστευση και το προσφυγικό ζήτημα οφείλονται στη διεύρυνση των ανισοτήτων μεταξύ και εντός χωρών, στη φτώχεια και την υπανάπτυξη ολόκληρων περιοχών του πλανήτη που παραμένουν πεδίο στυγνής ιμπεριαλιστικής εκμετάλλευσης από τις ισχυρότερες αστικές τάξεις της Δύσης, στις ιμπεριαλιστικές πολεμικές επεμβάσεις σε αυτές τις χώρες, στους εμφύλιους πολέμους και τις ανθρωπιστικές καταστροφές που ξεσπούν σε αυτές λόγω των παραπάνω. Όλα αυτά δημιουργούν μαζικά την τάση για μετανάστευση, η οποία ταυτόχρονα είναι ζωτική για τις χώρες υποδοχής που κατά κανόνα έχουν κάμψη της πληθυσμιακής ανάπτυξής τους. Οι μεταναστευτικοί πληθυσμοί προσδίδουν το αναγκαίο ανειδίκευτο εργατικό δυναμικό, με όρους φθηνής και πλήρως στερημένης από δικαιώματα εργασίας. Αυτή η διαδικασία κάνει ευκολότερη την ευέλικτη διαχείριση της εργατικής δύναμης από το κεφάλαιο, ακόμα και με ειδικές διακρατικές συμφωνίες «εισαγωγής» και παραμονής εργατικού δυναμικού για ορισμένο χρόνο (τουριστική σεζόν, κατασκευαστικά έργα κλπ.). Και δημιουργεί ανάλογα με τις ανάγκες και τις συνθήκες «περιττούς» πληθυσμούς που δέχονται μαζικά καταστολή, εγκλεισμό, απέλαση και γενικότερα βία έως και θάνατο, τόσο από κρατικούς όσο και παρακρατικούς μηχανισμούς. Η δυναμική του φαινομένου είναι αυξητική, τόσο λόγω των αυξητικών πληθυσμιακών τάσεων στις χώρες του «Τρίτου Κόσμου» σε αντίθεση με την καπιταλιστικά αναπτυγμένη «Δύση» όσο και λόγω των εντεινόμενων ανισοτήτων μεταξύ τους, της αύξησης των πολεμικών εμπλοκών και της κλιματικής κρίσης.

Στο τοπίο αυτό είναι κομβική η διεκδίκηση κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων μαζικά για όλους και όλες τους μετανάστες/τριες και τους πρόσφυγες/ισσες, η πλήρης κοινωνική ενσωμάτωσή τους στις χώρες υποδοχής, η ένταξη και οργάνωσή τους στα εργατικά σωματεία και τις τοπικές μορφές οργάνωσης. Αποτελούν ένα μεγάλο τμήμα της σύγχρονης εργατικής τάξης, και μάλιστα το πλέον πληττόμενο και καταπιεσμένο.

30. Το ταξικό συνδικαλιστικό κίνημα, και ευρύτερα το λαϊκό κίνημα, χρειάζεται να επεκταθεί και να οργανωθεί σε όλους αυτούς τους χώρους, ιδιαίτερα της επισφάλειας, των νέων εργαζομένων, γυναικών, μεταναστών/τριων, ενοποιώντας ξανά όλες αυτές τις κατηγορίες. Χωρίς παραίτηση από τη μέχρι τώρα παρέμβαση σε μικρές επιχειρήσεις, επάγγελμα, κλάδο, πόλη, είναι αναγκαίος και ο προσανατολισμός στον όμιλο, στις μεγάλες επιχειρήσεις και τη συγκεντρωμένη εργασία. Απαιτείται η αξιοποίηση των νέων τάσεων συγκέντρωσης για την υπέρβαση των υπαρκτών πολύμορφων αντιθέσεων και κατακερματισμών που ακόμη κυριαρχούν, σε μια νέα ταξική εργατική ενότητα. Η ένταση του κατακερματισμού μαζί με την υποχώρηση της ενοποιητικής εργατικής ταυτότητας και την ταυτόχρονη ανάδυση άλλων ταυτοτήτων (π.χ. εθνοτική, έμφυλη, νεανική) αξιοποιούνται από το σύστημα ως διαιρετικές τομές εντός του κόσμου της εργασίας, ακριβώς στο βαθμό που δεν ενοποιούνται εντός ενός νέου «ιστορικού μπλοκ» των εργαζομένων τάξεων. Μία σύγχρονη ενωτική «μετωπική» διαδικασία μπορεί και πρέπει να εντάσσει οργανικά όλες αυτές τις κατηγορίες σε ένα νέο λαϊκό αγωνιστικό μπλοκ. Έτσι αξιοποιεί τη γνώση και την εμπειρία τους σε μία νέα κοινωνικοπολιτική και προγραμματική σύνθεση που οργανώνει και συγκροτεί περαιτέρω αυτό το μπλοκ, δίνοντάς του δυνατότητα μαζικής απεύθυνσης και διεύρυνσης.

31. Η αστική τάξη συγκροτείται πυραμιδικά από τους ιδιοκτήτες και μεγαλομετόχους των ομίλων, επιχειρήσεων, τραπεζών, funds, μεγάλων ακινήτων και γης. Στην αστική τάξη εντάσσονται και οι ιδιοκτήτες που κατέχουν μέσα παραγωγής, ακίνητα, γη και επιχειρήσεις άνω των 10 εργαζομένων. Με τους πολιτικούς, ιδεολογικούς και πολιτιστικούς μηχανισμούς του το κεφάλαιο δένει οργανικά μαζί του τα ανώτατα μισθωτά διευθυντικά στελέχη και το ανώτατο, μισθωτό, διοικητικό προσωπικό του κράτους και των θεσμών του, που αποτελεί άλλο ένα 5-10%, που επίσης εντάσσεται στην αστική τάξη. Με αυτό το τρόπο, η κορυφή της πυραμίδας, μια κοινωνική μειοψηφία της τάξης του 1-2%, οργανώνει την κυριαρχία, την ηγεμονία και τις συμμαχίες ακόμα και με μέρος κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων. Συνεπώς, η εργατική τάξη και τα λαϊκά στρώματα έχουν ως αντίπαλό τους όχι απλά «το 1%», την «Μητσοτάκης Α.Ε.», «200 οικογένειες» ή μόνο τα μονοπώλια και τους ομίλους. Έχουν απέναντί τους μία ευρύτερη κοινωνική συμμαχία οργανωμένη κοινωνικά και πολιτικά σε έναν αστικό συνασπισμό εξουσίας.

32. Τα στρώματα της μικρής ιδιοκτησίας (κλασική μικροαστική τάξη) στην Ελλάδα είναι σχετικά πολυάριθμα συγκριτικά με άλλες καπιταλιστικά αναπτυγμένες χώρες, αλλά μέσα στην κρίση προχώρησε η συμπίεσή τους, με αντιφατικές πολώσεις προς τις υποτελείς και τις κυρίαρχες τάξεις. Συγκριτικά, από 16%, το 1981, έπεσαν στο 6,9%, το 2014. Σε αντίθεση, τα μισθωτά μικρομεσαία στρώματα (νέα μικροαστική τάξη) κινούνται ανοδικά (μεταξύ 10% και 15% σύμφωνα με διάφορες μελέτες). Με στοχευμένες πολιτικές των αστικών κρατών και της ΕΕ, η αγροτιά φθίνει, καπιταλιστικοποιείται όσον αφορά τους μεγαλοαγρότες και φτωχοποιείται – μισθωτοποιείται όσον αφορά τους μικρομεσαίους, με κάποιους/ες να γίνονται εργάτες/τριες γης, μαζί με μεταναστευτικό εργατικό δυναμικό που δουλεύει μαζικά στα χωράφια. Γενικά, τα μικροαστικά στρώματα δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ενιαία, αλλά με επίγνωση της αντιφατικότητας και της εσωτερικής πόλωσης τους, αφού μέρος τους εντάσσεται στον αστικό συνασπισμό εξουσίας συναποτελώντας το «μπλοκ των δυνάμεων της ιδιοκτησίας», ενώ ένα άλλο πλειοψηφικό τμήμα τους υποβαθμίζεται κοινωνικά και αντικειμενικά μπορεί να γίνει σύμμαχη δύναμη με τις εργατικές – λαϊκές δυνάμεις.

33. Η εργατική τάξη, τα μεσαία μισθωτά διευθυνόμενα στρώματα, οι αυτοαπασχολούμενοι/ες, εργαζόμενοι/ες μικροϊδιοκτήτες και μικροαγρότες αποτελούν τον *εκμεταλλεόμενο κόσμο της εργασίας, τον λαό*. Τα συμφέροντα και οι ανάγκες του μπορούν να οικοδομήσουν ένα *λαϊκό - αγωνιστικό μπλοκ των δυνάμεων της εκμεταλλεόμενης εργασίας*, υπό την ηγεμονία της σύγχρονης εργατικής τάξης, ανταγωνιστικό προς τον αστικό συνασπισμό εξουσίας. Ο κύριος όγκος της εργατικής τάξης στην Ελλάδα σήμερα αποτελείται από την τεχνική εργασία (περίπου 60 - 70%) μαζί με την χειρωνακτική εργασία που φθίνει και αποτελείται κυρίως από μετανάστες/τριες (περίπου 10%). Όμως, αναπτύσσεται πλέον δυναμικά η μισθωτή διευθυνόμενη διανοητική εργασία και η εργατική τάξη με πτυχίο ανώτατων σχολών (20% με 30%). Ο σύγχρονος κομμουνισμός μπορεί και πρέπει να εκφράσει τη *συνάντηση της εργασίας με τη διανοήση και τη γνώση*. Να περάσει, ως κέντρο βάρους της πολιτικής του, από την παλιότερη συμμαχία της εργατικής τάξης με την αγροτιά, στη συμμαχία της σύγχρονης εργατικής τάξης με την εργαζόμενη μισθωτή διανοήση, από το «σφυρί και το δρεπάνι» στο «γρανάζι και τον υπολογιστή».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

μετασχηματισμοί στο κράτος και την αστική πολιτική

34. Τα σύγχρονα αστικά κράτη έχουν εξελιχθεί σημαντικά καταλαμβάνοντας και παρεμβαίνοντας σε πολλά πεδία κοινωνικών λειτουργιών που σε προηγούμενες φάσεις του καπιταλισμού παρέμεναν εκτός του πεδίου παρέμβασής τους. Δεν είναι απλά τα «κράτη-φρούρια» ενός κεντρικού διοικητικού και στρατιωτικού μηχανισμού, που στέκει σχετικά διακριτά και αποκομμένα από την «κοινωνία των πολιτών» των εργατικών και λαϊκών στρωμάτων και που μπορούσαν να καταληφθούν «εξ εφόδου» από το επαναστατημένο δυναμικό μαζικών εξεγέρσεων. Είναι πολύ πιο σύνθετοι και απρόσωποι μηχανισμοί που εκφράζουν, εκπροσωπούν και υλοποιούν τα συμφέροντα του κάθε φορά κυρίαρχου αστικού συνασπισμού εξουσίας. Δεν αρκεί μία στενά εργαλειακή αντίληψή τους απλά ως κράτη «των αστών» ή «των μονοπωλίων», αφού διαπερνώνται από την ταξική πάλη και την έκβασή της, συμπυκνώνοντας στο εσωτερικό τους τους υπαρκτούς κοινωνικούς και πολιτικούς συσχετισμούς δύναμης κάθε περιόδου κάτω από την κυριαρχία του κεφαλαίου. Για αυτό, άλλωστε, τα πρώιμα αστικά κράτη διαφέρουν ουσιαστικά από το μεταπολεμικό «κράτος πρόνοιας», που με τη σειρά του διαφέρει από το κράτος της σημερινής εποχής. Με την ίδια έννοια, στη χώρα μας διαφέρει το μετεμφυλιακό κράτος με το κράτος της μεταπολίτευσης και το σημερινό κράτος, όπως διαμορφώνεται ειδικά μετά την κρίση του 2008-09.

35. Η λειτουργία της *συμπύκνωσης εντός του κράτους του υπαρκτού συσχετισμού δύναμης* γίνεται βέβαια πάντα υπό την ηγεμονία της αστικής τάξης. Και μπορεί ακόμα και να έρθει σε προσωρινή αντίθεση με κάποιες αστικές μερίδες αν αυτό εξυπηρετεί το γενικό, μακροπρόθεσμο κεφαλαιακό συμφέρον. Υπό αυτή την έννοια, το κράτος είναι ο «συλλογικός κεφαλαιοκράτης», είναι αστικό κράτος, αφού η αστική κυριαρχία βρίσκεται υλοποιημένη εντός του, διαπερνά όλες τις κρατικές λειτουργίες και την εξουσία του (που είναι για αυτό μία ευρύτερη λειτουργία από την κυβερνητική εξουσία μόνο) και αναπαράγεται από αυτές. Τα ταξικά συμφέροντα που ακριβώς συμπυκνώνει δεν μπορούν να τροποποιηθούν σταδιακά με «προοδευτικές μεταρρυθμίσεις», αφού ενυπάρχουν στο σκληρό *αστικό δομικό πυρήνα* του που μπορεί να ανατραπεί μόνο με όρους επαναστατικού κοινωνικού μετασχηματισμού. Το όριο αυτό φάνηκε γλαφυρά και στη χώρα μας τόσο στη στιγμή του Δεκέμβρη του '44 όσο

και πρόσφατα στο δημοψήφισμα του 2015 και αυτές οι εμπειρίες πρέπει να είναι οδηγός για κάθε εγχείρημα κοινωνικού μετασχηματισμού.

36. Τα σύγχρονα αστικά κράτη λειτουργούν με όρους «στρατηγείου» καθοδηγώντας και συντονίζοντας ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών λειτουργιών. Η ανάγκη της ολομέτωπης επίθεσης στα εργατικά – λαϊκά κεκτημένα και δικαιώματα και ο «μονόδρομος» της καπιταλιστικής ανάπτυξης με λιτότητα για να ανορθωθούν τα ποσοστά κέρδους οδηγούν σε ανάλογους κρατικούς μετασχηματισμούς. Τα αστικά κράτη παραχωρούν στο κεφάλαιο ολοένα και περισσότερο χώρο που κατείχαν στην προηγούμενη φάση, διατηρώντας την κεντρική εποπτεία (π.χ. ιδιωτικοποίηση δημόσιων αγαθών σε υγεία, ενέργεια, νερό, εκπαίδευση με το κράτος να διατηρεί τον έλεγχο των δικτύων και του θεσμικού ρυθμιστικού ρόλου, εκχώρηση εκτελεστικών λειτουργιών σε κατώτερες βαθμίδες του – π.χ. στο «τοπικό» κράτος – διατηρώντας τον κεντρικό επιτελικό ρόλο κλπ.). Οι σημερινές ανάγκες μετασχηματίζουν ανάλογα τους ιδεολογικούς μηχανισμούς τους, έχοντας κάνει πλέον κεντρικό πολιτικοϊδεολογικό αρμό της αστικής κυριαρχίας τα οπτικοακουστικά ΜΜΕ. Και φυσικά αναβαθμίζουν προληπτικά τους μηχανισμούς επιτήρησης και καταστολής, αξιοποιώντας στο έπακρο τις τεχνικές δυνατότητες που δίνει η ψηφιοποίηση, η big data ανάλυση και η τεχνητή νοημοσύνη. Η *αυταρχική σκλήρυνσή* τους και η όλο και πιο συχνή λειτουργία ως «κράτος έκτακτης ανάγκης» εντός των πολλαπλών κρίσεων προκύπτει ως ανάγκη του συστήματος σε μία περίοδο που α) εσωτερικά το σύστημα δεν προσφέρει ηγεμονικό πολιτικό σχέδιο και οργανικές κρίσεις ξεσπούν σε διάφορα σημεία του πλανήτη, δημιουργώντας το υπόστρωμα για όλο και πιο συχνές πολιτικές κρίσεις και β) εξωτερικά οξύνονται όλο και περισσότερο οι διεθνείς ανταγωνισμοί, ο κόσμος χωρίζεται σε στρατόπεδα και αναβαθμίζονται αντικειμενικά οι πολεμικές προετοιμασίες.

37. Σε αυτό το τοπίο μετασχηματίζεται και η *αστική πολιτική*. Το παλιότερο ηγεμονικό αστικό δίπολο φιλελεύθερης – συντηρητικής δεξιάς και σοσιαλδημοκρατίας μετασχηματίζεται στο φόντο της σκλήρυνσης των αστικών κρατών και των ενδοαστικών αντιπαραθέσεων για τη σύγχρονη αστική διαχείριση. Τείνουν να δημιουργηθούν δύο πόλοι, ο ένας μίας, πιο «προοδευτικής» σε ζητήματα ατομικών δικαιωμάτων, νεοφιλελεύθερης φυγής προς τα εμπρός και ο άλλος μίας πιο «συντηρητικής» κοινωνικά μίξης αυταρχικού νεοφιλελευθερισμού και ακροδεξιάς. Σε αυτό το τοπίο αναδύονται νέα αστικά πολιτικά ρεύματα και μετασχηματίζονται τα υπαρκτά. Η δεξιά γίνεται διεθνώς πιο συντηρητική – αντιδραστική, αλλά και επιθετικά νεοφιλελεύθερη για να υποστηρίξει πιο αποτελεσματικά την κατεύθυνση έντασης της αντιλαϊκής επίθεσης. Εμφανίζεται η ακροδεξιά με δυναμική, που αν και γενικά δεν αποτελεί ακόμα στις περισσότερες χώρες «κόμμα του κράτους» αξιοποιείται ευρέως ως αστική συμπληρωματική δύναμη. Την ίδια στιγμή η κρίση και η πολιτική και κοινωνική αστάθεια, δίνουν και πάλι έδαφος σε νεοφασιστικές συγκροτήσεις. Η δεξιότερη σοσιαλδημοκρατία ρέπει στο «ακραίο κέντρο» για να παραμείνει «κόμμα του κράτους», απεμπολώντας και συμβολικά κάθε αναφορά στον κοινωνικό μετασχηματισμό έστω και με μεταρρυθμίσεις. Υπάρχει υποτελής ανάδυση νέων αριστερών σοσιαλδημοκρατικών - ρεφορμιστικών ρευμάτων που στέκονται με αντιφάσεις

εκτός της κυρίαρχης συναίνεσης και δεν γίνονται αποδεκτά μέχρι στιγμής από το σύστημα ως αστικές εναλλακτικές υπό τον παρόντα συσχετισμό δύναμης.

38. Δεν αρκούν όμως αυτές οι διαπιστώσεις και η επικέντρωση στον πολιτικό μετασχηματισμό της δεξιάς σε ακόμα πιο δεξιά, έως και ακροδεξιά, κατεύθυνση. Αν μείνουμε μόνο σε αυτό, μία κατεύθυνση για «δημοκρατία», «πρόοδο» και μία πιο φιλελεύθερη ατζέντα κοινωνικών αιτημάτων προβάλλει σχεδόν ως αυθόρμητη τάση. Δυστυχώς η κυριαρχία αυτής της επιφανειακής οπτικής είναι σημείο των καιρών, είναι καρπός της υποχώρησης σε επίπεδο συσχετισμού δύναμης σε όλο τον κόσμο μετά τις μεγάλες συγκρούσεις και τις ήττες της προηγούμενης περιόδου της κρίσης. Τα «κόμματα του κράτους» μετασχηματίζονται παντού σε πιο αντιδραστική κατεύθυνση. Και αυτό αντικειμενικά πιέζει για ανάλογες προσαρμογές και τις δυνάμεις της ρεφορμιστικής Αριστεράς, μετατοπίζοντας τις σε πιο «ρεαλιστικές» θέσεις στην πολιτική διαπάλη. Εδώ είναι η ουσία του πολιτικού προβλήματος που αντιμετωπίζουμε. Σε μία περίοδο κατά την οποία ο αντίπαλος ετοιμάζεται για ακόμα μεγαλύτερη επέλαση για να υπερβεί τα κρισιακά φαινόμενα που αντιμετωπίζει, οι πολιτικές δυνάμεις που επιχειρούν να εκφράσουν τις λαϊκές δυνάμεις δείχνουν να υποτάσσονται περισσότερο στις κυρίαρχες πολιτικές. Χωρίς εύκολους βερμπαλισμούς και υπερφίαλη αντιμετώπιση του πραγματικού συσχετισμού δύναμης οφείλουμε να παλέψουμε για την ουσιαστική αντιστροφή αυτής της πορείας.

39. Για αυτό, υπάρχει η ανάγκη μίας σύγχρονης και αποτελεσματικής εργατικής πολιτικής. Όχι μόνο οι συγκυριακές πολιτικές ανάγκες, αλλά, πολύ περισσότερο, και η συνθετότητα του σημερινού αστικού κράτους επιτάσσουν μία εμβάθυνση στους όρους άσκησης της πολιτικής υπό το πρίσμα μίας σύγχρονης επαναστατικής στρατηγικής και τακτικής. Ακριβώς επειδή οι μηχανισμοί αστικής κυριαρχίας στις σημερινές συνθήκες είναι διογκωμένοι και ο κοινοβουλευτισμός είναι εδραιωμένος, απαιτείται μια σύγχρονη και πρωτότυπη επαναστατική στρατηγική που δεν θα φαντασιώνεται την επανάσταση ως μια αποκαλυπτική «στιγμή» ή «συμβάν». Έχοντας διαρκώς επίγνωση του ορίου που θέτει ο αστικός δομικός πυρήνας του κράτους δεν μπορούμε να παραβλέπουμε την ανάγκη ενός σύγχρονου *συνδυασμού «πολέμου θέσεων» και «πολέμου κινήσεων» στις κοινωνίες του σημερινού καπιταλισμού, συναρθρωμένων σε μια μεταβατική τακτική για έναν ταξικό πολύμορφο αγώνα διάρκειας*. «Πολέμου θέσεων» για την προώθηση της εργατικής πολιτικής και των φορέων της σε κάθε επίπεδο της κοινωνικής και πολιτικής ζωής, καθώς και στο πεδίο της ιδεολογίας και του πολιτισμού. Και «πολέμου κινήσεων» ακριβώς επειδή στις κρίσιμες περιόδους κρίσεων που ανοίγει το ιστορικό «παράθυρο ευκαιρίας» χρειάζεται βίαιη και μαζική σύγκρουση και ρήξη με το σκληρό δομικό πυρήνα του κράτους για να μπορεί να υλοποιηθεί ο σοσιαλιστικός μετασχηματισμός με προοπτική τον σύγχρονο κομμουνισμό της εποχής μας.

40. Στα χρόνια της κρίσης μετά το 2008 δεν έλειψε μόνο η γνήσια ενωτική - μετωπική κατεύθυνση. Έλειψε και η κρίσιμη προγραμματική σαφήνεια και αιχμηρότητα, η τακτική παρέμβαση με το αναγκαίο στρατηγικό χνάρι για να μπορέσει να δοθεί νικηφόρα η μάχη ενάντια στα μνημόνια, την ΕΕ και το κεφάλαιο μέχρι τέλους. Έλειψε ακόμα η συναίσθηση της οξύτητας με την οποία οι σύμμαχοι της ελληνικής ξένες αστικές τάξεις θα πίεζαν, με όλους τους δυνατούς τρόπους, την προσπάθεια ενός λαϊκού - αγωνιστικού μπλοκ να «αποδράσει» από τη μέγγενη των καπιταλιστικών και ιμπεριαλιστικών περιορισμών. Κάτι τέτοιο απαιτούσε και τη διατύπωση ενός εναλλακτικού σχεδίου διεθνών συμμαχιών. Για να υλοποιηθεί επαρκώς μία τέτοια σύγκρουση και ρήξη με το δομικό πυρήνα του κράτους και τους διεθνείς ιμπεριαλιστικούς μηχανισμούς. Η ανάγκη αυτή εξακολουθεί να υπάρχει και σήμερα, με την επίγνωση φυσικά πλέον της δυσμενούς αλλαγής του κοινωνικοπολιτικού συσχετισμού δύναμης. Για αυτό, λέμε ότι είναι αναγκαία μία νέα κομμουνιστική Αριστερά που να μπορεί να ανταποκριθεί επαρκώς σε αυτά τα καθήκοντα. Από αυτή τη σκοπιά θεωρούμε ότι σήμερα απαιτείται η συσπείρωση σε όλα τα επίπεδα των δυνάμεων της ανατρεπτικής Αριστεράς που θέλουν «να πάνε αλλιώς» οι μάχες των επόμενων χρόνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Βασικές επισημάνσεις για την Ελλάδα σήμερα

41. Η Ελλάδα ανήκει στον αναπτυγμένο καπιταλισμό από την άποψη της ποιότητας των παραγωγικών και κοινωνικών σχέσεων της εποχής μας, ενώ από την άποψη της συνολικής ισχύος βρίσκεται σε ενδιάμεση βαθμίδα στην ιμπεριαλιστική πυραμίδα, όπου είδε μια μεγάλη υποβάθμισή της κατά τη διάρκεια της δομικής κρίσης του 2009 - 10, την οποία αγωνίζεται να αντιστρέψει. Εντάχθηκε στην ΕΟΚ-ΕΕ και αργότερα στην ΟΝΕ με σκοπό να επιταχύνει την καπιταλιστική αναδιάρθρωση στο εσωτερικό της, αξιοποιώντας την έκθεση της ελληνικής οικονομίας στον ευρωενωσιακό ανταγωνισμό. Η αθρόα πίστωση λόγω των χαμηλών επιτοκίων στα πρώτα χρόνια της ΟΝΕ διοχετεύτηκε κυρίως σε κλάδους πιο προστατευμένους από το διεθνή ανταγωνισμό (κατασκευές, εγχώριες υπηρεσίες, τουρισμός), μη εμπορεύσιμων διεθνώς προϊόντων. Κλάδοι που αποδείχτηκαν εξαιρετικά ευάλωτοι στο ξέσπασμα της κρίσης, ενώ ταυτόχρονα σε όλη την περίοδο του ευρώ η χώρα αύξησε το εμπορικό έλλειμμα και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της, κυρίως εξαιτίας της εισαγωγής προϊόντων υψηλότερης προστιθέμενης αξίας που η ίδια δεν παράγει σε σημαντικό βαθμό. Ο συνδυασμός αυτών των παραγόντων οδήγησε στην αύξηση του δημόσιου ελλείμματος και χρέους και στην ανάγκη αύξησης του εξωτερικού δανεισμού οδηγώντας στο δημοσιονομικό εκτροχιασμό το 2009, την όξυνση της κρίσης και τελικά στη δραματική μείωση του ΑΕΠ.

42. Δεκατρία χρόνια μετά το ξέσπασμα της ελληνικής κρίσης, οι βασικές παράμετροι του «ελληνικού προβλήματος» είναι ακόμα εδώ, η τάση απόκλισης της Ελλάδας εντός ΟΝΕ-ΕΕ συνεχίζεται και παραμένει ο εγκλωβισμός σε μια παγίδα στάσιμης ανάπτυξης. Με τις πολιτικές που ακολουθούνται εντός ΟΝΕ και ΕΕ και με την επίδραση των μνημονίων η ελληνική οικονομία διατηρείται σε επίπεδο σημαντικά χαμηλότερο από το 2008. Το αναπτυξιακό πρότυπο διαμορφώνεται βάσει των κατευθύνσεων που εξυπηρετούσαν τα μνημόνια: η Ελλάδα υποβαθμίζεται και «βαλκανοποιείται» στο πλαίσιο της Ευρώπης, μετατρέπεται σε διαμετακομιστικό κόμβο μεταξύ Ανατολής και ΕΕ, με μεγάλες αντιφάσεις: Από τη μία πλευρά, οικονομία έντασης εργασίας σε σημαντικό βαθμό με έμφαση στις υπηρεσίες, τον τουρισμό και τις επενδύσεις ενέργειας και real estate, με χαμηλό εργατικό κόστος και φιλικό περιβάλλον για «επενδύσεις», με κατεστραμμένα πρωτογενή παραγωγή.

Από την άλλη, θύλακες έντασης και συγκέντρωσης κεφαλαίου, δημιουργία πολυκλαδικών ακόμης και πολυεθνικών ομίλων, κόμβοι νέων τεχνολογιών, ενδυνάμωση του παγκόσμιου ρόλου του εφοπλιστικού κεφαλαίου, συγκέντρωση, καπιταλιστικοποίηση και σύμπλεξη μέρους της αγροτικής παραγωγής με τη βιομηχανία. Οι αναφορές για στροφή στην «ποιότητα» και την «καινοτομία» για την ανάπτυξη των εξαγωγών αφορούν ένα περιορισμένο δυναμικό επιχειρήσεων (κυρίως νέων τεχνολογιών) και αδυνατούν ακόμη να δώσουν τον τόνο της μελλοντικής καπιταλιστικής ανάπτυξης (ειδικά εντός ΟΝΕ και ΕΕ). Με το δημόσιο χρέος να παραμένει σε υψηλά επίπεδα η ελληνική οικονομία παραμένει εξαιρετικά ευάλωτη σε πιθανό νέο επεισόδιο διεθνούς οικονομικής κρίσης. Αυτή η πραγματικότητα εντείνει ακόμη τις κινήσεις αναδιάρθρωσης όσον αφορά στο τραπεζικό σύστημα και την εκκαθάριση μη επαρκώς αξιοποιούμενων κεφαλαίων («κόκκινα» επιχειρηματικά δάνεια, απελευθέρωση πλειστηριασμών, κατασχέσεις κλπ.).

43. Η ενδιάμεση θέση στην ιμπεριαλιστική πυραμίδα σημαίνει ότι η Ελλάδα ηγεμονεύεται από μεγάλες δυνάμεις (κυρίως ΗΠΑ, Γερμανία, Γαλλία), και ταυτόχρονα διεκδικεί ηγεμονία σε πιο αδύναμες χώρες της περιφέρειάς της (κυρίως των Βαλκανίων). Η ένταξη στο ιμπεριαλιστικό ευρωνατοϊκό μπλοκ αποτελεί στήριγμα για την εξουσία της αστικής τάξης κι αυτό φάνηκε ιδιαίτερα στην περίοδο 2010-15. Στην Ελλάδα (και σε αντίστοιχες χώρες) η ρήξη με τον καπιταλισμό προϋποθέτει τη ρήξη με τον ιμπεριαλισμό και την ίδια στιγμή η ρήξη με τον ιμπεριαλισμό συνιστά και ρήξη με την αστική τάξη και απαιτεί πολιτικές σοσιαλιστικού μετασχηματισμού. Συνεπώς, απαιτείται όχι άρνηση ή υποτίμηση της αντιιμπεριαλιστικής πάλης, αλλά γόνιμος συνδυασμός του αντιιμπεριαλιστικού και του αντικαπιταλιστικού αγώνα. Χρειάζεται ένας σύγχρονος λαϊκός πατριωτισμός που θα πρέπει αδιάρρηκτα να συνδυάζεται με τον εργατικό διεθνισμό

44. Το «εθνικό ζήτημα» έχει ολοκληρωθεί στην Ελλάδα και πλέον τίθεται κυρίως ως ζήτημα εξόδου από την ΕΕ και το ΝΑΤΟ. Το έθνος – κράτος παραμένει ο στοιχειώδης εκείνος γεωγραφικός, ταξικός και πολιτικός χώρος, το βασικό πεδίο εφαρμογής μιας επαναστατικής στρατηγικής της ρήξης. Το ζήτημα της εθνικής ανεξαρτησίας από την ιμπεριαλιστική κηδεμονία μπορεί και πρέπει να αναδειχθεί ως διακριτός στόχος και ταυτόχρονα ως πεδίο λαϊκών συμμαχιών μιας νέας εργατικής κομμουνιστικής πολιτικής. Σήμερα, ειδικά στο φόντο της διεθνούς ανάκαμψης της ακροδεξιάς, απαιτείται μια σύγχρονη αντίληψη για το έθνος ως «έθνος των εργαζομένων» (όσοι ζουν εδώ είναι από εδώ), με μέτωπο ενάντια στον εθνικισμό, τον ρατσισμό και την ξеноφοβία.

45. Η έντονη πρόσδεση του ελληνικού κεφαλαίου στον άξονα ΗΠΑ – Ισραήλ – Αιγύπτου – Κύπρου, η διεκδίκηση ηγεμονικού ρόλου στα Βαλκάνια και ο οξυμμένος, ανισότιμος, αλλά διπλά αντιδραστικός, ελληνοτουρκικός ανταγωνισμός συνιστούν ισάριθμους κινδύνους για τους λαούς. Απαιτείται αγώνας για φιλία και ειρήνη με όλους τους λαούς. Με αμοιβαίο σεβασμό της κυριαρχίας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων, στη βάση των θετικών κεκτημένων του Διεθνούς Δικαίου που αποτυπώθηκαν σε έναν καλύτερο διεθνή συσχετισμό δυνάμεων

παλιότερα. Είμαστε αλληλέγγυοι/ες στον αγώνα για μια Κύπρο ενωμένη σε ένα ελεύθερο, ενιαίο, δημοκρατικό ανεξάρτητο κράτος, χωρίς τουρκική κατοχή, ξένες βάσεις και εγγυήτριες δυνάμεις, με σχέσεις φιλίας και συνεργασίας μεταξύ ελληνοκυπρίων και τουρκοκυπρίων και ισοτιμίας των μειονοτήτων.

46. Το τέλος του «αντιιμπεριαλιστικού κινήματος» ως πολιτικού και κινηματικού κύκλου δεν έχει οδηγήσει ακόμη σε ένα νέο κύμα αγώνων που να ενοποιούν τις υποτελείς τάξεις. Η κρίση του εργατικού και λαϊκού κινήματος παραμένει ο κύριος παράγοντας σχετικής σταθεροποίησης του συστήματος σήμερα. Αυτό αποτυπώνεται και στη μεγάλη κρίση του εργατικού κινήματος, στη ριζική επιδείνωση της θέσης των εργαζόμενων και λαϊκών στρωμάτων, στη μεγάλη επίθεση από την πλευρά της εργοδοσίας και του κεφαλαίου, στην αμνηχανία ενός συνολικότερου κινήματος νεολαίας, παρά κάποιες ελπιδοφόρες μαζικές κινητοποιήσεις, στη σοβαρή υποχώρηση των μαζικών τοπικών κινημάτων πόλης όπως και των μεγάλων αντιπολεμικών και αντιιμπεριαλιστικών κινητοποιήσεων. Η στρατηγική του ελληνικού κεφαλαίου για μια «νέα κανονικότητα» σημαίνει: εργαζόμενοι/ες χαμηλών προσδοκιών με ελαχιστοποίηση του εργατικού κόστους, ένταση της υπαγωγής στο σχέδιο ΟΝΕ-ΕΕ σε οικονομικό επίπεδο και συνολικά ένταση της υπαγωγής στα σχέδια του ευρωατλαντισμού με επιδίωξη αναβάθμισης μέσω αυτών. Αυτή η στρατηγική ενέχει όρια, αντιφάσεις και κινδύνους που πρέπει να αξιοποιηθούν ανάλογα ώστε στη νέα περίοδο, σταδιακά και υπό δυσμενέστερη αφετηρία, να αρχίσουν να διαμορφώνονται συνθήκες ανόδου εργατικών αγώνων, του κινήματος νεολαίας καθώς και νέων κινηματικών παρεμβάσεων (υπεράσπιση περιβάλλοντος, φεμινιστικό κίνημα, αντιρατσισμός - αντιφασισμός κ.ά.). Όλοι αυτοί οι αγώνες μπορούν και πρέπει να αποτελέσουν το γόνιμο πεδίο για την ανασύνθεση και ταξική ανασυγκρότηση του μαζικού κοινωνικού κινήματος.

47. Σήμερα, βρισκόμαστε σε φάση αμυντικής ανάταξης των συνεπειών της ήττας. Δεν τίθενται άμεσα τα καθήκοντα που προκύπτουν σε μία φάση ανόδου των κοινωνικών αγώνων και πολιτικής κρίσης, πόσο μάλλον τα καθήκοντα ταχείας αλλαγής του συσχετισμού δύναμης προς όφελος των δυνάμεων της εργασίας και δυναμικής διεκδίκησης της εξουσίας. Βρισκόμαστε σε ένα δυσμενέστερο πολιτικό και ιδεολογικό συσχετισμό που διαμορφώθηκε μετά τη διάλυση του αντιιμπεριαλιστικού μπλοκ και την σοσιαλφιλελεύθερη στροφή του ΣΥΡΙΖΑ το 2015, επικυρώθηκε αρχικά στις εκλογές του 2019 και ολοκληρώθηκε με την κατάρρευση του στις τελευταίες εκλογικές μάχες. Αυτό τονίζει την ανάγκη να μάθουμε από το παρελθόν αυτών των αποτυχιών για να μην ξαναγίνουν παρόμοια λάθη. Σημαίνει ότι χρειάζεται πολιτική εγρήγορση και δουλειά για να ανασυγκροτηθούν οι κοινωνικές αντιστάσεις. Γιατί πολύ απλά η κοινωνία μας σήμερα έχει ανάγκη μίας νέας έκρηξης αγώνων για να αλλάξει το βέλος της ιστορίας.

48. Η ΝΔ προβάλλει πλέον ως κυρίαρχο κόμμα στο ελληνικό αστικό πολιτικό σύστημα και η κυριαρχία της δεν δείχνει εύκολα να αμφισβητείται μεσοπρόθεσμα. Έχει δημιουργήσει

ένα σχετικά συνεκτικό κοινωνικοπολιτικό μπλοκ, που αποτελεί τον σκληρό πυρήνα της εκλογικής απεύθυνσης της ΝΔ, που υλικά έχει ωφεληθεί από την πολιτική της – σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό. Πρόκειται για τις αστικές και ανώτερες μικροαστικές μερίδες που έχουν ωφεληθεί από τις διάφορες ευρωπαϊκές και εγχώριες χρηματοδοτήσεις και επιδοτήσεις (Ταμείο Ανάκαμψης, «πράσινη μετάβαση», «ψηφιοποίηση», τεχνικά έργα, ΕΣΠΑ κλπ.), τις σκανδαλώδεις παροχές και διευκολύνσεις προς τον κόσμο της εργοδοσίας, τη «λίστα Πέτσα», το τεράστιο φαγοπότι που έγινε σε δήμους και περιφέρειες με τα ανεξέλεγκτα έκτακτα «κονδύλια για την αντιμετώπιση του covid-19», τις διευκολύνσεις σε τράπεζες, funds για κατασχέσεις, εταιρείες ενέργειας, ιδιωτικά κολλέγια κλπ. Από όλο αυτό το πλέγμα δεν σιτίζονται μόνο οι μεγάλοι ολιγάρχες αλλά και ένα σημαντικό μέρος της μεσαίας και μικροαστικής τάξης, της μεγάλης και μεσαίας αγροτιάς. Το ότι δεν προβάλλει σήμερα μία πολιτική εναλλακτική, αλλά και η μεγάλη απογοήτευση που έσπειρε η διάψευση των ελπίδων για μία τέτοια το 2015, οδηγούν και ένα επιπλέον κομμάτι κόσμου – ακόμα και λαϊκών στρωμάτων - να προτιμά τη «σταθερότητα» σε ένα έδαφος απομειωμένων προσδοκιών πλέον. Και να θεωρεί τελικά ότι ακόμα και με τα διάφορα μικροεπιδόματα, επιδοτήσεις και τη μικρή αύξηση του κατώτατου μισθού βιώνει μία πραγματικότητα λίγο καλύτερη από τη μνημονιακή περίοδο, ακόμα και από την περίοδο διακυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ. Σε αυτό το τοπίο δεν πρέπει να υποτιμάται και μία συντηρητική ιδεολογική αντεπίθεση που έχει παράξει αποτελέσματα στη συνείδηση μέρους της ελληνικής κοινωνίας που έχει αφομοιώσει κρίσιμα νεοφιλελεύθερα και συντηρητικά ιδεολογήματα (εξατομίκευση, εσωτερική του φόβου με συντηρητικοποίηση, ρατσισμό κ.ά.). Ούτε φυσικά η κρίσιμη συμβολή του διεθνούς ιμπεριαλιστικού παράγοντα που ενισχύει σε όλο το δυτικό κόσμο αυτές τις τάσεις, σε μία προσπάθεια συντηρητικής αναδίπλωσης των κοινωνιών και προετοιμασίας για την αντιμετώπιση τόσο των μεγάλων κοινωνικών αναταραχών που κυοφορούνται όσο και της παγκόσμιας πολεμικής αντιπαράθεσης που προετοιμάζεται. Υπό αυτή την έννοια μπορούμε να πούμε ότι το μπλοκ των «μένουμε Ευρώπη» επιχειρεί συστηματικά όλο και περισσότερο «να γίνουμε Ευρώπη», εννοώντας την Ευρώπη της αντιδραστικής ΕΕ που συμπυκνώνει πλέον το σύνολο αυτών των κατευθύνσεων.

49. Η σχέση - διαπάλη ΣΥΡΙΖΑ – ΠΑΣΟΚ (και η πρόσφατη εμφάνιση της Νέας Αριστεράς που τοποθετείται σε αυτό το χώρο) αφήνει ανοιχτή την προοπτική δημιουργίας ενός νέου σοσιαλδημοκρατικού πόλου από αυτές τις δυνάμεις ή μέρος τους στην απόπειρα να διαμορφωθεί ξανά και δεύτερο ισχυρό αστικό κόμμα δίπλα στη ΝΔ και ένας νέος δικομματισμός. Ούτε εύκολη βέβαια ούτε δεδομένη είναι η έκβαση αυτής της διεργασίας. Η ακροδεξιά έχει μαζικοποιηθεί αρκετά εκλογικά, παρόλο που δεν έχει καταφέρει να δημιουργήσει ξανά οργανωτικούς βραχίονες «στο δρόμο» λόγω και της σημαντικής αντιφασιστικής κινητοποίησης των τελευταίων χρόνων και της καταδίκης των μελών της Χρυσής Αυγής. Δεν πρέπει να υποτιμάται όμως το ότι η θεσμική άνοδος της ακροδεξιάς είναι μία πραγματική τάση διεθνώς και εκτιμούμε ότι θα μορφοποιηθεί πιο συνεκτικά και στη χώρα μας μέσα από τις διεργασίες και σε αυτό το χώρο. Σε κάθε περίπτωση έχουμε ένα συνολικά πιο μετατοπισμένο δεξιά κομματικό σύστημα. Το ενδεχόμενο να ανοίξει εκ νέου το ρήγμα της πολιτικής κρίσης φαίνεται

πιο πιθανό στο κοντινό μέλλον από κάποια εξωγενή υποτροπή της διεθνούς οικονομίας και κατάστασης παρά από τη σημερινή δυναμική της εσωτερικής πολιτικής διαπάλης λόγω των επιπτώσεων της ήττας, αν και τίποτα δεν μπορεί να αποκλειστεί.

50. Το ΚΚΕ είναι κόμμα με εργατικό προσανατολισμό και υποστήριξη, αλλά μικροαστικής ηγεμονίας, επαναστατικό και κομμουνιστικό στη θεωρία, αλλά με ρεφορμιστική πολιτική στην πράξη. Αντέχει στο σημερινό τοπίο, περισσότερο διατηρώντας και διευρύνοντας εκλογικά τις δυνάμεις του στο φόντο της κρίσης της υπόλοιπης Αριστεράς, παρά κερδίζοντας έδαφος απέναντι στον κοινωνικό αντίπαλο. Στρατηγικά, η όποια ιστορική αυτοκριτική του τείνει και δείχνει να εξαντλείται στην τυπική αναγνώριση της δεξιάς τομής στο 20^ο συνέδριο του ΚΚΣΕ το '56 και τη δικαίωση της «περιόδου Στάλιν». Και για αυτό δεν μπορεί να ξεφύγει ούτε από έναν κοινωνικό συντηρητισμό λόγω αυτών των καταβολών (βλ. την πρόσφατη συζήτηση για το γάμο των ομόφυλων ζευγαριών) ούτε από την λογική της αυτόκεντρης ανάπτυξης έναντι όλων που καταπολεμά ό,τι δεν ελέγχει. Και όσον αφορά την χώρα μας τείνει σταδιακά και δειλά σε μία ετεροχρονισμένη και ατελή αυτοκριτική για τον κυβερνητισμό που οδήγησε και στη συγκυβέρνηση του '89, κυρίως επειδή κάτι τέτοιο εξυπηρετεί εργαλειακά τη σημερινή γραμμή του. Μία γραμμή που τακτικά δείχνει να προεξοφλεί τις ήττες των κινημάτων και να επενδύει πολιτικά σε αυτές με όρους «εξαγωγής συμπερασμάτων» και «κομματικής οικοδόμησης», μετακυλίνοντας διαρκώς στο μέλλον ενός πιθανού καλύτερου κοινωνικού συσχετισμού την προοπτική κλιμάκωσης, πόσο μάλλον πολιτικής σύγκρουσης και ρήξης. Έτσι, όμως, αντικειμενικά γίνεται παράγοντας σταθεροποίησης και όχι όξυνσης της κρίσης του κράτους και της αστικής στρατηγικής και λειτουργεί διαχρονικά ως φορέας απλής διαμαρτυρίας και όχι ως μοχλός αλλαγής του κοινωνικού συσχετισμού δύναμης. Στο πλαίσιο αυτό συγχέονται άμεσα τακτικά με στρατηγικά καθήκοντα, αφού αφενός υπάρχει υποτίμηση της ανάγκης για μία κρουστική και αποτελεσματική άμεση τακτική, αφετέρου αιτήματα ζύμωσης και στρατηγικές διακηρύξεις θεωρούνται προαπαιτούμενα, χωρίς την υλοποίηση των οποίων καμία επίτευξη τακτικών στόχων δεν είναι εφικτή σήμερα (χαρακτηριστική για όλα αυτά ήταν τόσο η στάση του σε όλη την περίοδο 2010-15 όσο και η πρόσφατη στάση του στο κίνημα για τα Τέμπη, για το αίτημα για εθνικοποιήσεις κλπ.). Αυτή η πτοπαθής τακτική οδηγεί στην κομματική περιχαράκωση και την επένδυση στην «ιδεολογική - στρατηγική διαπαιδαγώγηση» για «να πειστούν οι μάζες» και όχι στην παρέμβαση για αλλαγή συνειδήσεων μαζικά μέσα από την ίδια την εμπειρία υλικών μαχών και νικών σήμερα. Η γενίκευση αυτή της λογικής οδηγεί σε έναν ιδιότυπο οικονομισμό με τη θεώρηση πρακτικά της πιθανότητας δημιουργίας επαναστατικής κατάστασης μόνο με την επενέργεια ενός εξωγενούς αιτίου όπως ο πόλεμος. Έτσι η επαναστατική κατάσταση, που είναι μεν μία αντικειμενική κατάσταση στο παρόν που εκδηλώνεται, φαίνεται όμως ως κάτι που δεν φέρει μέσα της και τα στοιχεία της παρέμβασης σε προηγούμενες φάσεις του κοινωνικού και πολιτικού υποκειμένου. Και για αυτό ακριβώς η σημασία αυτής της παρέμβασης στη μελλοντική διαμόρφωσή της υποτιμάται.

Η πρόσφατη σχετική τακτική διόρθωση της γραμμής του μετά το 2018, με ελεγχόμενα ανοίγματα, δεν αναιρεί τον πυρήνα αυτής της λογικής. Μένει να φανεί βέβαια το κατά πόσο τέτοιες δειλές και αποκλειστικά κατά μόνες απόπειρες σύναψης συνεργασιών μπορεί να πυροδοτήσουν αντιφάσεις στο εσωτερικό του.

51. Το ΜεΡΑ25 είναι ένα ρεφορμιστικό κόμμα έκφρασης κυρίως μικροαστικών στρωμάτων και της μισθωτής διανοήσης. Κλονίστηκε μετά τις πρόσφατες βουλευτικές εκλογές και βρίσκεται σε υπαρξιακό μεταίχμιο, ειδικά αν δεν καταφέρει να έχει εκπροσώπηση και στις επερχόμενες ευρωεκλογές. Διακυβεύεται η προσπάθειά του να εκπροσωπήσει κυρίως νεότερες και πιο μορφωμένες γενιές με αναφορά σε ζητήματα που τις κινητοποιούν (π.χ. περιβάλλον, έμφυλες διακρίσεις, δημοκρατικά δικαιώματα) και να καλύψει τον χώρο μίας μετριοπαθούς αντιμνημονιακής ευρωπαϊστικής Αριστεράς. Η κριτική μας απέναντί του αφορά τόσο ζητήματα περιεχομένου (όπως ο αριστερός ευρωπαϊσμός και η λογική της «ορθολογικής», «ρεαλιστικής» και «υπεύθυνης» πολιτικής διεξόδου εν μέρει και στο μοτίβο του προμνημονιακού ΣΥΡΙΖΑ) όσο και δημοκρατικής λειτουργίας (όπου το προσωποπαγές στοιχείο που αποπνέει έντονα ξενίζει κόσμο του κινήματος και της Αριστεράς). Η γενική του κατεύθυνση δεν είναι η επιβολή κατακτήσεων κυρίως μέσω του αγώνα από τα κάτω, αλλά μέσω κυβερνήσεων από πάνω. Η ανάλυσή του συνοδεύεται από αρκετούς και αμφιλεγόμενους θεωρητικούς νεολογισμούς («τεχνοφουδαρχία» ως σύγχρονη ακόμα πιο εκμεταλλευτική υπέρβαση του καπιταλισμού, «μετακαπιταλισμός» ως ένας ασαφής στόχος για την υπέρβαση της τεχνοφουδαρχίας σε προοδευτική κατεύθυνση κλπ.). Νεολογισμοί που μάλλον συσκοτίζουν παρά αποσαφηνίζουν τους πολιτικούς όρους που απαιτούνται για τη ρήξη και μία άλλη πορεία σήμερα. Δεν υποτιμούμε τη σχετική αναβάθμιση της ριζοσπαστικότητας στο λόγο του σε συνδυασμό με την μεγαλύτερη οργανωτική προσπάθειά του να φανεί πλέον στο δρόμο μετά το προηγούμενο συνέδριό του το 2022. Επανέφερε το ζήτημα της ρήξης διακηρυκτικά, ξανάνοιξε εν μέρει τη συζήτηση για το ευρώ και για ένα «παράλληλο σύστημα πληρωμών», θεωρώντας ότι σε αυτή τη μίνιμουμ κατεύθυνση μπορούν να συγκλίνουν δυνάμεις ανεξαρτήτως της στάσης τους για το ευρώ και την ΟΝΕ στο βαθμό που αφήνει όλες τις επιλογές ανοιχτές. Με αυτή τη στροφή αλίευσε και κάποιο δυναμικό από το χώρο της κοινωνικής και πολιτικής ριζοσπαστικής Αριστεράς. Η στροφή αυτή δεν κατάφερε να διασώσει εκλογικά το ΜεΡΑ25 ούτε να το ενισχύσει οργανωτικά. Το ίδιο ισχύει και για την οικοδόμησή του σε κοινωνικούς χώρους. Η μετεκλογική πορεία και το πρόσφατο συνέδριό του δείχνουν μάλλον να μετριάζουν αυτή τη ριζοσπαστική στροφή εν όψει και των επερχόμενων ευρωεκλογών. Η συμμαχία με τη ΛΑΕ δεν έδειξε να αλλάζει το ΜεΡΑ25, αντιθέτως η ΛΑΕ φάνηκε να προσαρμόζεται στον ήδη υπαρκτό λόγο του ΜεΡΑ25 μετά το τελευταίο συνέδριό του.

52. Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ και οι δυνάμεις της ανήκουν στην αντικαπιταλιστική Αριστερά επαναστατικής αναφοράς αλλά αριστερίστικης και σεχταριστικής πρακτικής, με μικρές προσβάσεις στο εργατικό κίνημα κυρίως στα μισθωτά στρώματα της διανοήσης. Βρίσκεται σε τέλμα εδώ και καιρό, κάτι που επικυρώθηκε με το πρόσφατο εκλογικό αποτέλεσμα που βρίσκεται κάτω από το επίπεδο και του 2009. Η αδυναμία της να έχει κοινή γραμμή τόσο στα κινήματα όσο και στο πολιτικό πεδίο με μία τολμηρή μετωπική πολιτική πρόταση έδειξαν τα όριά τους τόσο μέσα στην περίοδο 2010-15 όσο και αργότερα, όπου πλέον στο έδαφος της ήττας οξύνθηκε η κρίση εντός της. Η πλήρης απουσία αυτοκριτικού αναστοχασμού για την πορεία της οδηγεί διαρκώς σε μία μετάθεση όλων των ευθυνών στη ρεφορμιστική αριστερά, αλλά και στην ανάγκη της πλειοψηφίας της για διαρκή εύρεση εσωτερικών εχθρών που υποτίθεται υπονόμισαν την προοπτική της. Στο περιεχόμενο, οι δυνάμεις της συγχέουν τακτικά με στρατηγικά καθήκοντα και αναπαράγουν ένα βερμπαλιστικό πολιτικό λόγο. Διατηρούν την απροθυμία υιοθέτησης μίας ουσιαστικής μετωπικής πολιτικής συνεργασιών, ακόμα και σε επίπεδο κοινωνικών χώρων πλέον, όπου σπάνια γίνονται και όταν υλοποιούνται γίνονται με έναν εξαιρετικά περιοριστικό και ψυχοφθόρο τρόπο για τις σύμμαχες δυνάμεις.

53. Η Λαϊκή Ενότητα – Ανυπότακτη Αριστερά είναι δύναμη της μαχόμενης ριζοσπαστικής Αριστεράς που απεγκλωβίστηκε από τον ΣΥΡΙΖΑ και την κυβέρνησή του, όχι όμως πλήρως και από μία κοινοβουλευτικού τύπου και γραφειοκρατική αντίληψη της πολιτικής. Ουσιαστικά λειτουργεί πλέον ως κέλυφος συστέγασης των δυνάμεων του Αριστερού Ρεύματος και της ΑΡΑΣ, μετά την ολοκλήρωση της δικής της κρίσης με την εκλογική εξαύλωση το 2019. Δεν έχει μπορέσει να αντιμετωπίσει ουσιαστικά τα στοιχεία που την εμπόδισαν να αποτελέσει ένα βασικό όχημα ανασύνθεσης της αντιμνημονιακής Αριστεράς μετά το 2015 (αδυναμία επαρκούς αποτίμησης της ήττας ΣΥΡΙΖΑ και αυτοκριτικής, προγραμματικές ευκολίες, αρχηγισμός-γραφειοκρατία στη λειτουργία, κοινοβουλευτική – επικοινωνιακή αντίληψη της πολιτικής, παρέμβαση και λειτουργία προσανατολισμένοι κυρίως στις εκλογές και την κοινοβουλευτική εκπροσώπηση). Η στροφή της στη συμμαχία με το ΜεΡΑ25 έγινε για λόγους κοινοβουλευτικής επιβίωσης και υπό την πλήρη ηγεμονία του. Με ένα περιεχόμενο ουσιαστικά παρόμοιο με τα σημεία που αυτό αποφάσισε στο συνέδριό του 2022 (κάτι που φάνηκε έντονα και στις εκλογικές μάχες του 2023). Σήμερα δείχνει να επιλέγει πάλι άνευ ουσιαστικών όρων και προϋποθέσεων τη συμπόρευση με το ΜεΡΑ25, παρόλο η κίνηση αυτή δεν κατάφερε να πετύχει εκλογικά, κάτι που δείχνει δύσκολο και εν όψει των ευρωεκλογών του 2024.

54. Με τις παραπάνω δυνάμεις, της μαχόμενης ρεφορμιστικής, ριζοσπαστικής και αντικαπιταλιστικής Αριστεράς επιδιώκουμε, υπό συγκεκριμένους όρους σε κάθε πεδίο, τόσο την ειλικρινή αγωνιστική κοινή δράση στο κίνημα, όσο και την συνύπαρξη σε πολιτικοσυνδικαλιστικές συσπειρώσεις - σχήματα χώρων. Πιστεύουμε ότι υπάρχει και η ανάγκη για μία ουσιαστική κεντρική μετωπική πολιτική συνεργασία, κάτι όμως που για να γίνει εφικτό απαιτεί σήμερα μία συμφωνία σε κρίσιμα πολιτικά -προγραμματικά σημεία όσο και την αυτοτελή συγκρότηση των δυνάμεων που αναφέρονται σε μία σύγχρονη κομμουνιστική προοπτική.

55. Είναι σημαντικό ότι σήμερα υπάρχει ακόμα ένα σημαντικό κοινωνικό και πολιτικό δυναμικό που επιμένει σε μία κατεύθυνση ρήξης με τις αστικές κατευθύνσεις και τις μνημονιακές πολιτικές. Είναι εμφανές, βέβαια ότι υπάρχει και μετατόπισή του στο έδαφος της δυσμενούς αλλαγής του κοινωνικού συσχετισμού δύναμης από το 2015 έως σήμερα. Αυτό το δυναμικό, μαζί με νεότερο αγωνιζόμενο δυναμικό που αυτή τη στιγμή είναι απογοητευμένο από την πολιτική και απέχει, πρέπει να είναι η αρχική βάση πολιτικής αναφοράς μίας ανατρεπτικής Αριστεράς που φιλοδοξεί να συγκροτήσει ορατό μαζικό πολιτικό πόλο. Μία ανατρεπτική Αριστερά που σήμερα βρίσκεται σε υποχώρηση και κρίση και είναι εμφανές ότι όλοι οι σχηματισμοί της έχουν κλείσει τον κύκλο τους. Εκτιμούμε ότι για να δημιουργηθούν ξανά δυνατότητες μαζικής πολιτικής παρέμβασης και επιρροής για την ανατρεπτική Αριστερά χρειάζεται ανασυγκρότηση των κοινωνικών αγώνων, ταξική ανασυγκρότηση των κινήσεων, και ειδικά του εργατικού, προγραμματική αναβάπτιση και ανανέωση μέσα σε μία τέτοια κοινωνική - κινήματική διεργασία και πολιτική ανασύνθεση όσων δυνάμεων αντιλαμβάνονται τα σημερινά υπαρκτά όρια και επιδιώκουν μία σοβαρή αλλαγή πορείας έχοντας μάθει από τα λάθη και τα όρια του παρελθόντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

οι στρατηγικές μας κατευθύνσεις

56. Η ταξική πάλη παραμένει κινητήρια δύναμη της ιστορίας και οι επαναστάσεις η ατμομηχανή της, παρά τις λογικές περί «τέλους της ιστορίας» και νέων κοινωνικών υποκειμένων που υποτίθεται ότι αντικατέστησαν τον πυρήνα της εργασιακής εκμετάλλευσης. Στο «τιμόνι» του εργατικού και κομμουνιστικού κινήματος πρέπει να τεθεί ξανά η προοπτική της αταξικής διεθνικής κομμουνιστικής κοινωνίας με την κοινωνικοποίηση από τους άμεσους παραγωγούς των παραγωγικών και επιστημονικών δυνάμεων, των μέσων παραγωγής, επικοινωνίας και πληροφορίας. Η επανάσταση χρειάζεται να τεθεί ως η αρχή για μια δημιουργική πορεία σύγκρουσης και υπέρβασης της ατομικής ιδιοκτησίας από την κοινωνική ιδιοκτησία, της αγοράς από το κοινωνικό σχέδιο, του διευθυντικού ιεραρχικού καταμερισμού από τη συλλογική αυτοδιεύθυνση, του εμπορεύματος από το κοινωνικό αγαθό, της ανταλλακτικής από την αξία χρήσης, της εργασίας με εξωτερικό καταναγκασμό από την εργασία με εσωτερικό κίνητρο, της πολιτικής ως διακυβέρνηση ανθρώπων από την πολιτική ως διαχείριση πραγμάτων. Το κόμμα, το μέτωπο, το κίνημα, η κυβέρνηση, η εξουσία, η εθνοποίηση - κρατικοποίηση χρειάζεται να αντιμετωπιστούν όχι ως αυτοσκοποί, όπως επικράτησε, αλλά ως αναγκαία μέσα για αυτά τα μέτρα και τελικά για τη συλλογική ευημερία.

ΜΕΡΟΣ Β

για μια σύγχρονη
επαναστατική
στρατηγική:

**αναγκαίες
αφετηρίες για μια
νέα κομμουνιστική
προοπτική**

57. Η ιστορική μαρξιστική θέση για τη δικτατορία του προλεταριάτου ως προϋπόθεση για το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό πιστεύουμε πως ως μορφή άσκησης δικτατορίας απέναντι στην αστική τάξη παραμένει επίκαιρη και ότι στην εποχή μας αποκτά το σύγχρονο νόημα της *εργατικής δημοκρατίας*. Εργατική δημοκρατία σημαίνει για εμάς διαδικασία μαρσμού του κράτους, ως άλμα και μέσο μετάβασης στον κομμουνισμό της εποχής μας. Σημαίνει ότι η «εργατική τάξη κάνει πολιτική για τον εαυτό της» και αυτό λειτουργεί ως διαρκές κριτήριο από σήμερα, χρησιμοποιώντας ως μέσα το κόμμα και αύριο το κράτος της και όχι το αντίστροφο. Με αυτό τον τρόπο βλέπουμε την επαναστατική υπέρβαση του χάσματος μεταξύ «κομμουνισμού» και δημοκρατίας, που μας κληροδότησε ο λεγόμενος «υπαρκτός σοσιαλισμός». Σε διάκριση με την υπέρβαση από τα δεξιά που μας κληροδότησε η σοσιαλδημοκρατία και ο κομμουνιστογενής ρεφορμισμός (σοβιετικός, ευρωκομμουνισμός κλπ.), καθώς και με τα αναρχικά και αντιεξουσιαστικά ρεύματα που αρνούνται ή υποτιμούν την καίρια σημασία της εργατικής εξουσίας και δημοκρατίας.

58. Εκτιμούμε ότι οι σύγχρονες επαναστάσεις θα εκδηλώνονται πρωταρχικά σε έναν εθνικό «*αδύναμο κρίκο*» της *ιμπεριαλιστικής πυραμίδας* και όχι ταυτόχρονα. Η κοινωνική μορφή που θα αναπτύσσεται από αυτές θα εμβαθύνει το σοσιαλιστικό χαρακτήρα της μέσα από μια πορεία ταξικών αγώνων και συγκρούσεων, με άλματα προς τα μπρος αλλά και υποχωρήσεις και αναγκαίους συμβιβασμούς. Μία μετεπανάστατική πορεία μετάβασης προς την αταξική κομμουνιστική κοινωνία μπορεί να ολοκληρωθεί τελικά μόνο διεθνικά (τουλάχιστον σε μία σημαντική ομάδα χωρών) και όχι ως «σοσιαλισμός σε μια χώρα», ακόμα και αν αρχικά αναγκαστούν να κινηθούν αυτόνομα λόγω των διεθνών συνθηκών. Από πλευράς κοινωνικών δυνάμεων θα είναι *επαναστάσεις του σύγχρονου κόσμου της εργασίας*, με την ηγεμονία της εργατικής τάξης σε συμμαχία με τη ριζοσπαστική διανόηση και τα κατώτερα μισθωτά διευθυνόμενα στρώματα της παραγωγής, τους εργαζόμενους/ες αυτοαπασχολούμενους/ες και μικροϊδιοκτήτες, τα μαχητικά κινήματα της νεολαίας, των μεταναστών/τριων και των προσφύγων/ισσων, των γυναικών και των ΛΟΑΤΚΙ.

59. Στην Ελλάδα, με το γενικό χαρακτήρα και τις ιδιαιτερότητες που εκθέσαμε, προσεγγίζουμε την επανάσταση ως *αντικαπιταλιστική και αντιιμπεριαλιστική* από πλευράς πολιτικού χαρακτήρα. Από πλευράς στρατηγικής κατεύθυνσης πρέπει να έχει σοσιαλιστικό - κομμουνιστικό προσανατολισμό. Η διαδικασία αυτή δυναμικά ανοίγει σε μία περίοδο επαναστατικής κατάστασης που μετεξελίσσεται σε επαναστατική κρίση. Η *επαναστατική κατάσταση* έχει αντικειμενικό χαρακτήρα, με κύριο χαρακτηριστικό της την απότομη άνοδο της δράσης των μαζών και την τάση για σχηματισμό ανεξάρτητων μορφών και οργάνων επιβολής της εργατικής και λαϊκής θέλησης. Η εκδήλωσή της μπορεί να ακολουθήσει διάφορους τρόπους και με ιστορική πρωτοτυπία (π.χ. αυθόρμητη εξέγερση λόγω μεγάλης πτώσης του βιοτικού επιπέδου, παρατεταμένη κοινωνικοπολιτική αστάθεια στο πλαίσιο μίας βαθιάς οργανικής κρίσης της αστικής ηγεμονίας, λαϊκή αντίδραση σε μία συγκυρία πολέμου κλπ.), αλλά δεν δημιουργείται ποτέ χωρίς τη λαϊκή υποκειμενική δράση.

60. Ο σχηματισμός ανεξάρτητων κοινωνικών και πολιτικών μορφών και οργάνων επιβολής της εργατικής - λαϊκής θέλησης σηματοδοτεί όρους δυαδικής εξουσίας, με την ανταγωνιστική συνύπαρξη με την κλωνιζόμενη αστική εξουσία. Αυτή η πολιτική συμπύκνωση και αναβάθμιση της σύγκρουσης σηματοδοτεί το πέρασμα σε μια περίοδο κορύφωσης της πολιτικής κρίσης, σε μια *επαναστατική κρίση*. Προϋποθέτει ένα άλμα του συνειδητού, όπου τα ανεξάρτητα εργατολαϊκά όργανα ενώνονται σε ένα πανεθνικό κέντρο εξουσίας, σε μια «βουλή των κάτω» με τη δική της κυβέρνηση και προκύπτουν ακόμα και μορφές ένοπλου λαού. Είναι η κατεξοχήν περίοδος «πολέμου κινήσεων», όπου το ζήτημα όλης της εξουσίας τίθεται ως ζήτημα ζωής ή θανάτου και δημιουργεί το ιστορικό «*παράθυρο ευκαιρίας*» ώστε να προχωρήσει αποφασιστικά η κατάκτηση της πολιτικής εξουσίας.

61. Οι βασικές τάσεις του ελληνικού καπιταλισμού ορίζουν την αντίληψή μας για την επανάσταση ως μια *διαδικασία ρήξης με διαδοχικά άλματα που περνούν από την επαναστατική κατάσταση στη δυαδική εξουσία με επιδίωξη την ανατροπή του αστικού συνασπισμού εξουσίας*. Η αντίληψή μας διαφοροποιείται από την αυταπάτη της σοσιαλδημοκρατικής και ευρωκομμουνιστικής «μακράς μεταρρυθμιστικής περιόδου», στις οποίες χρησιμοποιήθηκε η αναγκαία «μακρά διάρκεια» της οικοδόμησης της ηγεμονίας ως άλλοθι για να μην υπάρξει αναμέτρηση με την αστική κυριαρχία. Για εμάς, αντίθετα, σχετίζεται, ακόμη και στον βραχύ χρόνο της κοινωνικής και πολιτικής κρίσης και της διακύβευσης της εξουσίας, με την ικανότητα να βλέπουμε την ανατρεπτική δυναμική των πρακτικών των ίδιων των μαζών. Γιατί παραίτηση από την επαναστατική ρήξη σημαίνει στην πράξη παραίτηση τόσο από την πάλη για κατακτήσεις σήμερα, όσο και από την κοινωνική αλλαγή ως ιστορική προοπτική. Η δυαδική εξουσία δεν είναι μια διαρκής κατάσταση, ένα είδος σταδίου. Κινείται σε σχετικά σύντομο ιστορικό χρόνο είτε προς τη νίκη της επανάστασης, με την κατάκτηση της εξουσίας από την εργατική τάξη και τους συμμάχους της, είτε προς τη βίαιη αντεπανάσταση. Με την κατάκτηση «όλης της εξουσίας» αρχίζει η μετεπανάστατική μεταβατική περίοδος της εργατικής σοσιαλιστικής δημοκρατίας που θα ολοκληρωθεί με το πέρασμα στον κομμουνισμό.

62. Η *δυαδική εξουσία*, λοιπόν, δεν είναι απλά μια «στιγμή» δυο ανταγωνιστικών πόλων εξουσίας, ούτε όμως κάποια απλή και μακρά στο χρόνο συσσώρευση από υλικές και δημοκρατικές κατακτήσεις ή από εγχειρήματα αυτοδιαχείρισης. Είναι μια σχετικά συμπυκνωμένη *ιστορική περίοδος*, πρωτότυπη και διακυβευόμενη, που οικοδομώντας και φτάνοντας στα όρια τέτοιες κατακτήσεις και εγχειρήματα (τα οποία υπό αυτή την έννοια είναι δυναμικά προπλάσματά της), θέτει επί τάπητος την κατάκτηση της εξουσίας από το μπλοκ των εργατικών και λαϊκών δυνάμεων. Είναι η περίοδος που μέσα στη δυναμική του ταξικού αγώνα, την κρίση της αστικής ηγεμονίας και τη ριζοσπαστικοποίηση των εργατικών - λαϊκών δυνάμεων αναδύονται στοιχεία μιας νέας κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης. Και στην οποία οι λαϊκές τάξεις έχουν την αυτοπεποίθηση να οικοδομήσουν δικούς τους εναλλακτικούς πολιτικούς και ιδεολογικούς θεσμούς και τις πρώτες μορφές μιας διαφορετικής παραγωγικής διαδικασίας.

Είναι τα χνάρια του κομμουνισμού στο σήμερα, την ανάδυση, μέσα στους αγώνες, κοινωνικών και πολιτικών μορφών που παραπέμπουν στην οικοδόμηση μιας άλλης κοινωνίας. Για αυτό αποτελεί κεντρική έννοια μιας επαναστατικής εκδοχής του «πολέμου θέσεων» για την οικοδόμηση της εργατικής – λαϊκής αντιπαραγωγής. Είναι η εκδοχή του αγωνιστικού λαϊκού μπλοκ που πρέπει να αναδυθεί αρθρώνοντας τη συμμαχία των υποτελών τάξεων στην σύμφυσή της με ένα μεταβατικό πρόγραμμα και σε μια επαναστατική κατεύθυνση. Είναι η διαδικασία και οι ίδιοι οι θεσμοί εξουσίας αυτού του μπλοκ. Είναι η οικοδόμηση του «άλλου κόσμου» των εργατικών – λαϊκών δυνάμεων και της πολιτικής «έξω» από το κράτος, αναγκαίου άλλου πόλου της διαρκώς διακυβευόμενης παρουσίας και παρέμβασής μας μέσα στο κράτος και τους θεσμούς του.

63. Ταυτόχρονα, δείχνει και το περιεχόμενο της επαναστατικής στρατηγικής. Η διεκδίκηση της εξουσίας απαιτείται να συνδυαστεί με εκτεταμένες μορφές εργατικού και κοινωνικού ελέγχου, αυτοδιαχείρισης, δημοκρατικής απόφασης στη βάση, αμφισβήτησης διοικητικών ή επιστημονικών ιεραρχιών, πειραματισμού με νέες μορφές πολιτικής και κοινωνικής οργάνωσης που θα είναι αναγκαίες και στη μεταβατική διαδικασία της εργατικής δημοκρατίας. Αυτό εκ των πραγμάτων θα δημιουργεί όρους μιας έντασης ανάμεσα αφενός στις πρακτικές αυτοδιαχείρισης, πειραματισμού και εργατικού / κοινωνικού ελέγχου και αφετέρου στην επέκταση της κρατικής παρέμβασης και ρύθμισης, αλλά αυτή η ένταση είναι στην πραγματικότητα ο χώρος όπου μπορεί να αναπτύσσεται μια αυθεντική εργατική δημοκρατία με το πλήρες ξεδίπλωμα των αντιθέσεων και της πρωτοβουλίας των ίδιων των μαζών. Αντίθετα, η λογική «το κράτος – ή το κόμμα – ξέρει καλύτερα» είναι, όπως φάνηκε και ιστορικά, καταστροφική και στερεί από την επαναστατική διαδικασία την ουσιαστική δυναμική της και τη δυνατότητα διαρκούς εξέλιξης και εμφάνισής της.

64. Όλα τα παραπάνω δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται μηχανιστικά, αλλά στη δυναμική τους. Οι μορφές αυτής της ρήξης θα είναι δομικά πρωτότυπες και σχετικά παρατεταμένες, όχι στιγμιαίες. Θα είναι βίαιες, πολιτικά, θεσμικά αλλά και ως υλική σύγκρουση με τους μηχανισμούς καταστολής. Όχι από επιλογή, αλλά από ανάγκη, στο βαθμό που ο αντίπαλος δεν πρόκειται να παραχωρήσει θέσεις ειρηνικά. Με γνώση ότι δεν υπάρχει μόνο ένας δρόμος, ειδικά όταν το μέλλον ανοίγει σοβαρά ενδεχόμενα. Σε κάθε περίπτωση θα είναι αναγκαία η ενεργή συμμετοχή της πλειοψηφίας του κόσμου της εργασίας, αφού η σύγκρουση αυτή δεν είναι σύγκρουση δύο «γυμνών» τάξεων, αλλά ιστορικά διαμορφωμένων κοινωνικών μπλοκ. Οφείλουμε να είμαστε πάντα ανοιχτοί στην πρωτοτυπία των εξελίξεων. Και για αυτό αντιμετωπίζουμε τις ιστορικές στρατηγικές του κομμουνιστικού κινήματος αφενός κριτικά και αφετέρου όχι ως μανιέρες που θα αντιγράψουμε, αλλά ως ρυθμιστικές στρατηγικές κατευθύνσεις. Η σύγχρονη επανάσταση θα είναι μια διαδικασία που θα πάρει ριζικά πρωτότυπες τροπές που δεν έχουμε ακόμα φανταστεί στην ολότητά τους και κάθε σημερινή σχηματοποίηση κινδυνεύει να περιορίσει τους δρόμους προς αυτήν. Μπορεί να προκύψει από μία κοινωνική εξέγερση λόγω εσωτερικών αιτίων ή να

πυροδοτηθεί «εξωγενώς» από μία πολεμική εμπλοκή. Δεν αποκλείεται, από θέση αρχής, ακόμα και το οριακό ενδεχόμενο μία σύγχρονη επαναστατική διαδικασία στην Ελλάδα να έχει αφετηρία της, ή «στιγμή» της, την κοινοβουλευτική πλειοψηφία ενός εργατικού λαϊκού μετώπου και την κατάληψη της κυβερνητικής εξουσίας από δυνάμεις του και αυτό να λειτουργήσει ως στιγμή ρήξης και σύγκρουσης της εργατικής τάξης και του λαού με τους διεθνείς ιμπεριαλιστικούς μηχανισμούς και την εγχώρια αστική τάξη. Αυτό θα κρίνει η εξέλιξη της ταξικής πάλης, η πορεία και οι μορφές που θα έχει λάβει ο κοινωνικός ανταγωνισμός. Οι επαναστάσεις είναι πρωτότυπες διαδικασίες που η εξέλιξή τους απαιτεί τακτικές επιλογές που να ανταποκρίνονται σε αυτές. Σε κάθε περίπτωση, η σύγκρουση για τη συντριβή του αστικού κράτους είναι αναγκαία συνθήκη για να ολοκληρωθεί η κατάληψη της εξουσίας και η επανάσταση, συνολικά. Όποια τακτική και αν επιλεγεί ανάλογα με τις ιστορικές συνθήκες στο πλαίσιο μιας σύγχρονης επαναστατικής στρατηγικής γρήγορα θα αντιμετωπίσει τον λυσσαλέο αγώνα των συμφερόντων που θα θίξει και όχι μόνο πολιτικά, αλλά και ανοιχτά, βίαια.

65. Η κυβέρνηση που επιδιώκει η επαναστατική κομμουνιστική Αριστερά βρίσκεται στον αντίποδα των αστικών κυβερνήσεων, δεξιών, κεντρώων, κεντροαριστερών και «αριστερών», που εδράζονται στο αστικό κοινοβουλευτικό σύστημα. Όπως έδειξε η παλαιότερη και ειδικά η πρόσφατη ιστορία, η συμμετοχή, στήριξη ή ανοχή σε τέτοιες κυβερνήσεις πληρώνεται πολύ ακριβά. Το ζήτημα της κυβέρνησης έχει σχετική αυτοτέλεια, αλλά δεν μπορεί να διαχωριστεί από το ζήτημα της πολιτικής εξουσίας στο σύνολό της, και από τον ταξικό χαρακτήρα του αστικού κράτους. Η κυβέρνηση που επιδιώκουμε πρέπει να βασίζεται στη συγκρότηση ευρύτερων ανεξάρτητων εργατικών και λαϊκών οργάνων, στο πλαίσιο της δυαδικής εξουσίας. Στη βάση των παραπάνω, η κομμουνιστική Αριστερά μπορεί να διακηρύττει από σήμερα ως στόχο ζύμωσης και στο πλαίσιο μίας μεταβατικής τακτικής ότι διεκδικεί μια εργατική λαϊκή κυβέρνηση με επιδίωξη όλη την εξουσία. Στο δρόμο αυτό, μπορεί να προκύψουν και «υβριδικές κυβερνήσεις» (π.χ. τύπου Αλιέντε, Τσάβες), όπου θα πρέπει να σταθμιστεί η θέση με κριτήριο τους γενικότερους και ειδικούς συσχετισμούς και σε κάθε περίπτωση με την πολιτική ανεξαρτησία των λαϊκών οργάνων και των επαναστατικών δυνάμεων.

66. Κομβική πλευρά μιας τέτοιας στρατηγικής κατεύθυνσης είναι η επεξεργασία ενός μεταβατικού προγράμματος τακτικής που σε κάθε συγκεκριμένη συγκυρία εκπροσωπεί τα αιτήματα και τις ανάγκες του λαϊκού κινήματος και ταυτόχρονα οξύνει τις αντιθέσεις του συστήματος, σπρώχνοντάς τις στα όρια της ρήξης, επιχειρώντας να γεφυρώσει γόνιμα την άμεση πάλη με την στρατηγική προοπτική. Τακτικό πρόγραμμα που καθορίζεται και υπηρετεί τη στρατηγική, αλλά δεν είναι στατικό. Εξαρτάται σε κάθε περίοδο από τις κρίσιμες αντιθέσεις της ελληνικής κοινωνίας, της διάρθρωσής της με τους ιμπεριαλιστικούς μηχανισμούς και τον υπαρκτό κοινωνικό και πολιτικό συσχετισμό δύναμης.

ΜΕΡΟΣ Γ

για το σύγχρονο
πολιτικό και
κοινωνικό
υποκείμενο

67. Στον καπιταλισμό της εποχής μας χρειάζεται και μία σύγχρονη αντίληψη για τις τρεις μορφές του κοινωνικοπολιτικού υποκειμένου της ρήξης και του κοινωνικού μετασχηματισμού: το κόμμα, το μέτωπο και το κίνημα. Τα πεδία αυτά συνδέονται διαλεκτικά, αλλά πρέπει να μην συγχέονται μεταξύ τους, καταργώντας την σχετική αυτοτέλειά τους. Η κατάσταση του κινήματος επιδρά στα πολιτικά υποκείμενα της Αριστεράς και αντίστροφα η κατάσταση και η ποιότητα της παρέμβασης των πολιτικών υποκειμένων της Αριστεράς επιδρά και τροποποιεί την κατάσταση του κινήματος. Με αυτή την έννοια, σε κάθε συγκυρία ενυπάρχουν στο σώμα των κοινωνικών και πολιτικών υποκειμένων τα αποτελέσματα της παρέμβασής τους σε προηγούμενες. Για αυτό, επίσης, σε περιόδους κρίσης, όπου οι παλιές βεβαιότητες και συσχετισμοί κλονίζονται και συμπυκνώνεται ο ιστορικός χρόνος, αποκτά κρίσιμη σημασία η υποκειμενική παρέμβαση και μπορεί να είναι καταλυτική, τροποποιώντας άρδην κοινωνικούς και πολιτικούς συσχετισμούς. Για αυτό, το αν ο συσχετισμός παραμένει δυσμενής ή χειροτερεύει κιόλας δεν πρέπει να αποδίδεται κυρίως ή μόνο στις (προφανώς δύσκολες σήμερα) αντικειμενικές συνθήκες, αλλά πρέπει να υποδεικνύει και σημαντικές ευθύνες για όλα τα πολιτικά υποκείμενα, στο βαθμό που αναλογεί στο καθένα φυσικά. Από αυτή τη σκοπιά, θεωρούμε ότι οι τρεις μορφές του κοινωνικού και πολιτικού υποκειμένου αλληλοδιαπλέκονται και παρεμβαίνουμε ισότιμα σε όλες για να δομούνται καλύτερα, στο βαθμό των δυνατοτήτων που δίνει η περίοδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

για ένα ενωτικό αγωνιστικό κίνημα των εργαζομένων και των υποτελών στρωμάτων

68. Πρώτα από όλα, το κοινωνικό κίνημα είναι το, σε τελική ανάλυση, καθοριστικό επίπεδο για τη διαμόρφωση του κοινωνικού συσχετισμού δύναμης. Σε έναν κόσμο ταξικής πάλης καμία προοδευτική κοινωνική αλλαγή, πόσο μάλλον κοινωνικός μετασχηματισμός, δεν μπορεί να επέλθει χωρίς κινηματική παρέμβαση. Χωρίς συνειδητή παρέμβαση, επίσης, δεν μπορεί να δομηθεί ενιαίο πολιτικό κίνημα. Αυθόρμητα ξεσπούν κινήματα σε διαφορετικές τάξεις, στρώματα και κοινωνικές κατηγορίες, με διαφοροποιήσεις στο χώρο και το χρόνο. Η παρέμβαση των πολιτικών υποκειμένων (μέτωπο, οργανώσεις, κόμματα) στοχεύει πρώτα από όλα στη ριζοσπαστικοποίηση των κινήματων με τον εξοπλισμό τους σε επίπεδο περιεχομένου (ανάλυση, αιτήματα) και τη χάραξη αποτελεσματικής τακτικής (στόχοι, μορφές). Για να μπορούν να νικήσουν και να αποσπάσουν κατακτήσεις και σήμερα, τροποποιώντας το συσχετισμό στο χώρο που ξεσπούν. Την ίδια στιγμή, όμως, στόχος των πολιτικών υποκειμένων είναι και η προσπάθεια συντονισμού και συμπόρευσης των κινήματων και τελικά η συγκρότηση ενιαίου αγωνιστικού κινήματος που μπορεί πλέον να θέσει και κεντρικούς πολιτικούς στόχους, τροποποιώντας το συνολικό συσχετισμό δύναμης και σε οριακές στιγμές κλονίζοντας ακόμα και την αστική εξουσία.

69. Απέναντι σε θεωρίες που υποβαθμίζουν έως εξαφανίζουν το ρόλο της σύγχρονης εργατικής τάξης και τη μαρξιστική θεωρητική προσέγγιση, επιμένουμε πως η εργατική τάξη παραμένει πρωτοπόρα επειδή η εργασία είναι η βασική δημιουργική σχέση του ανθρώπου, πως στην εργασία και τον καταμερισμό της στον καπιταλισμό κορυφώνεται η αποξένωση του εργάτη από τα μέσα παραγωγής και πως η εργατική τάξη απελευθερώνοντας τον εαυτό της απελευθερώνει όλες τις κυριαρχούμενες τάξεις από τα δεσμά της εκμετάλλευσης. Κι αυτό είναι μια συνείδηση που πρέπει να κατακτά πρωτίστως η ίδια. Η εργατική τάξη είναι αυτή που υφίσταται την βαθύτερη εκμετάλλευση, στερείται ιδιοκτησίας ή διευθυντικού ρόλου στην παραγωγή και με το κίνημά της μπορεί να ηγηθεί ενός πλειοψηφικού κοινωνικού κινήματος που θα αμφισβητήσει την κυρίαρχή κατάσταση πραγμάτων.

70. Όμως, χρειάζεται να δούμε πως στο προσκήνιο βγαίνουν με διάφορους τρόπους και νέες κοινωνικές κατηγορίες και υποκείμενα απέναντι σε άλλες υπαρκτές μορφές εκμετάλλευσης που αποκτούν ιδιαίτερο πολιτικό βάρος, όπως το κίνημα της νεολαίας, της οικολογίας, των γυναικών και των ΛΟΑΤΚΙ κ.λπ. Τα κινήματα αυτά είναι διαταξικά και συχνά πιο ευάλωτα για αυτό το λόγο. Η επισήμανση της παρουσίας τους και του ρόλου τους, καθώς και η οργανωμένη παρέμβαση σε αυτά, είναι αναγκαία για την ανάπτυξη, τη σύνδεση και την πολιτική ενοποίηση όλων. Από αυτή τη σκοπιά παρεμβαίνουμε στα επί μέρους κινήματα με επιδίωξη να συγκροτηθεί ένα ενιαίο αγωνιστικό κίνημα που θα οργανώνει τις πρωτόλειες αντιστάσεις, θα αποτελεί την κοινωνική βάση για την ανάπτυξη κοινωνικοπολιτικού αγώνα για την επιβολή κατακτήσεων και ελέγχου στο κεφάλαιο. Μέσα σε αυτό απαιτείται η μέγιστη κοινή δράση των αριστερών και αγωνιστικών δυνάμεων με συντροφική αντιπαράθεση.

71. Για τη νικηφόρα προοπτική του χρειάζεται να έχει ως ηγεμονική δύναμη ένα ταξικά ανασυγκροτημένο εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα για την υπεράσπιση και αύξηση των μισθών, την κατοχύρωση και διεύρυνση συλλογικών συμβάσεων, για μόνιμη και σταθερή εργασία, για μείωση του εργάσιμου χρόνου, για συνδικαλιστικές ελευθερίες και δικαιώματα. Εκεί ενώνεται η εργαζόμενη πλειοψηφία υπερβαίνοντας τις διαφορές της σε ηλικίες, εθνικότητα, καταγωγή, φύλο, σεξουαλική ταυτότητα αλλά και τις διαφορές της σε επίπεδο συμβάσεων, μορφών εργασίας, επί μέρους επιχειρήσεων. Στο συνδικάτο διαμορφώνεται η συνείδηση των εργαζομένων για τον ταξικό αγώνα, τους τρόπους οργάνωσής του, την εσωτερική δημοκρατία του κινήματος και δυναμώνει η ενότητα απέναντι στο κεφάλαιο και την εργοδοσία. Από αυτή τη σκοπιά τα συνδικάτα και το εργατικό κίνημα μπορούν να έχουν καθοριστική συμβολή στην ανάπτυξη και ενίσχυση όλων των υπόλοιπων κοινωνικών κινήματων. Ένα εργατικό κίνημα σε ανεξαρτησία και αντιπαράθεση με την εργοδοσία και τη συνδικαλιστική γραφειοκρατία, με οργάνωση στα σωματεία και την ίδρυση νέων όπου δεν υπάρχουν και την παρέμβαση σε αυτά μέσα από ενωτικά συνδικαλιστικά σχήματα σε χώρους και κλάδους, για τη συγκρότηση ενός ρεύματος συσπείρωσης ταξικών και αγωνιστικών σωματείων και συνδικάτων, με μία πανελλαδική ταξική πολιτικοσυνδικαλιστική κίνηση που σήμερα κάνει βήματα με την ΜΑΧΗ.

72. Συγκροτούμε γενικότερα την παρέμβαση σε όλα τα κοινωνικά κινήματα:

- το τοπικό κίνημα στις γειτονιές για την υπεράσπιση του δημόσιου χώρου, των δημόσιων αγαθών και των κοινωνικών υπηρεσιών, που στοχεύει στην κοινωνική οργάνωση σε τοπικούς συλλόγους, λαϊκές συνελεύσεις και επιτροπές κατοίκων, στέκια-λέσχες, πρωτοβουλίες αλληλεγγύης, αντιρατσιστικές και αντιφασιστικές κινήσεις και η παρέμβασή μας γίνεται μέσα από πλατιές αριστερές ριζοσπαστικές κινήσεις και σχήματα πόλης
- το οικολογικό κίνημα για την υπεράσπιση του περιβάλλοντος και την πάλη ενάντια στην προοπτική της περιβαλλοντικής - κλιματικής καταστροφής μέσω περιβαλλοντικών οργανώσεων και πρωτοβουλιών
- στη νεολαία ως κοινωνική κατηγορία και για την ανασυγκρότηση του κινήματός της σε όλους τους χώρους που ζει και δραστηριοποιείται: φοιτητικό, μαθητικό, μεταπτυχιακά – έρευνα, ΙΕΚ-ΚΕΚ, στρατός, επισφάλεια – ανεργία σε συντονισμό με το εργατικό κίνημα, πολιτισμός. Για το μπλοκάρισμα της εκπαιδευτικής αναδιάρθρωσης, για δημόσια, δωρεάν και δημοκρατική εκπαίδευση, με δωρεάν φοιτητικές – μαθητικές – σπουδαστικές παροχές και ανθρώπινους ρυθμούς σπουδών, με κατοχυρωμένη εργασιακή προοπτική. Για τα δικαιώματα των φαντάρων και των ανέργων, για μία ριζοσπαστική νεολαϊστική πολιτιστική παρέμβαση και αντιπρόταση. Μέσα στους αντίστοιχους συλλόγους και κοινότητες, με πλατιά σχήματα ανά χώρο και συγκρότηση αντίστοιχων πολιτικοσυνδικαλιστικών κινήσεων.
- το φεμινιστικό κίνημα και το κίνημα των ΛΟΑΤΚΙ για την κατοχύρωση ίσων δικαιωμάτων στην εργασία και τον ελεύθερο χρόνο, για την προστασία και κατοχύρωση των δικαιωμάτων των εργαζομένων γυναικών (άδεια μητρότητας, εγκυμοσύνης, δυσμηνόρροιας κλπ.), ενάντια στις διακρίσεις λόγω ταυτότητας φύλου ή σεξουαλικού προσανατολισμού, το σεξισμό, την πατριαρχία και την έμφυλη καταπίεση από τις πιο απλές έως τις, πιο βίαιες μορφές της (παρενόχληση, κακοποίηση, βιασμός, γυναικοκτονία κλπ.), για δομές προστασίας ενάντια στην ενδοοικογενειακή βία και την κακοποίηση. Παρεμβαίνουμε μέσω της Συνέλευσης 8^η Μάρτη και άλλων φεμινιστικών πρωτοβουλιών ανά περίπτωση, με διάθεση για έναν ευρύτερο, ανοιχτό και πλατιάς απεύθυνσης, συντονισμό του φεμινιστικού κινήματος.
- το κίνημα για την υπεράσπιση και κατοχύρωση των δικαιωμάτων των αναπήρων στο πλαίσιο της καλλιέργειας συμπεριληπτικής κουλτούρας και καθολικής προσβασιμότητας, για την ένταξη των ατόμων με αναπηρίες και τους χρόνια πάσχοντες στην κοινωνική, οικονομική, πολιτική, πολιτιστική ζωή της χώρας ενάντια στο στιγματισμό και τον υφέρποντα ρατσισμό. Αγωνιζόμαστε μαζί με τους συλλόγους των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους ενάντια στη διάλυση του δημόσιου συστήματος υγείας και πρόνοιας με στόχο ένα σύστημα σχεδιασμένο βάσει των αναγκών της κάθε αναπηρίας χωρίς αποκλεισμούς.

- το κίνημα των μικρομεσαίων και των φτωχών αγροτών με παρέμβαση για να ενισχυθούν οι αδύναμες, σήμερα, τάσεις συμμαχίας με το εργατικό κίνημα, σε σύγκρουση με τους επιχειρηματικούς ομίλους και την καταστροφική πολιτική των κυβερνήσεων, του ΟΟΣΑ, της ΚΑΠ και της ΕΕ.

- το αντιιμπεριαλιστικό – αντιπολεμικό κίνημα για την εναντίωση στις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις, την έμπρακτη αλληλεγγύη σε αγωνιζόμενους λαούς και κινήματα διεθνώς, την εναντίωση και το μπλοκάρισμα της στήριξης ή συμμετοχής της χώρας μας σε πολεμικές επεμβάσεις άμεσα ή έμμεσα.

- το κίνημα για την υπεράσπιση, κατοχύρωση και διεύρυνση των δημοκρατικών ελευθεριών και δικαιωμάτων, μέσω των εργατικών, τοπικών και νεολαϊστικών συλλογικοτήτων, αλλά και με τη συγκρότηση ειδικών κινήσεων για αυτό.

το αντιρατσιστικό κίνημα αλληλεγγύης σε μετανάστες/τριες και πρόσφυγες/ισσες, για διεκδίκηση κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων για όλους και όλες τους, πλήρη κοινωνική ενσωμάτωσή τους μέσα στις πόλεις και τις γειτονιές μας, ένταξη και οργάνωσή τους στα εργατικά σωματεία και τις τοπικές μορφές οργάνωσης, αλλά και με τη συγκρότηση ειδικών κινήσεων για αυτό.

- το αντιφασιστικό κίνημα, για την ειδική αντιμετώπιση του φασιστικού φαινομένου, σε συντονισμό με άλλες εργατικές και τοπικές συλλογικότητες και σωματεία, για να αποτραπεί κάθε δυνατότητα ανοιχτής παρέμβασης και βίαιων επιθέσεων σε τέτοιες δυνάμεις στις γειτονιές και κάθε κοινωνικό χώρο.

Απαιτούνται ειδικές αναλυτικές επεξεργασίες και πολιτική κατεύθυνση για κάθε ένα από αυτά. Για αυτό, οργανώνουμε τη συλλογική συζήτησή μας για το περιεχόμενο της παρέμβασής μας στα κινήματα και γενικότερα για ένα σύγχρονο μεταβατικό πρόγραμμα τακτικής σε επόμενη πανελλαδική συνδιάσκεψη στα τέλη του 2024 – αρχές του 2025.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

για το κοινωνικοπολιτικό μέτωπο της εργατικής τάξης και του εκμεταλλευόμενου κόσμου της εργασίας

73. Η κοινωνική πάλη δεν επαρκεί από μόνη της, απαιτείται πολιτική πάλη για την ανατροπή της επίθεσης και την επιβολή κατακτήσεων και προοπτικά την ανατροπή των κυρίαρχων εκμεταλλευτικών σχέσεων και τον κοινωνικό μετασχηματισμό. Χρειάζεται οι αντιστάσεις και ο κόσμος του αγώνα να αποκτήσουν πολιτική μορφή που να επιδιώκει να συνενώσει όλες τις πληττόμενες κοινωνικές τάξεις, κατηγορίες, φύλα και εθνότητες. Σήμερα στο φόντο των πτωτών και των εμπειριών της κρίσης, αλλά και παλιότερων ιστορικών εγχειρημάτων, η έννοια του μετώπου είναι κακοποιημένη. Παραμένει ωστόσο στρατηγική και κρίσιμη για εμάς. Πρώτα από όλα, ως το αναγκαίο πεδίο πολιτικής συνεύρεσης και ώσμωσης διαφορετικών κοινωνικών εμπειριών και ρευμάτων. Δεύτερον, επειδή εκτιμούμε ότι ένα τέτοιο πολιτικό μέτωπο βάσει ενός μεταβατικού προγράμματος ρήξης με την αστική πολιτική παραμένει αναγκαία συνθήκη για τη μαζική εργατική - λαϊκή απεύθυνση και τη σύσταση σχέσεων πολιτικής εκπροσώπησης με τις υποτελείς τάξεις και στρώματα. Μία συνθήκη κρίσιμη σήμερα για την αναγκαία συγκέντρωση δύναμης και τη συγκρότηση μαζικών νικηφόρων αντιστάσεων, ειδικά και λόγω του δυσμενούς συσχετισμού δύναμης. Ο κίνδυνος νέας όξυνσης της κρίσης διεθνώς, οικονομικά και γεωστρατηγικά, με πιο ασθενή τον υποκειμενικό παράγοντα σήμερα λόγω της ήττας του 2015, σημαίνει ότι δεν πάμε σε μία «μακρά» ήρεμη διαδικασία κοινωνικής οικοδόμησης. Αντιθέτως, είναι επιτακτική και η διαρκής προσπάθεια οικοδόμησης μαζικών πολιτικών όρων, στο βαθμό που στο περιβάλλον της κρίσης διεθνώς το «παράθυρο ευκαιρίας» μπορεί να ξαναοίξει, έστω και σε πιο δυσμενές πεδίο συσχετισμού πλέον.

74. Εντός ενός τέτοιου μετώπου μπορεί να υπάρχει κοινή δράση και δημιουργική συνύπαρξη και συνάντηση διαφορετικών ρευμάτων της αριστεράς (επαναστατών και αγωνιζόμενων ρεφορμιστών), με κρίσιμη, όμως, την ισχυρή αυτοτελή παρουσία και δυνατότητα διεκδίκησης της ηγεμονίας των πρώτων για να μπορεί να συμβάλλει αποτελεσματικά στην προοπτική των άμεσων νικών και κατακτήσεων, αλλά και της ρήξης και προοπτικά του κοινωνικού μετασχηματισμού. Δεν επιδιώκουμε και δεν αρκούν, όπως έδειξε η πρόσφατη και η παλιότερη εμπειρία, ένα σοσιαλφιλελεύθερο «προοδευτικό μέτωπο», ένα ανεπαρκές «αντινεοφιλελεύθερο» μέτωπο της Αριστεράς ή ένα στενό «αντικαπιταλιστικό μέτωπο» που φορτώνει μία μετωπική πολιτική με δεσμεύσεις που θα αφορούσαν μια ενιαία κομματική μορφή.

75. Η προσπάθεια συνένωσης διαφορετικών κοινωνικών μερίδων που έχουν αντικειμενικά συμφέρον να ταχθούν με το μπλοκ της ρήξης και των διαφορετικών αγωνιστικών πολιτικών ρευμάτων απαιτεί την επιμονή στη λογική της συγκρότησης ενός *μετώπου του εκμεταλλευόμενου κόσμου της εργασίας*. Ενός μετώπου:

α) αριστερού, αντιμπεριαλιστικού και εν δυνάμει αντικαπιταλιστικού όσον αφορά στην πολιτική κατεύθυνση και τους στόχους,

β) εργατικού – λαϊκού – νεανικού όσον αφορά στην κοινωνική σύνθεση, που να απευθύνεται και να επιδιώκει να συνενώσει όλες τις πληττόμενες κοινωνικές τάξεις, κατηγορίες, φύλα και εθνότητες. Που να επεξεργάζεται διαρκώς το αναγκαίο σύγχρονο μεταβατικό πρόγραμμα για τις ανάγκες της κοινωνικής και πολιτικής πάλης σήμερα. Που να βάζει μπροστά τον κοινωνικό αγώνα και την πάλη για κατακτήσεις σήμερα με κριτήριο τη διαρκή όξυνση των αντιθέσεων της αστικής πολιτικής σε κάθε πεδίο. Που να εμπιστεύεται τον αγωνιζόμενο κόσμο και να δίνει πρωτεύοντα ρόλο στις οργανώσεις και τους φορείς του κοινωνικού κινήματος. Που να παλεύει διαρκώς για την κατάληψη καλύτερων θέσεων στο πεδίο της πολιτικής, κοινοβουλευτικής και ιδεολογικής πάλης.

76. Σε αυτό το πλαίσιο παλεύουμε για την ανασυγκρότηση και ανασύνθεση μιας νέας, δημοκρατικής, πολιτικής μετωπικής μορφής που θα επιχειρήσει να συνέχει το σύνολο των διαθέσιμων διάσπαρτων κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων σε ένα διακριτό πόλο και να του δώσει κεντρική πολιτική έκφραση και πανεθνική απεύθυνση. Η στόχευσή αυτή έχει ως αφετηρία την εμπειρία στη στρατηγική, το πρόγραμμα και τις πρακτικές από τα δέκα χρόνια της κρίσης, καθώς και τις κοινές πρακτικές σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο που αναπτύσσουμε καθημερινά με άλλες δυνάμεις. Προϋπόθεσή της είναι το ελάχιστο αναγκαίο κοινό πλαίσιο προγραμματικών αφετηριών, μορφών, πολιτικών πρακτικών και δεσμεύσεων, που θα δίνουν σχήμα στην επιδίωξη άμεσης ριζοσπαστικής πολιτικής παρέμβασης με ορίζοντα την ανατροπή της αστικής στρατηγικής. Δεν φοβόμαστε την εμπλοκή με αντιφατικές μαζικές διαδικασίες, δεν υποτιμούμε, όμως, και την αναγκαία διαπάλη για την ηγεμονία μίας επαναστατικής κομμουνιστικής κατεύθυνσης εντός αυτών και την κατοχύρωση των στοιχειωδών προϋποθέσεων για να υπάρχει η αντίστοιχη δυνατότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

η ανάγκη μιας μεταβατικής κομμουνιστικής οργάνωσης

77. Η κατεύθυνση προς ένα κοινωνικοπολιτικό μέτωπο του κόσμου της εργασίας επιβάλλει και επιτρέπει την απαραίτητη προγραμματική, πολιτική και οργανωτική αυτοτέλεια της επαναστατικής - κομμουνιστικής Αριστεράς. Η προσχώρηση, διάχυση ή πρακτική δορυφόρου των δυνάμεων επαναστατικής αναφοράς γύρω από τους πόλους του μαχόμενου ρεφορμισμού δεν οδηγεί μονάχα στην ακύρωση του επαναστατικού προγράμματος. Οδηγεί και στην ακύρωση κάθε μετωπικής πολιτικής πρότασης για την ανατροπή, κάθε προσπάθειας ταξικής ανασυγκρότησης του μαζικού κινήματος. Τα γεγονότα της προηγούμενης δεκαετίας έδειξαν εκ νέου ότι σε κάθε ευρύτερη μετωπική πολιτική διεργασία τίθεται εκ των πραγμάτων το ζήτημα της ηγεμονίας και των διλημάτων ανατρεπτικής ή συμβιβαστικής πολιτικής κατεύθυνσης στις κρίσιμες στιγμές. Και αυτό διατηρεί την ανάγκη και την επικαιρότητα για έναν στρατηγικό – προγραμματικό πυρήνα μέσα σε αυτές τις διαδικασίες που, κατά τη γνώμη μας, μόνο μία κομμουνιστική πολιτική μορφή μπορεί να υλοποιήσει.

78. Η δραματική υστέρηση του επαναστατικού υποκειμένου ορίζει ως καθοριστικό καθήκον την ανάγκη για συγκέντρωση διανοητικών και εργατικών δυνάμεων με στόχο ένα άλμα στη μαρξιστική θεωρία και το κομμουνιστικό πρόγραμμα. Πρόκειται για είναι πολύμορφο έργο που χρειάζεται να συγκεντρωθεί σε ένα σύγχρονο κομμουνιστικό κόμμα προοπτικά. Αυτό δεν είναι άμεσα εφικτό όμως, είναι στόχος για μια ολόκληρη περίοδο. Η ύπαρξη μίας σχετικά συγκροτημένης κομμουνιστικής Αριστεράς είναι μία σημαντική προϋπόθεση για να αρθεί η κοινωνική και πολιτική ήττα που υπήρξε στη δεκαετία της κρίσης και γενικότερα στην περίοδο μετά την «κατάρρευση» του '89-'91. Μία τέτοια πορεία προς το κόμμα αντικειμενικά θα περάσει από έναν αναγκαίο ενδιάμεσο σταθμό: τη δημιουργία μιας σύγχρονης κομμουνιστικής οργάνωσης με την αναγκαία κρίσιμη μάζα αγωνιστών και αγωνιστριών.

79. Ο κόσμος της εργασίας, η Αριστερά και το μαζικό κίνημα της χώρας μας δεν χρειάζονται φυσικά άλλη μία κομμουνιστική οργάνωση που θα κινείται στην πεπατημένη οδό των έως τώρα ιστορικών αποτυχιών. Χρειάζονται μία σύγχρονη κομμουνιστική οργάνωση που θα επιχειρήσει να υπερβεί αυτά τα όρια, με επίγνωση των παλιότερων λαθών, αποτιμώντας τις εμπειρίες τόσο του πρόσφατου παρελθόντος αλλά και μίας ολόκληρης ιστορικής πορείας. Χρειάζεται μία νέα διαλεκτική μετώπου και κόμματος-οργάνωσης ως αναγκαίο στρατηγικό πυρήνα για τη διαπάλη για την ηγεμονία της επαναστατικής αντίληψης.

Χωρίς να συγχέονται τα επίπεδα αυτά ή να εμφανίζεται ταύτιση που «φορτώνει» στα μέτωπα καθήκοντα και στρατηγικό βάθος κομμάτων και ιδεολογικών ρευμάτων. Μία απλή αναφορά στον κομμουνισμό δεν φτάνει για την οικοδόμηση μιας ενιαίας πολιτικής έκφρασης. Και κάτι τέτοιο δεν είναι εφικτό σε κοινωνικό και πολιτικό κενό, ούτε αρκεί η πίστη στη μία ή την άλλη εκδοχή ιστορικών αναφορών ως επαρκών όρων για την κομμουνιστική στρατηγική. Στις νέες συνθήκες χρειάζεται μία αναγκαστικά πρωτότυπη απόπειρα επανίδρυσης του κομμουνιστικού κινήματος σε επίπεδο στρατηγικής, τακτικής και μορφών οργάνωσης. Αυτή η υπόθεση είναι η ραχοκοκαλιά της θεωρητικής, προγραμματικής και οργανωτικής προσπάθειάς μας. Και της προετοιμασίας και διαμόρφωσης πολιτικού δυναμικού που θα έχει αναβαθμισμένη δέσμευση και στράτευση, μαζικές δεξιότητες, ικανότητα να συνδυάζει διαλεκτικά την τακτική με τη στρατηγική.

80. Ο πυρήνας του προβλήματος βρίσκεται σε μια μακρά περίοδο κρίσης του ελληνικού και διεθνούς κομμουνιστικού κινήματος. Την οποία δεν μπορεί να αντιστρέψει ούτε ο εγκεφαλικός αντικαπιταλισμός, ο σεχταρισμός και ο «επαναστατικός» βερμπαλισμός, ούτε ο βαθύτερος συντηρητισμός που αναφέρεται στην αναπαραγωγή της ταυτότητας και της φυσιογνωμίας ρευμάτων του ιστορικού κομμουνιστικού κινήματος (χωρίς να απαξιώνουμε την συμβολή τους ιστορικά). Δεν απαντούν στο πρόβλημα ούτε οι νέες μεταμοντέρνες θεωρήσεις (ακόμα και αν πλευρές τους μπορούν να αξιοποιηθούν θεωρητικά, στο πλαίσιο όμως μίας σύγχρονης μαρξιστικής θεώρησης), αφού οδηγούν σε κατακερματισμό και διάχυση στα κινήματα, αποδυναμώνοντας τελικά και αυτά έτσι.

81. Χρειάζεται φυσικά και τολμηρή (αυτο)κριτική αναμέτρηση με το παρελθόν του κομμουνιστικού κινήματος. Από την πλευρά μας, υπερασπιζόμαστε την Οκτωβριανή Επανάσταση και τις άλλες μεγάλες κοινωνικές και ανταποικιακές επαναστάσεις στην Κίνα, την Κούβα, το Βιετνάμ κ.ά. Υπερασπιζόμαστε τις κατακτήσεις της ΕΣΣΔ και των Λαϊκών Δημοκρατιών. Αυτές οι επαναστατικές μεταβατικές κοινωνίες άνοιξαν δρόμους σοσιαλιστικού μετασχηματισμού, όμως μετεξελίχθηκαν σταδιακά σε εκμεταλλευτικές κοινωνίες, ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του '20 – αρχές του '30 στην ΕΣΣΔ και σχεδόν εξ αρχής στις Λαϊκές Δημοκρατίες, με ενδιάμεσο άλμα στα μέσα της δεκαετίας του '50. Η πορεία αυτή κρίθηκε κοινωνικά από την έκβαση της ταξικής πάλης εντός τους και οδήγησε τελικά στις καταρρεύσεις του 1989 – '91. Η διεθνής μαρξιστική συζήτηση για τη φύση και το χαρακτήρα τους παραμένει σημαντική και ανοικτή και μας αφορά, με κύριο αντικείμενο την πολιτική και θεωρητική εκτίμηση για το εάν έγιναν τελικά εκμεταλλευτικές όπως εκτιμούμε ή όχι και τον θεωρητικό προσδιορισμό των ανάλογων εκμεταλλευτικών σχέσεων. Υπερασπιζόμαστε και αναφερόμαστε φυσικά και στις μεγάλες εφόδους στον ουρανό που πτήθηκαν, αφήνοντας όμως έναν πλούτο εμπειρίας στο ευρύτερο λαϊκό κίνημα (από την Παρισινή Κομμούνια μέχρι το Μάη του '68 και τις μεγάλες σύγχρονες εξεγέρσεις και φυσικά τη δική μας «νικηφόρα επανάσταση που χάθηκε» και την εποποιία των ΕΑΜ-ΕΛΑΣ-ΔΣΕ). Γενικότερα, εμπνεόμαστε από τη μεγάλη θεωρητική παράδοση του επαναστατικού μαρξισμού, από τις απαρχές της μαρξικής θεωρίας έως τη μεγάλη και ανοικτή στρατηγική συζήτηση της δεκαετίας του '70 και τις σύγχρονες μαρξιστικές θεωρήσεις σε ένα πλήθος πεδίων (κράτος & εξουσία, σύγχρονος ιμπεριαλισμός, κοινωνικές τάξεις, περιβαλλοντική - κλιματική κρίση, φεμινισμός κ.ά.).

82. Χρειάζονται πρωτοβουλίες για το διάλογο και τη σύγκλιση του δυναμικού που ενδιαφέρεται για μια τέτοια κατεύθυνση, πρωτότυπες πρακτικές για συνάντηση, συζήτηση, δέσμευση και ανάληψη πρωτοβουλιών. Μία τέτοια διαδικασία θα πρέπει να τροφοδοτείται από τα βήματα που γίνονται στο χώρο της σύγχρονης μαρξιστικής θεωρίας και από τον πολιτικό λόγο που παράγεται εντός των κινημάτων. Στο αίτημα αυτό για ένα νέα, σύγχρονη, πολιτική μορφή οργάνωσης με αναφορά στον κομμουνισμό δεν είμαστε μόνοι/ες, αλλά το μοιραζόμαστε με πολλούς ανθρώπους και άλλες τάσεις. Και για αυτό η προσπάθειά μας επιδιώκει να είναι ανοικτή, και όχι μία στενή συνένωση παλιότερων οργανώσεων. Και γενικότερα, ούτε έχουμε ούτε διεκδικούμε το αποκλειστικό μονοπώλιο της συμβολής σε αυτή την πορεία, αντιθέτως επιδιώκουμε συγκλίσεις με άλλο αγωνιζόμενο δυναμικό και δυνάμεις κομμουνιστικής αναφοράς.

83. Για αυτό, η νέα κομμουνιστική οργάνωση που συγκροτούμε δρα μεν αυτοτελώς και δοκιμάζει τις ιδέες και το πρόγραμμά της στο εργατικό και λαϊκό κίνημα, αλλά είναι μεταβατική και εξακολουθεί να επιδιώκει την αυτοϋπέρβασή της, συνδυάζοντας την πολιτική και οργανωτική συγκρότησή της με διαδικασίες ανασύνθεσης, προς μία νέα, μεγαλύτερη κομμουνιστική οργάνωση και προοπτικά ένα αντίστοιχο κόμμα, για τη συγκρότηση του οποίου απαιτούνται ακόμα σημαντικές ποιοτικές και ποσοτικές συσσωρεύσεις. Η προοπτική ενωτικών συγκλίσεων και υπερβάσεων και σε αυτό το επίπεδο δεν είναι υπόθεση ενός μακρινού μέλλοντος, αλλά σημερινή ανάγκη και δυνατότητα για την οποία δηλώνουμε διαθέσιμοι/ες, εκτιμώντας ότι καμία δύναμη δεν μπορεί να βολεύεται στην σημερινή κρισιμική κατάσταση στην κομμουνιστική αριστερά. Θα επιδιώξουμε να δοκιμασθεί και να επιβεβαιωθεί μέσα από την πράξη, την κοινή παρέμβαση στο μαζικό κίνημα και σε μετωπικές μορφές, τον προγραμματικό και θεωρητικό διάλογο.

84. Από αυτή τη σκοπιά συγκροτούμε σε μία τέτοια πορεία μια κομμουνιστική οργάνωση με κάποια κρίσιμα πολιτικά και φυσιογνωμικά χαρακτηριστικά:

- Διαρκή προσπάθεια για μια σύγχρονη κομμουνιστική αναζήτηση, που εμπνέεται από τη ζώσα πραγματικότητα των κοινωνικών κινημάτων στη χώρα και διεθνώς, βαθιάνη τη στρατηγική συζήτηση, αξιοποιώντας τη σύγχρονη μαρξιστική θεωρία και την εμπειρία των χρόνων της κρίσης

- Ανασυνθετική φυσιογνωμία και λογική, με επίγνωση της ήττας και των σημερινών ορίων, με διάθεση ώσμωσης, υπέρβασης και ποιοτικού βαθέματος, για την ουσιαστική συνένωση δυνάμεων και όχι απλά μια ρηχή, ποσοτική – οργανωτική συνένωση - Παράλληλη κίνηση κινηματικά, μετωπικά και στρατηγικά, με πρωτοβουλίες δράσης στα κοινωνικά μέτωπα, πολιτικές πρωτοβουλίες μετωπικού χαρακτήρα και στρατηγική - προγραμματική συζήτηση και συγκρότηση. Με την σχετική αυτοτέλεια σε κάθε επίπεδο, χωρίς συγχύσεις μεταξύ τους.

- Οργάνωση που θα επιχειρεί να κατακτά την ενότητα στη δράση, μέσα από την εσωοργανωτική δημοκρατία, τον ελεύθερο, ουσιαστικό και συντροφικό διάλογο για την κατάκτηση μιας κοινής προγραμματικής αντίληψης. Αξιοποιώντας παλιότερες οργανωτικές μορφές και τρόπους λειτουργίας, αλλά και αναζητώντας διαρκώς τα όρια τους και την υπέρβασή τους με δοκιμασία νέων.

- Οργάνωση προς ένα κόμμα σκεπτόμενων μαχητών του αγώνα ενάντια στο κεφάλαιο, τον ιμπεριαλισμό, το φασισμό, που θα μπορεί να αντέχει σε όλες τις συνθήκες και τις εναλλαγές και τις συγκρούσεις της ταξικής πάλης η οποία θα οξύνεται στην εποχή μας

85. Ένα από τα κύρια προβλήματα που οφείλουμε να αναγνωρίσουμε και να παλέψουμε στην οργάνωση που θέλουμε να δημιουργήσουμε είναι το γεγονός πως η προσπάθειά μας, όπως και όλες οι οργανώσεις κομμουνιστικής και επαναστατικής αναφοράς, εδράζεται κοινωνικά - ταξικά κατά κύριο λόγο στα μορφωμένα ανώτερα στρώματα της εργασίας που αναπαράγονται κυρίως από τη φοιτητική νεολαία. Χωρίς να μειώνεται η σημασία της παρέμβασης στα πανεπιστήμια και αποφεύγοντας έναν στείρο «εργατισμό», απαιτείται μια συνειδητή και οργανωμένη στροφή στην τεχνική μισθωτή εργασία, ειδικά στην αντίστοιχη νεολαία των ΕΠΑΛ, ΙΕΚ κλπ, καθώς και στους μετανάστες/τριες

ΜΕΡΟΣ Δ

στοιχεία
πολιτικού σχεδίου
για την άμεση
τακτική μας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11

**εργατική-λαϊκή ανατροπή
για κοινωνικές και
δημοκρατικές κατακτήσεις
εντός και εναντίον
του συστήματος**

86. Η συγκυρία που ανοίγει είναι περίοδος μάχης, γιατί αντιμετωπίζουμε μία μεγάλη αντιλαϊκή επίθεση από την πλευρά των δυνάμεων του κεφαλαίου και των πολιτικών εκφραστών του. Χρειάζεται αγωνιστική επαγρύπνηση για την προετοιμασία των δυνάμεων του κινήματος και της Αριστεράς, για να μην κυριαρχήσει η απογοήτευση και η παραίτηση, ειδικά μετά τα αποτελέσματα των τελευταίων βουλευτικών εκλογών. Η γενική κατεύθυνση από την πλευρά μας:

α) προτάσσουμε και παλεύουμε τα ζητήματα και αιτήματα που αφορούν τον πυρήνα του κοινωνικού ζητήματος (μισθοί, εργασιακές σχέσεις, εθνικοποιήσεις - δημόσια αγαθά, δημοκρατικά δικαιώματα κλπ.) ως άμεσα μαχητά και με σκοπό την επίτευξη νικών και κατακτήσεων από σήμερα για την τροποποίηση του συσχετισμού δύναμης και την τόνωση της αυτοπεποίθησης του αγωνιζόμενου κόσμου,

β) αναδεικνύουμε το ότι η προοπτική μίας κατεύθυνσης διεξόδου με πλήρη ικανοποίηση αυτών των αιτημάτων απαιτεί σύγκρουση με το ευρύτερο πλαίσιο μνημονιακών ρυθμίσεων, το υπαρκτό αναπτυξιακό πρότυπο εντός ΟΝΕ-ΕΕ και την πρόσδεση με τους ιμπεριαλιστικούς θεσμούς,

γ) επιχειρούμε τη μέγιστη δυνατή κοινή δράση της μαχόμενης Αριστεράς, οργανωμένων και ανένταχτων δυνάμεων στη λογική ενός ενιαίου αγωνιστικού κινήματος αντίστασης και κατακτήσεων,

δ) παλεύουμε για την ενωτική πολιτική συγκρότηση των δυνάμεων της ανατρεπτικής Αριστεράς στην πορεία για ένα ευρύτερο κοινωνικοπολιτικό μέτωπο του κόσμου της εργασίας. Αυτή η γενική κατεύθυνση απαιτεί ένα αντίστοιχο σχέδιο μεταβατικής τακτικής και έμπρακτο κοινωνικοπολιτικό αγώνα.

87. Στόχος μας στην περίοδο είναι η εργατική - λαϊκή ανατροπή της διαρκούς επίθεσης του κεφαλαίου και των πολιτικών εκφραστών του και η αντιστροφή του βέλους των κοινωνικοπολιτικών εξελίξεων με αλλαγή του συσχετισμού δύναμης προς όφελος των δυνάμεων της εργασίας. Ξεκινάμε όμως από δυσμενέστερη αφετηρία. Και για αυτό εξίσου επείγουσα είναι και η ανάγκη για σοβαρή πολιτική - προγραμματική αναζήτηση και επεξεργασία, οικοδόμηση των κοινωνικών και πολιτικών όρων για την ανατροπή της επίθεσης και συγκρότηση μίας νέας αριστερής ριζοσπαστικής εναλλακτικής.

88. Αυτή η κατεύθυνση αναζητά επί της ουσίας και όχι στα λόγια, μια σύγχρονη επαναστατική «γραμμή μαζών»: Η πάλη και η δυνατότητα κατακτήσεων σήμερα, αφενός ανοίγει δρόμους για μικρές και μεγάλες νίκες, διαπαιδαγωγεί με αγωνιστικές - ριζοσπαστικές εμπειρίες, συμβάλλει αποφασιστικά στη μεγαλύτερη συγκρότηση και συγκέντρωση δυνάμεων. Αφετέρου, στο πολιτικό επίπεδο, απαιτεί μία γόνιμη σύνδεση της τακτικής με την στρατηγική σε κάθε συγκυρία, που να συνδέει τον άμεσο και επιτακτικό καθημερινό αγώνα με την ευρύτερη προοπτική. Συνιστά διπλή οριοθέτηση από το σύγχρονο οικονομισμό και πολιτικισμό και αναζήτηση για τον αποτελεσματικό δρόμο για την ανατροπή της επίθεσης του κεφαλαίου. Αυτή η κατεύθυνση μπορεί να είναι καταλυτική σε περιόδους όπου συμπυκνώνεται ο ιστορικός χρόνος, τότε μπορεί να τροποποιήσει άρδην κοινωνικούς και πολιτικούς συσχετισμούς. Διαμορφώνοντας καλύτερους όρους στην κοινωνία ήδη από πριν, ώστε η μορφή και το βάθος των ρήξεων να έχει καλύτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά και να διευκολύνει το εγχείρημα της επαναστατικής ανατροπής και του κοινωνικού μετασχηματισμού.

89. Επειδή το κεφάλαιο δεν έχει θετικό ηγεμονικό πολιτικό σχέδιο στην εποχή μας, ακόμα και η πιο μικρή παραχώρηση απαιτεί πιεστικό κοινωνικοπολιτικό αγώνα. Αυτή η κατάσταση έχει σκληρές αντιφατικές επιδράσεις: Από τη μια, με μαζικό τρόπο δημιουργεί όρους για παραίτηση και υποταγή στην επιθετική νεοφιλελεύθερη πολιτική και στις διαρκείς αντι-μεταρρυθμίσεις. Από την άλλη δημιουργεί όρους για συνειδητοποίηση της ανάγκης ρήξης και ανατροπής, ακόμα και επαναστατικής αλλαγής των κοινωνικών σχέσεων, προκειμένου να υπάρξει ουσιαστική βελτίωση της ζωής των εργαζομένων. Το ποιος πόλος της αντίφασης θα κυριαρχεί σε κάθε στιγμή εξαρτάται προφανώς από την έκβαση των κοινωνικών μαχών και της ταξικής πάλης και δεν προκύπτει με ιδεαλιστικούς όρους αφηρημένης «συνειδητοποίησης» και «εξαγωγής συμπερασμάτων» από τις ήττες.

90. Η πρώτη πλευρά της αντίφασης οδηγεί δυνάμεις της Αριστεράς στην προώθηση εκείνων των «φιλολαϊκών» μεταρρυθμίσεων που επιτρέπει το κεφάλαιο μέσα στα όρια του συστήματος και της κερδοφορίας του και κυρίως με κοινοβουλευτικά μέσα. Στην πράξη ο δρόμος αυτός οδηγεί στον κυβερνητισμό και στην πλήρη ενσωμάτωση και καταλήγει στην ενδυνάμωση των αντι-μεταρρυθμίσεων του κεφαλαίου. Ως θεωρητική δικαιολόγηση χρησιμοποιείται η ανάγκη συμβιβασμών λόγω των συσχετισμών και η αντίληψη για το πέρασμα στο σοσιαλισμό με σταδιακές μεταρρυθμίσεις και όχι με επανάσταση. Η δεύτερη πλευρά της αντίφασης οδηγεί δυνάμεις της Αριστεράς στην άρνηση της πάλης για εργατικές, λαϊκές και δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις – κατακτήσεις, στον κινηματισμό και πολιτικά στην παθητική αναμονή, στην κομματική οικοδόμηση έξω από τις ενεργές κοινωνικές-πολιτικές διεργασίες, στη μόνιμη «εξαγγελία» της επανάστασης και άρα σε «μέτωπα» και συγκέντρωση μόνο επαναστατικών δυνάμεων. Η θεωρητική δικαιολόγηση αυτής της πρακτικής είναι η λαθεμένη αντίληψη ότι η φύση του σύγχρονου καπιταλισμού δεν επιτρέπει παραχωρήσεις, ενώ το πρόβλημα είναι η σημερινή κατάσταση του εργατικού, αριστερού και κομμουνιστικού κινήματος.

91. Ένα σύγχρονο κομμουνιστικό κίνημα προωθεί με την τακτική του εκείνες τις διεκδικήσεις-μεταρρυθμίσεις-κατακτήσεις που έχει ανάγκη και κατανοεί ο ίδιος ο κόσμος της εργασίας και όχι εκείνες που επιτρέπει το σύστημα. Τις επιβάλλει με όλες τις μορφές πάλης του ανεξάρτητου ταξικού αγώνα, αλλά κυρίως «από τα κάτω» και με μορφές πάλης που τις επιλέγει το ίδιο το κίνημα. Προβάλλει σαν προοπτική τους όχι τη βελτίωση του καπιταλισμού αλλά την ανατροπή του. Επιχειρεί τη συγκέντρωση επαναστατικών και αριστερών ρεφορμιστικών δυνάμεων κάτω από την ηγεμονία ενός τέτοιου προγράμματος διατηρώντας την αυτοτέλειά του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12

προγραμματικές διεκδικήσεις ως οδηγός των αγώνων

92. Οι προγραμματικές διεκδικήσεις οφείλουν να είναι σύμφωνες με τις σύγχρονες ανάγκες και τα εμπειρικά δεδομένα του λαϊκού κινήματος. Αφορούν μια ολόκληρη περίοδο, με γνώση των συσχετισμών. Το πρόγραμμα αιτημάτων της μεταβατικής τακτικής είναι κατεύθυνση για δράση και όχι δόγμα. Τα αιτήματά του είναι στόχοι προς κατάκτηση και όχι προαπαιτούμενα για την αφετηρία των αγώνων. Για αυτό, στην πορεία αλλαγής του κοινωνικού συσχετισμού δύναμης, ιεραρχώντας και διακρίνοντας, θέτουμε και πολιτικά αιτήματα που άμεσα είναι «άπιαστα» (εθνικοποιήσεις, βωρο, ενιαίες σχέσεις εργασίας, κατάργηση MAT κλπ), αλλά χρησιμεύουν ως οδηγός για τα άμεσα μαχητά αιτήματα και για να ανοίγει ο δρόμος για βαθύτερες ρήξεις. Οι προτεινόμενοι προγραμματικοί στόχοι έρχονται σε ευθεία ρήξη με τον πυρήνα της νεοφιλελεύθερης πολιτικής και του σύγχρονου καπιταλισμού. Γι' αυτό και απαιτούν σκληρούς αγώνες ευρύτερης συμμετοχής.

93. Παραθέτουμε βασικούς άξονες ενός προγράμματος μιας σύγχρονης μεταβατικής τακτικής. Με τη γνώση της μερικότητας και της ανάγκης εμβάθυνσης που θα συνεχίσουμε τόσο αυτοτελώς όσο και από κοινού με άλλες δυνάμεις με τις οποίες έχουμε συναφή τακτική αντίληψη. Με την πεποίθηση ότι εάν το πρόγραμμα αυτό προσεγγίζει τις εργατικές και λαϊκές ανάγκες, τότε μπορεί να μετασχηματισθεί σε υπόθεση ενός μεγάλου μετώπου και κινήματος. Παλεύουμε να επιβληθούν αυτά τα αιτήματα – στόχοι εντός του υπάρχοντος συστήματος και εναντίον του. Σε κατεύθυνση ρήξης με το κεφάλαιο, το αστικό κράτος και τις κυβερνήσεις του και εξόδου από την ΕΕ και το ΝΑΤΟ.

- ριζικές αυξήσεις σε άμεσο και έμμεσο μισθό και στις συντάξεις, αυτόματη τιμαριθμική αναπροσαρμογή, φοροαπαλλαγές στα εργατικά και λαϊκά στρώματα, έλεγχος των τιμών, μείωση της ψαλίδας ανάμεσα στους εργατικούς μισθούς και στις απολαβές του ανώτατου διευθυντικού προσωπικού

- *μόνιμη και σταθερή εργασία για όλες και όλους, κατάργηση της ελαστικής και επισφαλούς εργασίας και κατοχύρωση συλλογικών συμβάσεων*
- *μείωση του χρόνου εργασίας με στόχο το 6ωρο/30ωρο/πενθήμερο για όλους/ες χωρίς μείωση αποδοχών, μείωση των ορίων συνταξιοδότησης. Κατεύθυνση που χρειάζεται να εξειδικεύεται σε κάθε συγκυρία, κλάδο, επιχείρηση, ανάλογα με εμπειρίες, αγώνες κ.λπ.*
- *πρόγραμμα παραγωγικών επενδύσεων μέσω του κρατικού προϋπολογισμού και των κρατικών τραπεζών προς όφελος των εργατικών - λαϊκών αναγκών, της βασικής έρευνας, των υποδομών, του περιβάλλοντος, της εκπαίδευσης, της υγείας και του πολιτισμού, σε όφελος των ισότιμων, φιλικών σχέσεων με άλλους λαούς και χώρες, με στόχο την αντιμετώπιση της ανεργίας.*
- *δημοκρατία με κέντρο την πλήρη κατοχύρωση του δικαιώματος της συνδικαλιστικής δράσης στους τόπους δουλειάς και την κατάργηση των νόμων που περιορίζουν το δικαίωμα της απεργίας και των συγκεντρώσεων. Κατάργηση των ΜΑΤ-ΔΙΑΣ και των πολλαπλών μηχανισμών αστυνόμευσης και παρακολούθησης. Νέο σύνταγμα, που θα εγκρίνει με δημοψήφισμα ο ελληνικός λαός.*
- *εργατικός έλεγχος στη διεύθυνση, τη διαχείριση και την ιδιοκτησία των εργοστασίων, δημόσιων οργανισμών και άλλων επιχειρήσεων από εκλεγμένους αντιπροσώπους που εργάζονται εκεί.*
- *εθνικοποίηση όλων των κοινωνικά χρήσιμων επιχειρήσεων που κλείνουν ή έκλεισαν, εθνικοποίηση χωρίς αποζημίωση των στρατηγικής σημασίας επιχειρήσεων, συνεταιριστική λειτουργία των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων με κρατική στήριξη*
- *εθνικοποίηση χωρίς αποζημίωση όλων των τραπεζών και ενοποίησή τους, εκκαθάριση των «κόκκινων δανείων» των μεγάλων επιχειρήσεων με απαλλοτρίωση του πάγιου εξοπλισμού και των ρευστών τους, ευνοϊκές ρυθμίσεις και χρηματοδότηση υπέρ των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων.*
- *μείωση έως διαγραφή των ιδιωτικών χρεών της εργατικής και λαϊκής οικογένειας, παύση πληρωμών και διαγραφή του δημόσιου χρέους.*

- *δημόσια, ποιοτική και δωρεάν υγεία, αναβάθμιση του ΕΣΥ σε υποδομές και προσωπικό, ενίσχυση της πρωτοβάθμιας βαθμίδας υγείας στο ύψος των αναγκών για την επαρκή πρόληψη και φροντίδα, μέτρα προστασίας των ΑμΕΑ και εξασφάλιση της προσβασιμότητας σε κάθε δημόσιο χώρο*
- *δημόσια και δωρεάν εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες: ενιαίο 12χρονο δημόσιο & δωρεάν, δημοκρατικό σχολείο για όλα τα παιδιά με υποχρεωτική δίχρονη προσχολική αγωγή και εκπαίδευση με τις αναγκαίες ποιοτικές υποδομές για τα παιδιά μας, ισότιμη πρόσβαση σε μια ενιαία, δημόσια και δωρεάν πανεπιστημιακή εκπαίδευση, με πτυχία που κατοχυρώνουν την επαγγελματική προοπτική, με δωρεάν φοιτητικές παροχές και ανθρώπινους ρυθμούς σπουδών*
- *υπεράσπιση του δημόσιου χώρου και του περιβάλλοντος ενάντια στην προοπτική της περιβαλλοντικής - κλιματικής καταστροφής, ειδική εργατική - κοινωνική παρέμβαση για το αγροτοβιομηχανικό σύμπλεγμα και τη διατροφή, κοινωνικός έλεγχος ειδικά στη βιομηχανία εξόρυξης και ενέργειας.*
- *μαζικός λαϊκός αθλητισμός, σε αντίστοιχες δημόσιες και δωρεάν προσβάσιμες δημόσιες υποδομές.*
- *προάσπιση και διάδοση του λαϊκού πολιτισμού, κοινωνικός έλεγχος στα ΜΜΕ*
- *κατοχύρωση ίσων δικαιωμάτων στην εργασία, τη ζωή και τον ελεύθερο χρόνο ενάντια στις διακρίσεις λόγω φύλου ή σεξουαλικής ταυτότητας, κοινωνικές δομές προστασίας ενάντια στην ενδοοικογενειακή βία και την έμφυλη καταπίεση και κακοποίηση, νομοθετική κατοχύρωση της γυναικοκτονίας, του πολιτικού γάμου ομόφυλων ζευγαριών και της τεκνοθεσίας*
- *κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα σε όλους/ες τους μετανάστες/τριες και πρόσφυγες/ισσες, εγκατάσταση και κοινωνική ενσωμάτωσή τους μέσα στις πόλεις και τις γειτονιές μας, διάλυση των κλειστών υποδομών – camps εκτός του αστικού ιστού*
- *αντιπολεμικό κίνημα με αντιιμπεριαλιστική ανεξάρτητη πολυδιάστατη πολιτική ειρήνης, συνεργασίας και φιλίας των λαών, εναντίωση στις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις, έμπρακτη αλληλεγγύη σε αγωνιζόμενους λαούς και κινήματα διεθνώς, μπλοκάρισμα της στήριξης ή συμμετοχής της χώρας μας σε πολεμικές επεμβάσεις άμεσα ή έμμεσα.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13

συσπείρωση των δυνάμεων της ανατρεπτικής Αριστεράς

94. Η ανάγκη για κάτι νέο στο χώρο της ανατρεπτικής Αριστεράς έχει γίνει εντελώς επιτακτική. Ανάγκη για μία νέα πολιτική συγκρότηση που θα έχει αποτιμήσει δημιουργικά τα θετικά, αλλά κυρίως τα όρια των σημερινών πολιτικών σχηματισμών για να κινηθεί αλλιώς, τόσο στο επίπεδο των περιεχομένων όσο και των μορφών οργάνωσης. Από όσες δυνάμεις αντιλαμβάνονται αυτή την ανάγκη προτείνουμε να δημιουργηθεί από τώρα μια *συσπείρωση δυνάμεων της ενωτικής και ανατρεπτικής Αριστεράς*. Με στόχο τη συμβολή στη μαζική αντίσταση στη βάση ενός προγράμματος όπως αυτό που αναφέρουμε παραπάνω. Με πολιτική συνεκτικότητα και σαφείς δεσμεύσεις στην πράξη, με προσανατολισμό στο εργατικό, λαϊκό και μαζικό κίνημα, με ενωτική παρέμβαση στην πολιτική, με διάλογο για τα μεγάλα στρατηγικά και ιδεολογικά ζητήματα, με εσωτερική δημοκρατία και διαδικασίες βάσης. Για την παρέμβαση της ενωτικής ανατρεπτικής Αριστεράς σε όλες τις πολιτικές μάχες, αλλά κυρίως τη συγκρότηση όσων δυνάμεων κατανοούν βαθύτερα την ανάγκη μίας αλλαγής πορείας και της αναγκαίας οικοδόμησης σε αυτή την κατεύθυνση. Με κρίσιμο ζήτημα το άνοιγμά της σε ένα ευρύτερο αγωνιζόμενο δυναμικό που αναζητά μία τέτοια αλλαγή πορείας στη ριζοσπαστική, αντικαπιταλιστική και κομμουνιστική Αριστερά.

95. Για κάθε προσπάθεια ενότητας μετωπικού χαρακτήρα, που να αφήνει και ανοιχτές δυνατότητες για υπερβάσεις και ανασυνθέσεις, σήμερα είναι αναγκαία μία κατεύθυνση με κάποια ουσιώδη χαρακτηριστικά:

α) Διεκδίκηση ριζοσπαστικών κατακτήσεων. Για την ουσιαστική βελτίωση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής θέσης της εργατικής τάξης, των λαϊκών στρωμάτων, των νέων, των γυναικών και των ΛΟΑΤΚΙ, των μεταναστών/τριων και των προσφύγων, υπέρ της ειρήνης και του περιβάλλοντος, με βάση τις σύγχρονες ανάγκες. Παρά τις θετικές επιδιώξεις και τις ενωτικές προθέσεις ή διακηρύξεις, οι λογικές ενός προγράμματος «άμεσης ανακούφισης» χωρίς ουσιαστική προετοιμασία του λαϊκού παράγοντα για την αναγκαία ρήξη ή ενός ιδεολογικού «αντικαπιταλιστικού προγράμματος» δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες της περιόδου.

β) Λαϊκό μεταβατικό πρόγραμμα ρήξης και ανατροπής της αστικής επίθεσης. Που να συνδέει τις μάχες για σημερινές κατακτήσεις με την προοπτική ευρύτερων ρήξεων, συγκροτώντας έτσι πολιτικά το «μπλοκ των δυνάμεων της ρήξης». Για αυτό απαιτείται μία σαφήνεια στην κατεύθυνση της σύγκρουσης με τις επιλογές του κεφαλαίου και της απειθαρχίας, ρήξης κι εξόδου από ευρώ, ΕΕ και ΝΑΤΟ. Γνωρίζοντας τις δυσκολίες και προσπαθώντας να συσπειρώνει και δυνάμεις που δεν έχουν πειστεί ακόμη, ειδικά για την έξοδο από την ΕΕ. Δεν βοηθά ούτε ένα άνευρο «μίνιμουμ πρόγραμμα» ενόπτης, ούτε ο επαναστατικός βερμπαλισμός.

γ) Μετωπική συγκέντρωση ευρύτερων δυνάμεων. Ενάντια στον κύριο αντίπαλο πάνω στο στόχο της ανατροπής της αστικής επίθεσης και στο περιεχόμενο των εργατικών – λαϊκών κατακτήσεων. Σε αυτή τη βάση, επιδιώκουμε τη συνάντηση στο δρόμο και σε μια σειρά από πολιτικές και εκλογικές μάχες του ριζοσπαστικού και αντικαπιταλιστικού χώρου με ευρύτερες πολιτικές δυνάμεις, όπως αυτές του μαχόμενου ρεφορμισμού. Με ισοτιμία, αυτοτέλεια και ανοιχτή δυνατότητα για τη δημοκρατική ηγεμονία των δυνάμεων επαναστατικής αναφοράς. Η προοπτική του «άμεσου προγράμματος ανακούφισης» οδήγησε και στο πρόσφατο παρελθόν στην ενσωμάτωση στο ρεφορμισμό, αυτή του ιδεολογικού «αντικαπιταλιστικού προγράμματος» στην πλήρη απομόνωση των επαναστατικών ρευμάτων.

δ) Εργατικό, λαϊκό, νεανικό αριστερό μέτωπο ανατροπής. Στη τωρινή συγκυρία και στην ευρύτερη ιστορική περίοδο που διανύουμε, ένα τέτοιο πρόγραμμά μπορεί να προωθείται από ένα μαχητικό μαζικό κίνημα και μέτωπο των εργαζόμενων και λαϊκών στρωμάτων με καρδιά ένα μέτωπο της ανατρεπτικής Αριστεράς. Που να στοχεύει στην απαλλαγή της χώρας από την αντιδραστική κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, να αντιπαλεύει τη δήθεν «προοδευτική κυβέρνηση» και τη νέα κεντροαριστερά των ΣΥΡΙΖΑ – ΠΑΣΟΚ – Νέας Αριστεράς, να στέκεται εμπόδιο στην ανάπτυξη της ακροδεξιάς και φασιστικών ρευμάτων.

ε) Δέσμευση για ενωτική παρέμβαση σε όλα τα πεδία. Στις κινηματικές, πολιτικές κι εκλογικές μάχες, στα εργατικά σωματεία, τους συλλόγους, στο φοιτητικό κίνημα, στις γειτονιές και την αυτοδιοίκηση, στις ευρωεκλογές και τις βουλευτικές εκλογές. Δεν μπορεί να συνεχίζονται άλλο οι κατακερματισμένες συγκεντρώσεις, πορείες, ψηφοδέλτια, σχήματα και σχεδιασμοί των δυνάμεων της ριζοσπαστικής, αντικαπιταλιστικής και αντιιμπεριαλιστικής Αριστεράς.

ζ) Προοπτική υπέρβασης και νέας συγκέντρωσης δυνάμεων. Είναι ανάγκη να υπερβούμε τη σημερινή κρισιακή και διασπασμένη κατάσταση με την ενωτική συσπείρωση των δυνάμεων της ριζοσπαστικής, αντικαπιταλιστικής και αντιιμπεριαλιστικής Αριστεράς, όσων δυνάμεων μπορούν και θέλουν να κινηθούν σε μία τέτοια πορεία. Ακόμα και αν φαίνεται ότι κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει τώρα, πιστεύουμε ότι είναι ο αναγκαίος δρόμος που πρέπει να χαράξουμε, που θα μας επιτρέψει να αποφύγουμε τους κινδύνους της ενσωμάτωσης αλλά και της περιχαράκωσης και της απομόνωσης.

η) Δημόσιες και ανοιχτές διαδικασίες συγκρότησης, ενότητας, ανασύνθεσης. Να γίνουν όλα ανοιχτά, δημόσια, μπροστά και μαζί με όλους τους αγωνιστές και τις αγωνίστριες που ενδιαφέρονται για κάτι τέτοιο. Κάνοντας συμμετοχο ολόενα και ευρύτερο μαχόμενο δυναμικό, απομειώνοντας το ρόλο των «επιτελείων».

θ) Πλήρη ιστιμία και σεβασμός των συμμετεχόντων. Για μία ουσιαστική δημοκρατική μετωπική μορφή ενότητας, με συλλογική δημόσια εκπροσώπηση, συντονιστικά όργανα, μορφές και τρόπους λειτουργίας. Με ειλικρίνεια και ανοιχτά χαρτιά, κόντρα στον παραγοντισμό και τους τακτικισμούς που έχουν πληγώσει τον κόσμο των κινημάτων και της Αριστεράς.

96. Είναι αναγκαία σήμερα η επανεκκίνηση μίας οργανωμένης προγραμματικής συζήτησης, τουλάχιστον από όσες δυνάμεις ενδιαφέρονται ειλικρινά για αυτό. Η κατεύθυνση αυτή πρέπει να οριστεί γύρω από συγκεκριμένα μέτωπα και αιχμές της περιόδου, όπου έχουν αναδειχθεί ριζοσπαστικά πολιτικά αιτήματα και μπορεί να αναδειχθεί με πιο γειωμένο τρόπο η αντιδραστικότητα των ευρωπαϊκών πολιτικών και η ανάγκη σύγκρουσης και ρήξης με αυτές. Η διαδικασία ανοίγματος της συζήτησης και της αμεσοδημοκρατικής συγκρότησης πρέπει να είναι ανοιχτή και να συμβάλλει αποφασιστικά κόσμος του αγώνα και ανένταχτο δυναμικό, παρά τις δυσκολίες της περιόδου. Είναι πλατύτερα εμφανές πλέον ότι χρειάζεται μία νέα πρωτοβουλία στο χώρο της ενωτικής ανατρεπτικής Αριστεράς. Ιεραρχούμε υψηλά την ανάγκη για μία τέτοια νέα κατεύθυνση και συγκρότηση, που έχει αποτιμήσει τα όρια των προηγούμενων πολιτικών εγχειρημάτων και επιχειρεί να ξεφύγει από την αδράνεια (ακόμα και αρχίζοντας από μία χαμηλότερη βάση συγκρότησης σήμερα). Με προσπάθεια να συγκεντρώσει δυνάμεις και να παρέμβει πολιτικά και όχι απλώς να διατυπώσει μία ορθή ενωτική πρόταση που αν τελικά δεν υιοθετείται να αφήνει τις διαθέσιμες δυνάμεις σε απραξία.

97. Μέσα από μία τέτοια κίνηση της ενωτικής ανατρεπτικής Αριστεράς εκτιμούμε επίσης ότι μπορεί να εξυπηρετηθεί και το σχέδιο της ανασύνθεσης προοπτικά στο βαθμό που θα παρέμβουμε από κοινού με όμορες πολιτικά δυνάμεις, θα συγκροτήσουμε κοινό πολιτικό χώρο ανοίγοντας και εμβαθύνοντας δημιουργικά τόσο την πολιτική – προγραμματική συζήτηση όσο και την κοινή παρέμβασή μας στα επί μέρους μέτωπα και σχήματα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Γνωρίζουμε την «απεραντοσύνη των σκοπών» του εγχειρήματος που δημιουργούμε και τις δυσκολίες που προβάλλουν μπροστά στο σύνολο των καθκόντων που καλείται να επωμιστεί. Γνωρίζουμε ότι στη σημερινή περίοδο, στο έδαφος της ήττας, δεν είμαστε σε θέση να εκπονήσουμε ακόμη ένα πλήρες αντιπνευμονικό πρόγραμμα από πλευράς του κόσμου της εργασίας, ούτε να αναλάβουμε την υλοποίηση με την αναγκαία επάρκεια των καθκόντων της ρήξης, της επαναστατικής ανατροπής και του κοινωνικού μετασχηματισμού. Αλλά οφείλουμε με πείσμα να τα περιγράψουμε ως στόχο και ανάγκη, να διατυπώσουμε και να δοκιμάσουμε ό,τι μπορούμε σήμερα να κατακτήσουμε, στο μέτρο των δυνατοτήτων μας. Μόνο τολμώντας και δοκιμάζοντας στο καμίνι της πράξης, κρατώντας και αναθεωρώντας ό,τι χρειάζεται μπορεί να αλλάξει ο κόσμος. Και είμαστε αποφασισμένες και αποφασισμένοι να συμβάλλουμε σε αυτή την αλλαγή, αλλάζοντας σε αυτή την πορεία και τις ζωές μας προς το καλύτερο!

